

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน
ของนักเรียน: พหุกรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

นางสาวธัชณี ศิวะศิลป์ชัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF BRAIN GYM ACTIVITIES MODEL FOR STUDENTS' READING ABILITY
: MULTIPLE CASE STUDY OF GOOD PRACTICE ELEMENTARY SCHOOLS

Miss Thachinee Siwasilchai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Elementary Education

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2016

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียน: พหุกรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

โดย

นางสาวธัชชณี ศิวะศิลป์ชัย

สาขาวิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร. ยุรวัฒน์ คล้ายมงคล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ ดร. ยุรวัฒน์ คล้ายมงคล)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ฉัตรวรรณ ลัญฉวรรธนะกร)

ชาชินี ศิวะศิลป์ชัย : การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียน: พหุกรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (A STUDY OF BRAIN GYM ACTIVITIES MODEL FOR STUDENTS' READING ABILITY: MULTIPLE CASE STUDY OF GOOD PRACTICE ELEMENTARY SCHOOLS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร. ยุรวิวัฒน์ คล้ายมงคล, 136 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้วยการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาแบบพหุกรณี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถทางการอ่าน มีดังนี้ 1) กิจกรรมการบริหารสมอง 2) การจัดการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียน 2. ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียน นักเรียนอ่านได้ นักเรียนมีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ผลของคะแนนการสอบอ่านออกเขียนได้มีคะแนนเพิ่มขึ้น สามารถนำกิจกรรมการบริหารสมองไปบูรณาการได้กับทุกกลุ่มสาระวิชา 3. การบริหารจัดการหลักสูตรที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง ผู้อำนวยการเป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตร ผู้อำนวยการไปอบรม BBL แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการอบรมมาประชุมกับครู และส่งครูไปอบรมการจัดการเรียนการสอน BBL แล้วให้ครูนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาใช้กับนักเรียน จากนั้นผู้อำนวยการมีการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของครู โดยให้ครูเขียนบันทึกหลังการสอนและรายงานผลการจัดการเรียนการสอนกับผู้อำนวยการเป็นระยะ นักเรียนให้ความร่วมมือกับกิจกรรมการจัดการเรียนที่ครูจัดให้เป็นอย่างดี รวมไปถึงผู้ปกครองด้วย 4. นโยบายและการดำเนินการสนับสนุนครูของโรงเรียน มีดังนี้ 1) นโยบายของฝ่ายวิชาการ/ผู้อำนวยการ ที่สนับสนุนครูในการทำให้นักเรียนมีความสามารถทางการอ่านด้วยการใช้กิจกรรมการบริหารสมอง 2) การจัดครูผู้สอนให้จัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อให้สอดคล้องกับนักเรียนตามระดับชั้น 5. รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน มีดังนี้ 1) นโยบายของโรงเรียนที่สนับสนุนครูในการทำให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่าน 2) การบริหารจัดการหลักสูตรของผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการ ที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง 3) ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่าน และ 4) ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่าน

ภาควิชา หลักสูตรและการสอน

ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา ประถมศึกษา

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

ปีการศึกษา 2559

5783834827 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEYWORDS: BRAIN GYM / READING ABILITY

THACHINEE SIWASILCHAI: A STUDY OF BRAIN GYM ACTIVITIES MODEL FOR STUDENTS' READING ABILITY: MULTIPLE CASE STUDY OF GOOD PRACTICE ELEMENTARY SCHOOLS. ADVISOR: PROF. YURAWAT KLAIMONGKOL, Ph.D., 136 pp.

The purposes of this research were to study of brain gym activities model for students' reading ability of good practice elementary schools. A multi case study was used in this study. The research data were collected by document study, non-participatory observations and interview. Data were analyzed by the method of content analysis.

The research findings were as follows: 1. characteristics of brain gym activities that teacher use for students' reading ability were 1) brain gym activities 2) instruction management of teacher in classroom. 2. the effects of brain gym management activities that affect students' reading ability which they can read, they are happy and enjoy learning. The students have a better academic achievement. The results of the literacy test have increased. The brain gym activities can be integrated with all subjects. 3. in term of courses management that cause brain gym activities, he director is an important part of curriculum management. The director goes to the BBL workshop and then brings the information from the training to the teacher. Then send teachers to BBL teaching and learning. Then, the teachers bring the knowledge gained from the training to the students. The director then followed up on the teaching and learning process of the teacher. By allowing the teacher to write notes after instruction and report the results of instructional management to the director periodically. Students cooperate with well-organized educational activities organized by the teachers including the parents. 4. policy and implementation support teacher of school were 1) academic policy / director supporting teachers to make students' reading ability by using brain gym activities. 2) the teacher arrangement a brain gym to consistent with students by grade level. The data were collected by document analysis, observation an interview. The data were analyzed by content analysis. 5. brain gym activities model for students' reading ability were 1) school policies that support teachers in giving students' reading ability. 2) in term of courses management that cause brain gym activities. 3) the characteristics of brain gym activities that teacher use to students' reading ability. 4) result of brain gym activities that teacher use to students' reading ability.

Department: Curriculum and Instruction   Student's Signature .....

Field of Study: Elementary Education   Advisor's Signature .....

Academic Year: 2016

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีได้ ด้วยผู้วิจัยได้รับความเมตตาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. ยุรวัฒน์ คล้ายมงคล ที่คอยดูแลเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ติดตามความก้าวหน้า เสียสละเวลาอันมีค่าตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ และให้โอกาสผู้วิจัยได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. ฉัตรวรรณ ลัญฉวรรธนะกร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาประถมศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และให้คำแนะนำที่ดีแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ปิตินันท์ สุทธาร อาจารย์พรพิไล เลิศวิชา และอาจารย์ ดร. ภาวณิ โสธายะเพชร ที่กรุณาเสียสละเวลาในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนาเครื่องมือวิจัยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน และนักเรียนโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้คู่มือเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน และนักเรียนโรงเรียนวัดบางใหญ่ และโรงเรียนพญาไท ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นอย่างดี เฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์สุภา ทับทิมดี และอาจารย์สุกัญญา แพรขาว ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการติดต่อประสานงาน ดูแลและให้กำลังใจผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดช่วงเวลาที่ดำเนินการเก็บข้อมูลในโรงเรียน

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ เป็นอย่างสูงที่คอยอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ความห่วงใย ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจต่อผู้วิจัยมาตลอดทั้งชีวิต ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร. จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ ที่ช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณคุณคุณภคมน สุวรรณเนา ที่สนับสนุน ให้กำลังใจ และอยู่เคียงข้างผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัวรวมทั้งญาติพี่น้องและครอบครัวศิษย์ศิลาบชัย ที่เป็นกำลังใจและเชื่อมั่นในตัวผู้วิจัยเสมอมา อีกทั้ง ทุก ๆ ท่านที่มีได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ที่มีส่วนช่วยในการทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	11
สารบัญภาพ	12
บทที่ 1 บทนำ	13
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	13
คำถามการวิจัย	17
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	18
ขอบเขตของการวิจัย.....	18
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	19
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	20
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
1. การอ่าน	22
1.1 ความหมายของการอ่าน.....	22
1.2 ความสำคัญของการอ่าน	23
1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้.....	24
1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการอ่าน	26
1.5 ปัญหาการอ่าน ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่าน	27
2. การบริหารสมอง	29
2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน	29

2.2 แนวคิดการบริหารสมอง.....	32
2.3 การบริหารสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน	33
2.4 ประโยชน์ของการบริหารสมอง	33
2.5 ข้อควรปฏิบัติในการบริหารสมอง	34
2.6 ท่าการบริหารสมอง.....	34
3. โรงเรียนที่มีการปฏิบัติดี	37
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
4.1 งานวิจัยในประเทศ	38
4.2 งานวิจัยต่างประเทศ	39
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
1. การคัดเลือกกรณีศึกษา	42
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
3.1 การศึกษาก่อนลงภาคสนาม	44
3.2 การเข้าสู่สนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล	45
3.3 การตรวจสอบยืนยันข้อมูล	45
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	45
4. แผนการศึกษาภาคสนาม.....	50
5. การจัดกระทำข้อมูล	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
ตอนที่ 1 บริบทของโรงเรียนกรณีศึกษา.....	54
กรณีศึกษาที่ 1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ).....	54

กรณีศึกษาที่ 2 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ).....	56
ตอนที่ 2 ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถทางการอ่าน	59
ตอนที่ 3 ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียน.....	80
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	80
ตอนที่ 4 การบริหารจัดการหลักสูตรที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง	83
ตอนที่ 5 นโยบายและการดำเนินการสนับสนุนครูของโรงเรียน.....	84
ปัญหา/อุปสรรคในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง	86
แนวทางในการแก้ไขปัญหา.....	86
ตอนที่ 6 รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน.....	88
88	
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
สรุปผลการวิจัย.....	91
1. ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถทางการอ่าน ..	91
2. ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียน.....	92
3. การบริหารจัดการหลักสูตรที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง.....	92
4. นโยบายและการดำเนินการสนับสนุนครูของโรงเรียน.....	92
5. รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน	92
6. ลักษณะของผู้อำนวยการและครูที่มีผลในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง.....	93
อภิปรายผลการวิจัย.....	93
ข้อเสนอแนะ	95
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	95
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	95
รายการอ้างอิง	96

ญ

หน้า

ภาคผนวก..... 99

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 136

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง	24
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนครั้งในการเก็บรวบรวมข้อมูล	46
ตารางที่ 3 ตารางการสรุปประเด็นคำถาม	47
ตารางที่ 4 ปฏิทินการปฏิบัติงานภาคสนาม	51
ตารางที่ 5 ตารางเปรียบเทียบลักษณะรูปแบบการจัดการจัดการกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนา ความสามารถทางการอ่านของนักเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก.....	89

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1 Positive Active Clear and Energetic	32
ภาพที่ 2 การบริหารสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทย.....	33
ภาพที่ 3 แผนผังอาคารเรียนโรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ).....	55
ภาพที่ 4 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ)	56
ภาพที่ 5 แผนผังอาคารเรียนโรงเรียนสุจริต (นามสมมติ)	57
ภาพที่ 6 โครงสร้างการบริหารโรงเรียนสุจริต (นามสมมติ)	58
ภาพที่ 7 รายงานผลการประเมินอ่านออกเขียนได้โรงเรียนฟ้าใส	82
ภาพที่ 8 แบบบันทึกคะแนนอ่านออกเขียนได้โรงเรียนสุจริต	82
ภาพที่ 9 รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน.....	88

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการอ่านไม่ออกของเด็กไทยในปัจจุบันอยู่ในระดับที่น่ากังวล เนื่องด้วยเด็กไทยเริ่มมีความสนใจในการอ่านหนังสือน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับอดีต อาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีการสื่อสารอย่างไร้พรมแดน สาเหตุของปัญหาเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น จากตัวเด็กซึ่งเกิดจากการที่เด็กขาดความสนใจใฝ่เรียนรู้ จากครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาที่จบไม่ตรงสาขา ขาดเทคนิคและวิธีการสอนที่น่าสนใจ จากพ่อแม่ผู้ปกครองที่ไม่มีเวลาดูแลใส่ใจบุตรหลานให้อ่านหนังสือและทำการบ้าน รวมถึงสื่อและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็กที่เปลี่ยนแปลงไป

ภาษาไทยช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาความคิดของตนได้ คือ ทำให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ การได้อ่านหนังสือดี ๆ ได้ฟังและชมรายการดี ๆ ทางวิทยุและโทรทัศน์ ทำให้คนฉลาดขึ้น มีความรู้สูงขึ้น (อัจฉรา ชิวพันธุ์, 2552) การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้และพัฒนาชีวิต การอ่านเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ (วิชาการ, 2544) การอ่านข้อความใด ๆ นอกจากอ่านให้ถูกต้องแล้วยังต้องเข้าใจในสิ่งที่อ่าน เข้าใจความคิดและวัตถุประสงค์ของผู้เขียนด้วย การอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการอ่านเป็นอย่างมาก เพราะจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการอ่านคือ มุ่งให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจเป็นสำคัญ ถ้าผู้อ่านไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนอ่านนับได้ว่าการอ่านนั้นไม่มีประสิทธิภาพ การอ่านจึงต้องเน้นความเข้าใจเป็นพื้นฐานสำคัญ การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นเครื่องมือพัฒนาสมองและทักษะการแก้ปัญหา เนื่องจากการทำความเข้าใจ วิเคราะห์เนื้อหาที่อ่านจะช่วยฝึกการทำงานของสมอง ทำให้มีพลังปัญญาในการทำความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างถูกต้องรวดเร็วและรู้จักแก้ปัญหาอย่างชาญฉลาด (ศรีวิไล พลมณี, 2545) การอ่านเป็นพื้นฐานและหัวใจสำคัญในการเรียนรู้ในทุก ๆ วิชา ดังนั้นการอ่านเพื่อความเข้าใจจะทำให้ผู้อ่านรู้จักคิดแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และช่วยพัฒนาสมองได้เป็นอย่างดี

ภาษาไทยเป็นทักษะที่นักเรียนไทยต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็น 200 ชั่วโมงต่อปี ซึ่งได้กำหนดสาระมาตรฐานการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในสาระที่ 1 การอ่าน ในมาตรฐาน ท 1.1 ที่เกี่ยวกับ

การใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งตัวชี้วัดชั้นปีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากสาระที่ 1 การอ่าน มีดังนี้ 1) อ่านออกเสียงคำคล้องจองและข้อความสั้น ๆ 2) บอกความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน 3) ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน 4) เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน 5) คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน 6) อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และนำเสนอเรื่องที่อ่าน และ 7) บอกความหมายของเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์สำคัญที่มักพบเห็นในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ผลคะแนนสอบโอเน็ตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2557 พบว่า วิชาภาษาไทยมีผู้เข้าสอบจำนวน 731,113 คน มีคะแนนเฉลี่ยรวม 44.88 คะแนน โดยแบ่งเป็นคะแนนสูงสุดที่ได้ คือ 94 คะแนน และคะแนนต่ำสุดที่ได้ คือ 0 คะแนน ซึ่งผลคะแนนเฉลี่ยรวมที่ได้ในปีนี้มีผลคะแนนต่ำลงไม่แตกต่างจากปีการศึกษา 2556 (เดลินิวส์, 2558)

กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นความสำคัญของการอ่านและได้จัดโครงการพลิกโฉมโรงเรียน ป.1 อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี จากวิดิทัศน์บันทึกรายการการประชุมทางไกล ซึ่งเป็นคลิปบรรยายของอาจารย์พรพิไล เลิศวิชา ในโครงการพลิกโฉมโรงเรียน ป.1 อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี ตามแนวทางพัฒนาสมอง BBL ทำให้เห็นถึงความเท่าเทียมทางการศึกษาที่สามารถทำได้ไม่ยาก ของเด็กในวัยเรียนที่เป็นโรคสมาธิสั้นและอ่านหนังสือไม่ออกที่จะได้รับการเรียนการสอนอย่างถูกวิธี โดยใช้กุญแจ 5 ดอก คือ กุญแจดอกที่ 1 สนามเด็กเล่น กุญแจดอกที่ 2 ห้องเรียน กุญแจดอกที่ 3 กระบวนการเรียนรู้แบบ BBL กุญแจดอกที่ 4 หนังสือ แบบฝึกหัด และใบงาน และกุญแจดอกที่ 5 สื่อและนวัตกรรมที่กระตุ้นสมอง (พรพิไล เลิศวิชา, 2558) โดยเริ่มจาก Brain Gym ที่สนามเด็กเล่นซึ่งลงทุนไม่มาก ใช้ยางรถยนต์ เชือก ไม้สั้น และทาสีที่พื้นเพื่อให้เด็กได้ปีน ลอด กระโดด เมื่อเข้าห้องเรียนก็จะพบกุญแจดอกที่ 2 คือห้องเรียนเปลี่ยนสมองที่ใช้โต๊ะสีต่างๆ เหมาะกับเด็กแต่ละคน ทาสีผนัง จัดมุมอ่านและกิจกรรม ใช้สีเพื่อกระตุ้นสมองให้เด็กตื่นตัว ทำท่าย คันทา เรียนรู้และจดจำเนื้อหาที่เรียนได้ดีขึ้น กุญแจดอกที่ 3 คือกระบวนการเรียนรู้แบบ BBL ที่จะช่วยกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สมองของเด็กตื่นตัว สนใจ ทำท่าย การคิด คันทา ลองผิด ลองถูก เรียนรู้ และจดจำ โดยใช้กุญแจดอกที่ 4 คือหนังสือและใบงานที่ออกแบบให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่จะนำไปสู่การพัฒนาสมอง ฝึกให้เด็กคิดในแต่ละขั้นตอน ทั้งนี้มีกุญแจดอกที่ 5 คือสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้เด็กรู้สึกสนุกสนาน (จิตติมา กุลประเสริฐรัตน์, 2558) โดยใช้แนวคิด Brain-based Learning (BBL) ประกอบไปด้วยประเด็นสำคัญดังนี้ 1) สมองของเด็กเติบโตและปรับตัวตามสิ่งแวดล้อม สมองมีความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลงสูง สามารถที่จะดูดซับ รับสิ่งต่าง ๆ จากการเรียนรู้ได้มาก ดังนั้นสิ่งแวดล้อม คือตัวกระตุ้นพัฒนาการของสมอง 2) การเปลี่ยนแปลงของเด็ก ไม่ว่าจะเกิดขึ้นที่สมอง ร่างกาย หรือจิตใจ ต่างมีผลกระทบต่อกันอย่างลึกซึ้ง ความเครียดทำให้

ภูมิคุ้มกันลดลง ความจำแย่งลง ส่วนการหัวเราะและผ่อนคลาย ทำให้เด็กมีภูมิคุ้มกันดีขึ้น ความสามารถในการเรียนรู้และจดจำดีขึ้น ร่างกายที่แข็งแรง จะช่วยกระตุ้นการพัฒนาสมอง 3) ถ้าเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย สมองจะเรียนรู้ได้ดี ถ้าสิ่งแวดล้อมมีปัญหา สมองของเด็กจะเติบโตขึ้นอย่างมีปัญหา 4) สมองของเด็กจะยอมรับและสนใจสิ่งที่เห็นว่ามีคามหมายสำหรับมัน การสอนเนื้อหาที่ยุงยาก ไกลตัว เด็กมักจะปฏิเสธหรือต่อต้าน 5) สมองของเด็กทำงานได้ดีที่สุด เมื่อการเรียนรู้นั้นสามารถกระตุ้นอารมณ์ให้คล้อยตาม 6) การสอนให้ผ่านไปเพียงหยาบ ๆ ไม่สามารถกระตุ้นการทำงานของสมองได้ ในวัยประถม เด็กไม่ควรได้เรียนเนื้อหามากเกินไปจนเกิดความจำเป็น แต่ขอให้เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ (learning process) สนุก มีรายละเอียด 7) สมองของพวกเราทุกคนจะใช้ศักยภาพเต็มที่ และต่อยอดขึ้นจนเรียนรู้ได้ซับซ้อนเป็นลำดับ การสอนจึงต้องเริ่มจากง่ายแล้วต่อยอดไปยาก การโยนความรู้นามธรรมมากมายในสมองของเด็ก โดยให้ท่องแล้วจำเอาไว้นั้นไม่มีประโยชน์ 8) ข้อมูลหรือสิ่งแวดล้อมที่ทำให้สมองพวกเรารู้สึกหวั่นใจ หวาดกลัว ไม่ปลอดภัย จะมีผลลบต่อการเรียนรู้ สมองของเด็กต้องการแรงหนุนให้มีความเชื่อมั่น แต่การกระตุ้นจนเกินเลย หรือปล่อยปละละเลย ก็เป็นผลร้ายกับสมองเด็กเช่นกัน และ 9) สมองของพวกเรามีท่วงทำนองการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (different learning style) ความเป็นเด็กคนหนึ่งนั้น เป็นระบบที่ซับซ้อนของตัวเอง ไม่มีสมองใดเหมือนกัน คุณครูต้องออกแบบการสอนที่สอดคล้องกับสมองของพวกเราให้หลากหลายที่สุด (พรพีไล เลิศวิชา, 2558) แม้การจัดกิจกรรมการบริหารสมองในบางโรงเรียนยังขาดประสิทธิภาพ และไม่บรรลุผล

ในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มีการนำการบริหารสมอง ไปใช้ในโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนประถมศึกษาหลายแห่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ เช่น การอ่าน การเขียน การรับรู้เป็นต้น (พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์, 2544) และมีโรงเรียนต่างๆ ในประเทศได้นำกิจกรรมการบริหารสมองมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน และได้ผลดี เช่น โรงเรียนบ้านนาคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โรงเรียนบ้านหนองบัวไชยวาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โรงเรียนปรินสร้อยแยลส์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยที่นำกิจกรรมการบริหารสมอง มาให้นักเรียนชั้นประถมปลายใช้ก่อนเรียนวิชาภาษาไทย แต่ในขณะเดียวกันก็มีอีกหลายโรงเรียนที่อาจจะไม่ทราบรูปแบบหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมการบริหารสมองที่ดี หรือนำไปใช้แล้วแต่ได้ผลไม่ดีเท่ากับโรงเรียนอื่นๆ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบและแนวทางในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางที่มีประสิทธิภาพต่อผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนและเป็นแนวทางแก่โรงเรียนอื่น

ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสมองพบว่า การเรียนรู้ของคนเราจะมีประสิทธิภาพสูงสุด ก็ต่อเมื่อใช้สมองแบบ Whole Brain ที่สมองทั้ง 2 ซีกทำงานไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งการบริหาร

สมองช่วยได้ หลักการ คือ เมื่อบริหารไปแล้วจะช่วยเพิ่มความแข็งแรงของ Corpus Callosum ซึ่งเชื่อมสมอง 2 ซีกเข้าด้วยกันให้ประสานกัน และทำงานอย่างคล่องแคล่ว นอกจากนี้ยังทำให้ระดับการทำงานทำงานของสมองส่วน Cortex สูงขึ้น และสามารถควบคุมความเครียด ขจัดความเครียดลงได้ ทำให้สภาพจิตใจเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้เกิดแรงจูงใจ เกิดความจำทั้งระยะสั้นและระยะยาว และมีอารมณ์ขัน เพราะคลื่นสมองจะลดความเร็วลงจากคลื่นบีตาเป็นแอลฟา ซึ่งเป็นภาวะที่สมองทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด (พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์, 2544) และเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ เด็กแอลดี เด็กสมาธิสั้น พฤติกรรมอยู่ไม่สุข มีปัญหาด้านอารมณ์ มีความวิตกกังวลสูงและมีปัญหาในการอ่าน การเขียน และการเรียนคณิตศาสตร์ เป็นต้น เมื่อมีการบริหารสมองอย่างถูกต้องและเหมาะสม จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น (พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์, 2544)

จากการศึกษาเรื่องการบริหารสมองพบว่า ในช่วงเวลาเช้าหลังเคารพธงชาติ ช่วงก่อนเข้าเรียน และช่วงบ่าย มีงานวิจัยพบว่า การบริหารร่างกายในช่วงเช้าจะเพิ่มสมรรถภาพในการทำงานของร่างกายได้ดีกว่าช่วงบ่าย (พัชรภรณ์ บุญมั่น, 2550)

การบริหารสมอง (Brain Gym) คือ การบริหารร่างกายในส่วนที่สมองควบคุมอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนของ Corpus Callosum ซึ่งเชื่อมสมอง 2 ซีกเข้าด้วยกันให้แข็งแรงและทำงานคล่องแคล่ว ทำให้การถ่ายโยงการเรียนรู้และข้อมูลของสมองทั้ง 2 ซีก เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น และยังช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด (พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์, 2544)

พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ (2544) ได้กล่าวว่า ทำการบริหารสมองมีอยู่ทั้งหมด 4 ท่า คือ 1) การเคลื่อนไหวสลับข้าง (Cross-Over Movement) การเคลื่อนไหวสลับข้างทำให้การทำงานของสมอง 2 ซีก ถ่ายโยงข้อมูลกันได้ เช่น สมองซีกซ้ายจะสามารถใช้จินตนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากสมองซีกขวา ในการอ่าน การเขียน และการทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อได้ดี การให้เด็กทำท่าเหล่านี้จะทำให้ทราบว่าเด็กมีปัญหาในเรื่องการทำงานประสานกันของตา มือ และเท้าหรือไม่ หากพบจะได้ช่วยเหลือเด็กได้ทันที 2) การยืดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (Lengthening Movement) การยืดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ทำให้ผ่อนคลายความตึงเครียดของสมองส่วนหน้าและส่วนหลัง และทำให้มีสมาธิในการเรียนรู้ 3) การเคลื่อนไหวเพื่อกระตุ้น (Energising Movement) เป็นท่าที่ช่วยกระตุ้นการทำงานของกระแสประสาท ทำให้เกิดการกระตุ้นความรู้สึกทางอารมณ์ เกิดแรงจูงใจเพื่อช่วยให้เรียนรู้ได้ดีขึ้น และ 4) ท่าบริหารร่างกายง่าย ๆ (Useful Exercises)

McClelland (2004) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำการบริหารสมองมาใช้ในห้องเรียนเพื่อพัฒนาด้านการอ่าน เมื่อใช้การบริหารสมอง 3 ภาคการศึกษา พบว่าระดับคะแนนความสามารถในการอ่านเพิ่มขึ้นร้อยละ 73 อีกทั้งความสามารถในการควบคุมกระบวนการเคลื่อนไหวของสายตาดีขึ้น สามารถ

อ่านคำต่อคำได้เร็วขึ้น ช่วยแก้ปัญหาในการอ่านได้ดี สอดคล้องกับ Freeman (2000) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารสมองที่มีผลต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มที่บริหารสมองมีคะแนนที่ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้บริหารสมอง นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และมีความพึงพอใจในการบริหารสมองในระดับมากอีกด้วย จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการบริหารสมองช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่านของนักเรียนได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิรพรรณ จิตประสาธ (2543) ได้ทำการศึกษาการใช้ผังความคิดและการบริหารสมองในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแผนการสอนที่เน้นผังความคิดและการบริหารสมอง กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต รวมทั้งสิ้น 60 คาบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังจากได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอนที่เน้นผังความคิดและการบริหารสมอง พบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกในด้านปฏิสัมพันธ์ในการทำงานดี มีความเข้าใจและรู้จักแก้ปัญหาในการเรียน มีความกระตือรือร้น สนใจ มั่นใจในการเรียน และมีพัฒนาการในการเขียนผังความคิดดีขึ้น

โรงเรียนวัดบางใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนพญาไทที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติในการใช้รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถทางการอ่านได้ดี นักเรียนได้คะแนนอ่านออกเขียนได้อยู่ในเกณฑ์ดีมากและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นหลังจากใช้กิจกรรมการบริหารสมองก่อนเข้าเรียนทุกวัน

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง พบว่า การใช้โปรแกรมการบริหารสมองสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยดีขึ้น มีสมาธิในการอ่านดีขึ้น และพึงพอใจในการใช้โปรแกรมการบริหารสมอง แต่ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาการอ่านของนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาในเชิงลึก เพื่อจะได้ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาการอ่านของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการอ่านด้วยการบริหารสมองว่ามีแนวทางเป็นอย่างไร

คำถามการวิจัย

1. ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่านเป็นอย่างไร

2. ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียนอย่างไร
3. ครูมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมองอย่างไร
4. โรงเรียนมีนโยบายและการดำเนินการสนับสนุนครูในการทำให้นักเรียนเกิดกิจกรรมการบริหารสมองอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้วยการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพหุกรณีศึกษา โดยศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาและขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีรูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาการอ่านของนักเรียน ตามแนวปฏิบัติของโครงการพลิกโฉมโรงเรียน ป.1 อ่านออก เขียนได้ใน 1 ปี ตามกุญแจ 5 ดอก ซึ่งมีกุญแจดอกที่ 1 สนามเด็กเล่น กุญแจดอกที่ 2 ห้องเรียน กุญแจดอกที่ 3 กระบวนการเรียนรู้แบบ BBL กุญแจดอกที่ 4 หนังสือ แบบฝึกหัด และใบงาน และกุญแจดอกที่ 5 สื่อและนวัตกรรมที่กระตุ้นสมอง

2. กรณีศึกษา

กรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กรณี คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 1 โรงเรียน และโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการบริหารสมองที่มีแนวปฏิบัติที่ดี เป็นโรงเรียนต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนแบบ BBL และมีผลสัมฤทธิ์คะแนนออกเขียนได้ 100 คะแนนเต็มหรือผลคะแนนอยู่ในระดับดีมาก โดยในการศึกษาใช้กรณีศึกษา 2 กรณีที่มีความแตกต่างกันในรูปแบบของการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ที่มีการจัดกิจกรรมการบริหารสมองแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีการจัดกิจกรรมการบริหารสมองในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. ประเด็นที่ศึกษา

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดเล็กที่มีแนวปฏิบัติที่ดีครอบคลุมในประเด็นดังต่อไปนี้

3.1 การจัดกิจกรรมการบริหารสมองที่ทำให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่านของครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดเล็กที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

3.2 ผลที่เกิดกับนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดเล็กที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

3.3 การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดเล็กที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

3.4 การบริหารจัดการหลักสูตรของครูที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมองของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดเล็กที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความสามารถทางการอ่าน หมายถึง ความสามารถทางการอ่านในระดับที่นักเรียนอ่านออก โดยได้รับการปฏิบัติกิจกรรมการบริหารสมองจากครู

กิจกรรมการบริหารสมอง หมายถึง กิจกรรมการออกกำลังกายหลังเข้าแถวเคารพธงชาติที่เชื่อมโยงไปถึงสมองทำให้ Corpus Callosum ซึ่งเชื่อมสมอง 2 ซีกเข้าด้วยกัน แข็งแรงและทำงานคล่องแคล่วอันจะทำให้การถ่ายโยงการเรียนรู้และข้อมูลของสมองทั้ง 2 ซีก เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทำงานได้ดีขึ้น เพื่อใช้พัฒนาการอ่านภาษาไทย ประกอบด้วย

1) การเคลื่อนไหวสลับข้าง (Cross-Over Movement) หมายถึง การเคลื่อนไหวสลับข้างที่ทำให้การทำงานของสมอง 2 ซีก ถ่ายโยงข้อมูลกันได้ เช่น สมองซีกซ้ายจะสามารถใช้จินตนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากสมองซีกขวา ในการอ่าน การเขียน และการทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อได้ดี

2) การยืดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (Lengthening Movement) หมายถึง การยืดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ทำให้ผ่อนคลายความตึงเครียดของสมองส่วนหน้าและส่วนหลัง และทำให้มีสมาธิในการเรียนรู้

3) การเคลื่อนไหวเพื่อกระตุ้น (Energising Movement) หมายถึง ท่าที่ช่วยกระตุ้นการทำงานของกระแสประสาท ทำให้เกิดการกระตุ้นความรู้สึกทางอารมณ์ เกิดแรงจูงใจเพื่อช่วยให้เรียนรู้ได้ดีขึ้น

4) ท่าบริหารร่างกายง่าย ๆ (Useful Exercises)

รูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง หมายถึง แบบแผนแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่าง ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ส่งผลกระทบต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียน การบริหารจัดการหลักสูตรของครูที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง โรงเรียนและนโยบายของโรงเรียนที่สนับสนุนการบริหารจัดการหลักสูตร

โรงเรียนประถมศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาการอ่าน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลงานและแนวปฏิบัติที่ดี เป็นโรงเรียนต้นแบบในเรื่องการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียน เป็นโรงเรียนต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนแบบ BBL และมีผลสัมฤทธิ์คะแนนออกเขียนได้ 100 คะแนนเต็ม ซึ่งดูได้จากการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการบริหารสมองในชั้นเรียนของครูที่นักเรียนให้ความสนใจและให้ความร่วมมือทำให้นักเรียนสามารถอ่านออก ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเป็นโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านโดยใช้กุญแจ 5 ดอก ในโครงการพลิกโฉมโรงเรียน ป.1 อ่านออก เขียนได้ใน 1 ปี ทำให้นักเรียนอ่านออกและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ครูได้แนวทางการจัดกิจกรรมการบริหารสมองไปใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียนในระดับประถมศึกษา
2. ผู้อำนวยการได้แนวทางการจัดกิจกรรมการบริหารสมองไปใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียนในระดับประถมศึกษา
3. สถานศึกษาได้แนวทางการจัดกิจกรรมการบริหารสมองไปใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียนในระดับประถมศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบในการพัฒนาการอ่านการจัดกิจกรรมการบริหารสมองของโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ได้มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. การอ่าน
  - 1.1 ความหมายของการอ่าน
  - 1.2 ความสำคัญของการอ่าน
  - 1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
  - 1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการอ่าน
  - 1.5 ปัญหาการอ่าน ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่าน
2. การบริหารสมอง
  - 2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน
  - 2.2 แนวคิดการบริหารสมอง
  - 2.3 การบริหารสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน
  - 2.4 ประโยชน์ของการบริหารสมอง
  - 2.5 ข้อควรปฏิบัติในการบริหารสมอง
  - 2.6 ทำการบริหารสมอง
3. โรงเรียนที่มีการปฏิบัติดี
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. การอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้และพัฒนาชีวิต การอ่านเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ (วิชาการ, 2544) ซึ่งมีผู้ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการอ่านไว้อย่างหลากหลาย เพื่อให้เข้าใจคำจำกัดความต่างๆ เรื่องการอ่านในเบื้องต้น ผู้วิจัยจะกล่าวถึง 1.1 สารและมาตรฐานการเรียนรู้ 1.2 ความหมาย 1.3 ความสำคัญ และ 1.4 ปัญหาของการอ่าน ดังนี้

1.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านได้มีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันออกไป โดยที่ วรรณิ โสมประยูร (2544) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า เป็นกระบวนการสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์ โดยแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้อ่านให้เข้าใจตรงกันและผู้อ่านสามารถนำเอาความหมายนั้น ๆ ไปใช้ประโยชน์ได้ในขณะที่ มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2548) ได้ให้ความหมายของการอ่านเพิ่มเติมว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านรับรู้สารที่เป็นความรู้ ความคิด ความรู้สึกและความคิดเห็น ที่ผู้เขียนเขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้อ่านจะเข้าใจสารได้ดีเพียงไรขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสามารถในการใช้ความคิด ซึ่ง ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2536) ได้กล่าวว่า การอ่านมิใช่แต่เพียงการออกเสียงตามตัวอักษรอย่างเดียว การอ่านเป็นกระบวนการถ่ายทอดความหมายจากตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และจากความคิดที่ได้จากการอ่านผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่เป็นเครื่องช่วยพิจารณาตัดสินใจนำแนวความคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สรุปความหมายของการอ่านว่า เป็นกระบวนการที่ผู้อ่านรับรู้สารโดยใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เพื่อรับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์ ที่ผู้เขียนเขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร โดยผู้อ่านจะใช้ความรู้และความคิดจากตัวผู้อ่านในการแปลความหมาย

1.2 ความสำคัญของการอ่าน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542) ได้กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และช่วยสนองความอยากรู้อยากเห็นอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ได้ทุกเรื่อง ซึ่งมีอยู่ในทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท โดยเฉพาะความอยากรู้ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ในโลกที่มีทั้งข่าวดี และข่าวร้ายในขณะที่ ไพพรรณ อินทนิล (2546) ได้กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตปัจจุบัน องค์การสหประชาชาติได้เสนอให้ทุกประเทศสมาชิกช่วยกันรณรงค์ให้ทุกคนในโลกนี้อ่านหนังสือให้ออกทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2543 เพราะตระหนักในความสำคัญของการอ่าน เพราะผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกจะกลายเป็นคนล้าหลังไม่ทันโลกและเหตุการณ์ อาจถูกหลอก ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และอาจจะไม่มีความสุขในการเข้าสังคมอีกด้วย เพราะในชีวิตประจำวันเราต้องอาศัยการอ่านเพื่อการดำรงชีวิต เช่น เครื่องใช้ สินค้า เครื่องอุปโภคบริโภค การเรียน การทำงาน รวมทั้งการติดต่อราชการต่าง ๆ ฯลฯ จำเป็นที่จะต้องอ่านหนังสือออก จึงจะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ การอ่านเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา เพราะทำให้นักเรียนนักศึกษาได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะไม่ว่าจะเรียนรู้รูปแบบใดก็ตามจำเป็นต้องใช้การอ่านเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการอ่าน จึงจะสามารถร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

3. การอ่านเป็นสื่อสำคัญในการพัฒนาและแก้ปัญหาสังคม การอ่านหนังสือจะทำให้เกิดการพัฒนาความคิด สติปัญญา จริยธรรมและศีลธรรม หากผู้อ่านรู้จักนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านสติปัญญาและจิตใจ ทำให้สามารถกระทำตนเป็นประโยชน์แก่สังคม ช่วยเหลือสังคม และสามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้ทันที่ ทำให้เกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิต เมื่อทุกคนมีคุณภาพชีวิตดี สังคมก็จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สนิท ตั้งทวี (2536) มีความเห็นว่า ความสำคัญของการอ่านมีดังนี้

1. การอ่านช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิตของบุคคล
2. การอ่านเป็นกระบวนการที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ของมนุษย์
3. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญเพื่อใช้สำหรับการเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2532) ก็มีความเห็นว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน เพื่อใช้ในการแสวงหาความรู้ ผู้อ่านจะมีพื้นฐานการอ่านที่ดีได้จะต้องฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอ จึงจะทำให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวาง อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่ครูเป็นผู้จัดให้ก็เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยกระตุ้นและเป็นแรงจูงใจให้เด็กสนใจในการอ่าน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สรุปความหมายของความสำคัญของการอ่านว่า เป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต รวมทั้งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ หากผู้อ่านนำความรู้ที่เป็นประโยชน์ที่ได้จากการอ่านมาพัฒนาตนเอง ก็จะทำให้ผู้อ่านเกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

1.3 สารและมาตรฐานการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ให้นิยามในเรื่องการอ่านและการเขียนไว้ ดังนี้ การอ่าน คือ การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับสาระมาตรฐานการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในสาระที่ 1 การอ่าน ในมาตรฐาน ท 1.1 ที่เกี่ยวกับการใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งได้มีการกำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. อ่านออกเสียง คำคล้องจอง และข้อความสั้น ๆ 2. บอกความหมายของคำและข้อความที่อ่าน	การอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำ คำคล้องจอง และข้อความที่ประกอบด้วยคำพื้นฐาน คือคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่น้อยกว่า 600 คำ รวมทั้งคำที่ใช้เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ประกอบด้วย 1) คำที่มีรูปวรรณยุกต์ และไม่มีรูปวรรณยุกต์ 2) คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา และไม่ตรงตามมาตรา 3) คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ 4) คำที่มีอักษรนำ

	3. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน 4. เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน	การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ นิทาน
	5. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน	1) เรื่องสั้น ๆ 2) บทร้องเล่นและบทเพลง 3) เรื่องราวจากบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น
	6. อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและนำเสนอเรื่องที่อ่าน	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น 1) หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย 2) หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน
	7. บอกความหมายของเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์สำคัญที่มักพบเห็นในชีวิตประจำวัน	การอ่านเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ประกอบด้วย 1) เครื่องหมายสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน 2) เครื่องหมายแสดงความปลอดภัยและแสดงอันตราย
	8. มีมารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน เช่น 1) ไม่อ่านเสียงดังรบกวนผู้อื่น 2) ไม่เล่นกันขณะที่อ่าน 3) ไม่ทำลายหนังสือ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สรุปความหมายของสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ว่า สาระมาตรฐานการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่อยู่มาตรฐาน ท 1.1 เกี่ยวกับการใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งตัวชี้วัดชั้นปีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากสาระที่ 1 การอ่าน มีดังนี้ 1)

อ่านออกเสียงคำคล้องจองและข้อความสั้น ๆ 2) บอกความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน 3) ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน 4) เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน 5) คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน 6) อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และนำเสนอเรื่องที่อ่าน และ 7) บอกความหมายของเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์สำคัญที่มักพบเห็นในชีวิตประจำวัน

1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการอ่าน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2532) ได้กล่าวว่า การอ่านที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ ปัจจัยทางสังคม สมองและร่างกายของนักเรียน ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการอ่าน 3 ประการ ดังนี้

1. ปัจจัยทางสังคม หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก ในการสอนครูจำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพทางสังคม พื้นฐานและที่มาทางครอบครัวของเด็ก วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนาที่เด็กนับถือ การจัดอุปกรณ์การสอนและวิธีสอนที่สอดคล้องกับพื้นฐานทางสังคม ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เด็กเข้าใจและมีพัฒนาการในการอ่านได้อย่างรวดเร็ว เช่น เด็กที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล มาจากครอบครัวที่มีอาชีพทำสวนยางพารา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม หนังสือแบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบ จึงควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและสภาพความเป็นอยู่ของเด็ก ซึ่งในท้องถิ่นหนึ่งก็เหมาะสมสำหรับท้องถิ่นนั้น ด้วยเหตุนี้หากครูนำเอกสารหรือหนังสือไปใช้ในท้องถิ่นที่แตกต่างกัน อาจมีผลทำให้เด็กไม่ประสบความสำเร็จในการอ่านขั้นเริ่มต้น

2. ปัจจัยทางด้านความพร้อม หมายถึง ความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญาที่สามารถเริ่มต้นอ่าน ซึ่ง (Edmund, 1908 อ้างถึงใน สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2532) ได้กล่าวว่า ความพร้อมในการอ่านไม่ได้อยู่ที่การฝึกหัด แต่ขึ้นอยู่กับความพร้อมของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ได้แก่ ตา หู ปาก และสมอง ส่วนความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่อ่านจะเป็นแรงจูงใจที่จะนำไปสู่การอ่านในเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้ผู้อ่านมีประสบการณ์ทางภาษาที่กว้างขวางออกไป

3. ปัจจัยทางด้านโรงเรียน เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญในการจัดบรรยากาศ หรือกิจกรรมที่ตอบสนองกับความต้องการของเด็ก โดยเฉพาะการปลูกฝังให้เด็กมีทัศนคติที่ดีและรักการอ่าน ย่อมต้องให้เด็กเห็นความสำคัญของการอ่าน ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จในพัฒนาการการอ่านของตน และเรื่องต่าง ๆ ที่เด็กได้อ่าน การจัดบรรยากาศการอ่านภายในโรงเรียนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ได้แก่ บุคคลภายในโรงเรียนประกอบไปด้วย ผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารมีหน้าที่ให้การสนับสนุนจัดหางบประมาณ ตลอดจนอุปกรณ์ที่ให้ครูได้ใช้ประโยชน์ในการสอนภาษาไทย นอกจากนี้ยังต้องให้คำแนะนำ หรือส่งเสริมให้ครูศึกษา

ค้นคว้าหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ส่วนครูภาษาไทยไม่ได้มีแค่หน้าที่สอนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องให้ความร่วมมือกับผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และบรรณารักษ์ห้องสมุดในโรงเรียน ดังนั้นหน้าที่ของโรงเรียน คือ จัดโปรแกรมการอ่านในโรงเรียน จัดระเบียบสะสมเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านของเด็ก และจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สรุปความหมายของความสำเร็จของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการอ่านว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการอ่านประกอบไปด้วยหลายปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยทางด้านสังคมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก รวมไปถึงพื้นฐานทางครอบครัวของเด็ก ภูมิปัญญาของเด็กที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จทางการอ่านของเด็ก 2) ปัจจัยทางด้านความพร้อม ในด้านความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญาที่ทำให้เด็กสามารถเริ่มต้นอ่านได้ และ 3) ปัจจัยทางด้านโรงเรียน ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญในการปลูกฝังให้เด็กมีทัศนคติที่ดี และการจัดบรรยากาศ หรือกิจกรรมที่ตอบสนองกับความต้องการของเด็ก ให้เด็กได้มีพัฒนาการที่ดีในการอ่าน แต่ปัจจัยเหล่านี้จะสำเร็จไม่ได้หากขาดบุคคลที่เป็นแม่แบบ อย่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้อำนวยความสะดวก และบรรณารักษ์

1.5 ปัญหาการอ่าน ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่าน

ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2536) ได้กล่าวว่า คนไทยอ่านหนังสือออกแต่ไม่แตกฉาน ไม่รู้จักผสมคำ อ่านซ้ำ อ่านไม่คล่อง อ่านผิด ๆ ถูก ๆ อ่านออกเสียงผิด เช่น ตัว ส เป็น ซ หรือ ถ เป็น ต หรือ ค เป็น ฟ ตลอดจนอ่านข้ามคำ ข้ามคำและเพิ่มคำ การชอบอ่านออกเสียงทำให้อ่านได้ช้า อ่านไม่ได้มากเพียงพอ หรือบางคนอ่านได้แตกฉานแต่ไม่เข้าใจความหมาย ไม่สามารถสรุปใจความได้เนื่องจากไม่ทราบความหมายของคำ อ่านเว้นวรรคตอนไม่ถูกต้อง ทำให้ความหมายของข้อความเปลี่ยนไป เช่น รองเท้าแบบนอก อ่านเป็น รอง เท้า แบ บน ออก หรือ ยานี้ดีกินแล้วแข็งแรง ไม่มีโรคภัยเบียดเบียน อ่านเป็น ยานี้ดี กินแล้วแข็งแรงไม่มี โรคภัยเบียดเบียน หรือทรัพย์สมบัติ ทั้งหมดของข้าพเจ้ายกให้ลูกเขย คนอื่นไม่ให้ เป็นต้น รวมไปถึงอ่านแล้วไม่ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากความรู้เดิม เนื่องจากขาดประสบการณ์ทางด้านภาษา อันได้แก่ความหมายของคำและวิธีเสนอเรื่องและขาดการสะสมความรู้เดิมในเรื่องต่าง ๆ ไว้อย่างกว้างขวาง เมื่ออ่านเรื่องใหม่ ๆ พบศัพท์ใหม่ ๆ ก็ไม่เข้าใจความหมาย อ่านแล้วไม่รู้เรื่อง ทำให้ไม่ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นและไม่สนุกกับการอ่าน ในที่สุดก็ไม่อยากอ่าน ในขณะที่ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542) ได้กล่าวว่า ปัญหาของการอ่านมีดังนี้ 1) ไม่ชอบอ่าน ชอบดูโทรทัศน์ เล่นคอมพิวเตอร์และดูวีดิทัศน์มากกว่า 2) ไม่มีคนช่วยสอนอ่านเวลาอ่านไม่ออก หรือมีปัญหาในการอ่าน 3) ไม่มีสมาธิในการอ่าน 4) มีปัญหาครอบครัวและปัญหาที่โรงเรียน 5) ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน จึงไม่อ่าน 6) พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน จึงไม่ส่งเสริมให้อ่าน และ

7) วิธีการสอนของครูทำให้ไม่อยากอ่าน น่าเบื่อ เป็นการบังคับให้อ่าน ทำให้เด็กต่อต้าน ในขณะที่ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล (2537 : 11-14) ได้กล่าวถึงปัญหาของการอ่าน ดังนี้ 1) ไม่อ่าน 2) อ่านไม่ออก 3) ไม่มีหนังสืออ่าน 4) ไม่มีเวลาอ่าน 5) ไม่มีที่อ่าน 6) อ่านช้า 7) อ่านไม่เข้าใจ และ 8) อ่านแล้วไม่เกิดประโยชน์

ในขณะที่ สุรนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2532) ได้กล่าวว่า ปัญหาของการอ่านมีดังนี้

1. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวครู ซึ่งครูไม่เข้าใจวิธีการสอนอย่างแท้จริง อีกทั้งครูมีความรู้ในเรื่องการสอนอ่านไม่เพียงพอ เช่น จิตวิทยาการอ่าน การวิเคราะห์ระดับความสามารถในการอ่าน (readability)

2. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก ซึ่งมาจากสังคมที่มีลักษณะแตกต่างกันและมีระดับความสามารถในการอ่านที่แตกต่างกัน เด็กบางคนนี้อาจมีปัญหาครอบครัว ขาดการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ ซึ่งเด็กบางคนก็ครอบครัวอบอุ่น มีพ่อแม่เอาใจใส่อย่างดี มาอยู่ห้องเรียนเดียวกัน จึงทำให้ความสนใจในการอ่านและระดับความสามารถในการอ่านแตกต่างกัน ทำให้ครูต้องจัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะกับลักษณะและความสามารถของเด็ก แต่บางครั้งสภาพแวดล้อมทางครอบครัวก็ไม่ใช่จะเป็นปัญหาสำหรับเด็กเท่านั้น เด็กบางคนยังมีปัญหาทางด้านสุขภาพกาย และจิตใจ มีผลทำให้การอ่านของเด็กไม่พัฒนาเท่าที่ควร

3. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน เช่น โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาการอ่านไม่เพียงพอ หรือ รัฐบาลจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอกับความต้องการของครูทั่วประเทศ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สรุปความหมายของปัญหาของการอ่านว่า ปัญหาของการอ่านมีหลายสาเหตุ แต่ปัญหาหลัก ๆ ที่ทำให้เด็กมีปัญหาในการอ่าน ได้แก่ 1) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวครู เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยพัฒนาการอ่านของเด็ก หากครูไม่เข้าใจวิธีการสอนอย่างแท้จริง หรือมีความรู้เรื่องการสอนไม่เพียงพอก็จะทำให้เด็กไม่พัฒนาการอ่าน 2) ปัญหาที่เกี่ยวข้องจากตัวเด็ก ที่มีระดับความสามารถในการอ่านที่แตกต่างกัน ซึ่งมาจากสังคมหรือครอบครัวที่มีลักษณะแตกต่างกัน รวมไปถึงเด็กบางคนมีปัญหาทางด้านสุขภาพกาย และจิตใจ จึงทำให้เด็กไม่สนใจในการอ่าน ส่งผลให้การอ่านของเด็กไม่พัฒนาเท่าที่ควร 3) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน โรงเรียนบางโรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้พัฒนาการอ่านไม่เพียงพอสำหรับครูและเด็ก และ 4) ปัญหาจากผู้ปกครอง เกิดจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ที่ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน ไม่มีเวลาให้กับเด็ก ครอบครัวมีปัญหา จึงทำให้เด็กมีปัญหาในการอ่าน ไม่มีคนสอนอ่าน ทำให้เด็กมีผลในการอ่านที่ต่ำกว่ามาตรฐาน

2. การบริหารสมอง

การบริหารสมองเป็นการบริหารร่างกายในส่วนที่สมองควบคุมอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนของ Corpus Callosum ซึ่งเชื่อมสมอง 2 ซีกเข้าด้วยกันให้แข็งแรงและทำงานคล่องแคล่วอันจะทำให้การถ่ายโอนการเรียนรู้และข้อมูลของสมองทั้ง 2 ซีก เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยทำให้เกิดการผ่อนคลายความตึงเครียด (พัชรีวัลย์ เกตุแก่นจันทร์, 2544) ซึ่งได้มีการกล่าวถึงองค์ประกอบของการบริหารสมองไว้อย่างหลากหลาย เพื่อให้เข้าใจคำจำกัดความต่างๆ เรื่องการบริหารสมองในเบื้องต้น ผู้วิจัยจะกล่าวถึง 2.1 แนวคิดการบริหารสมอง 2.2 การบริหารสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทย 2.3 ประโยชน์ของการบริหารสมอง 2.4 ข้อควรปฏิบัติในการบริหารสมอง และ 2.5 ทำการบริหารสมอง ดังนี้

2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

โกวิท ประวาลพฤกษ์ (2549) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมี 6 ประการ ดังนี้

1. ความปรารถนาสูงสุดของจิต คือ การได้กำหนดทิศทางของตนเอง

การจัดการเรียนรู้ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ คือ ความอิสระได้คิด ได้ตัดสินใจเอง โดยใช้ความสามารถสูงสุดของตนเอง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อกิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1.1) ผู้เรียนเป็นผู้เลือกเอง เมื่อผู้เรียนเป็นผู้เลือกเองจะเกิดความรู้สึกยินดี พึงพอใจ ส่งผลทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมาย

1.2) ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง การฝึกให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง จะเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดความคิดรวบยอดต่อตนเองที่ดี

1.3) ผู้เรียนใช้ความรู้เดิม วิธีการเดิมมาเพิ่มพูน การเรียนรู้ที่ดีคือการนำสิ่งที่มีอยู่เดิมในสมองของผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้น แล้วนำข้อมูลใหม่มาโยงโยกทอให้เข้ากับความรู้เดิม ก่อให้เกิดเป็นความรู้ใหม่

1.4) ผู้เรียนค้นพบลีลาของตนเองแล้วแลกเปลี่ยนกัน ผู้เรียนแต่ละคนต้องรู้ตัวเองว่า คิดแบบใด และรับสื่อแบบใด แล้วแลกเปลี่ยนกับคนอื่น ๆ เพื่อจะได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อเห็นวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งอาจจะดีกว่าวิธีของตนเอง

1.5) ผู้เรียนจำเป็นต้องฝึกวิธีการเรียน

2. สมองมีลักษณะเฉพาะตัวไม่เหมือนกันแต่สำคัญเท่ากัน

การจัดการเรียนรู้ควรยึดหลักสำคัญว่า ต้องทำให้ผู้เรียนแตกต่างกัน แต่ละคน แต่ละสมอง พัฒนาไปในแนวทางของตน พัฒนาให้สูงสุดของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน เมื่อครูได้เรียนรู้ว่าผู้เรียนมี

แนวโน้ม มีต้นทุนในปัญญาด้านใด ครูก็ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนตามต้นทุนเดิมนั้น ๆ ให้สูงขึ้น

3. อารมณ์เป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน

อารมณ์สัมพันธ์กับการเรียนรู้ การรับรู้ข้อมูลหรือยินดีในการเรียน ถ้าเรื่องที่ติดมากับอารมณ์เชิงบวก ความยินดีในการเรียนก็จะมีน้อย ไม่อยากเรียน ไม่อยากรับรู้ หรือไม่สนใจเรียน การเร้าความสนใจจึงเป็นเรื่องที่ครูต้องศึกษาและนำมาใช้ การสร้างอารมณ์เชิงบวกในตัวผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ตลอดเวลา เช่น ใช้คำพูดเชิงบวก เพิ่มความรับผิดชอบให้ผู้เรียนได้เลือกเอง เพิ่มรสชาติแห่งความสำเร็จโดยเพิ่มความยากของงานขึ้นทีละน้อยตามลำดับ เพื่อให้สนใจทำในข้อต่อ ๆ ไป ผู้เรียนจะได้สัมผัสรสชาติแห่งความสำเร็จส่งผลให้เขาชอบและเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ต่อไป

4. กระบวนการและลีลาการเรียนแบบต่าง ๆ ล้วนเป็นวิธีการที่นำไปสู่การเรียนรู้

วิธีการ กระบวนการ และลีลาการเรียนรู้อาจมีความหลากหลาย และจะเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ตามความจำเป็นที่เปลี่ยนแปลงไป รูปแบบการเรียนรู้จึงต้องมีความหลากหลาย การปฏิบัติของครูตามแนวทางพัฒนาสมอง มีดังนี้

- 4.1) คำตอบผิดเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้
- 4.2) สมองมองหาแบบแผนเพื่อการเรียนรู้และจำได้ดี
- 4.3) ทุกสิ่งทุกอย่างต้องทบทวนตรวจสอบเสมอ

5. การเรียนที่ดีที่สุด ง่ายที่สุด คือ การลงมือทำจริง

การลงมือปฏิบัติจะทำให้ใช้ร่างกายทุกส่วน ทั้งการคิด การทำ การพูด และอารมณ์ การเรียนรู้ที่ดีจึงเป็นการใช้ความรู้ไปลงมือทำจริง การปฏิบัติในชีวิตปกติ งานในชีวิตประจำวันจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ง่ายที่สุด ดีที่สุด เป็นธรรมชาติมากที่สุด

6. ความรู้หลายสาระและหลายมุมทำให้นำไปใช้ร่วมกันได้ดี

การเรียนรู้ที่มองเห็นสาระต่าง ๆ หลายมุมมอง เป็นสิ่งที่ช่วยให้การทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน เป็นไปได้อย่างราบรื่นและเป็นเนื้อเดียวกัน การเรียนรู้ผู้อื่นจึงเป็นหัวใจสำคัญของการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา

ในขณะที่ สุนทร โคตรบรรเทา (2548) ได้อธิบายการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานไว้ดังนี้

1. สมองเป็นตัวประมวลข้อมูลแบบคู่ขนาน สมองมนุษย์ทำหลายอย่างได้ในเวลาเดียวกันหรือพร้อมกัน ความคิด อารมณ์ จินตนาการ และความรู้สึกต่าง ๆ เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน หรือขนานกันไป

2. การเรียนรู้ใช้ทุกส่วนของร่างกาย สมองเป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกาย ถ้าการเรียนรู้เป็นธรรมชาติเช่นเดียวกับการหายใจ การเรียนรู้ย่อมทำให้ช้าลงหรือเร็วขึ้นได้เช่นเดียวกับการหายใจช้าหรือเร็ว ปัจจัยหลายอย่างมีผลกระทบต่อการทำงานของร่างกาย เช่น โภชนาการ การเจริญเติบโตของ

เส้นประสาท การจัดการกับความเครียด การออกกำลังกาย การสอน และการพักผ่อน ล้วนมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น

3. การค้นหาความหมายมีส่วนเกี่ยวข้องและเกิดขึ้นอย่างมีแบบแผน การค้นหาความหมายของสิ่งต่าง ๆ เป็นพื้นฐานการทำงานของสมองมนุษย์ การเรียนรู้ตามปกติจำเป็นต้องมีความตื่นตัวและมีความหมาย และต้องมีหลายตัวเลือก สมองมนุษย์จึงเป็นทั้งนักศิลปะและนักวิทยาศาสตร์ ซึ่งพยายามค้นหาและทำความเข้าใจกับแผนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4. อารมณ์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้ได้รับอิทธิพลจากอารมณ์และมีอารมณ์เป็นตัวจัดการ ผลกระทบทางอารมณ์ของบทเรียนหรือประสบการณ์ชีวิตจะมีผลต่อความรู้สึกหรือเจตคติต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก โดยหลักการพื้นฐานแล้วสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ต้องมีลักษณะของการเคารพและการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

5. สมองประมวลข้อมูลทั้งเป็นส่วนย่อยและโดยรวมไปพร้อมกัน ตามหลักความเชื่อเกี่ยวกับสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวา จะมีหน้าที่แตกต่างกัน สมองซีกซ้าย (Left Hemisphere) ทำหน้าที่เกี่ยวกับตรรกะ การคิดในแนวเส้นตรง การวิเคราะห์ และเนื้อเพลง ส่วนสมองซีกขวา (Right Hemisphere) ทำหน้าที่เกี่ยวกับศิลปะ การจินตนาการ มิติสัมพันธ์ เป็นต้น แม้ว่าสมองทั้งสองซีกจะมีหน้าที่แตกต่างกัน แต่สมองทั้งสองซีกต้องทำงานร่วมกัน

6. การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับความตั้งใจจริงกับการมองโดยรวม และการประมวลผลโดยรู้ตั้งและไม่รู้ตัว สมองมนุษย์รับเอาข้อมูลและสัญญาณต่าง ๆ ที่อยู่นอกเหนือความตั้งใจจริงเฉพาะหน้า ซึ่งอยู่ข้างนอกรัศมีสายตาออกไป ข้อมูลโดยรวม เช่น เสียงระฆัง รอยยิ้มของครู การเคลื่อนไหวร่างกาย คำขวัญหรือข้อความที่ติดอยู่ข้างฝาห้องเรียน หรือดนตรี และศิลปะ อาจนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกหรือส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีพลัง

7. ความจำมีสองประเภท คือ ความจำแบบมีระยะทางและความจำแบบท่องจำ ทุกคนมีระบบความจำแบบมีระยะทาง (Spatial Memory) ตามธรรมชาติ ซึ่งช่วยให้มีความจำทันที (Instant Memory) และการระลึกถึงประสบการณ์ในอดีต (Recall of Experience) ส่วนความจำแบบท่องจำ (Rote Memory) เป็นชุดระบบซึ่งออกแบบเป็นพิเศษเฉพาะ สำหรับเก็บข้อมูลที่ค่อนข้างจะไม่มี ความเกี่ยวข้องกันนัก ตัวอย่างทั่ว ๆ ไป เช่น ตารางสูตรคูณ เสียงของคำต่าง ๆ ข้อเท็จจริง และวันสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น สมองจะเข้าใจและจำข้อเท็จจริงได้ดีที่สุด เมื่อข้อเท็จจริงและทักษะต่าง ๆ ผังลึกอยู่ในระบบความจำแบบมีระยะทาง (Spatial Memory)

8. สมองของแต่ละคนมีเอกลักษณ์ แม้ว่าทุกคนมีประสาทสัมผัสและพื้นฐานอารมณ์เหมือนกัน แต่การบูรณาการในแต่ละคนแต่ละสมองไม่เหมือนกัน ดังนั้น การเรียนรู้จึงควรมีหลายด้าน เพื่อให้มีการแสดงออก วิธีการเรียนรู้ (Learning Styles) ที่แตกต่างกัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สรุปความหมายของทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พบกับประสบการณ์ที่หลากหลาย และให้ผู้เรียนได้ใช้ทุกส่วนของการคิด ความรู้สึกและการลงมือปฏิบัติในการเรียนรู้ในเชิงตรรกะ และเชิงศิลปะ การจินตนาการ

2.2 แนวคิดการบริหารสมอง

(Dennison, 1994) ทฤษฎีการบริหารสมอง (Brain Gym) ถูกพัฒนาขึ้นในปี 1960 โดย Dennison ซึ่งการบริหารสมองประกอบด้วยการเล่นไหวร่างกายในท่าต่าง ๆ ทั้งหมด 4 หมวด 26 ท่า เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน การคิด และพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

เมื่อนักเรียนได้ทำการบริหารสมองจะทำให้สมองตื่นตัว พร้อมทั้งจะเรียนรู้ มีสมาธิมากขึ้น และลดความเครียดจากการเรียน นอกจากนำมาใช้กับนักเรียนแล้ว ยังพบว่าการบริหารสมองสามารถนำไปปฏิบัติได้กับทุกวัย และสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการบริหารสมอง คือ PACE

PACE ย่อมาจาก Positive Active Clear และ Energetic เป็นเทคนิคการเล่นไหวร่างกายที่นำมาใช้อย่างแพร่หลายในโรงเรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนและทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลายก่อนที่จะมีการเรียนการสอน

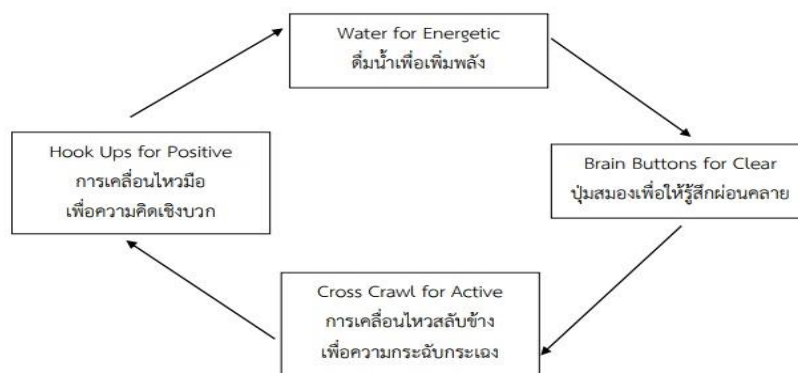
1) Water = E for Energetic เราควรจิบน้ำอย่างสม่ำเสมอตลอดวันเพื่อให้สมองของเรามีความชุ่มชื้นเสมอ

2) Brain Buttons = C for Clear ทุ้มสมองเบา ๆ (ทุ้มสมอง คือ หลุมตื้นบนผิวหนังที่อยู่ระหว่างกระดูกคอและซี่โครงของกระดูกอก) เพื่อให้รู้สึกผ่อนคลาย

3) Cross Crawl = A for Active การเคลื่อนไหวสลับข้างช่วยกระตุ้นให้สมองซีกซ้ายและขวามีการทำงานพร้อมกันเพื่อความกระฉับกระเฉง

4) Hook Ups = P for Positive การเคลื่อนไหวมือเพื่อความคิดเชิงบวก

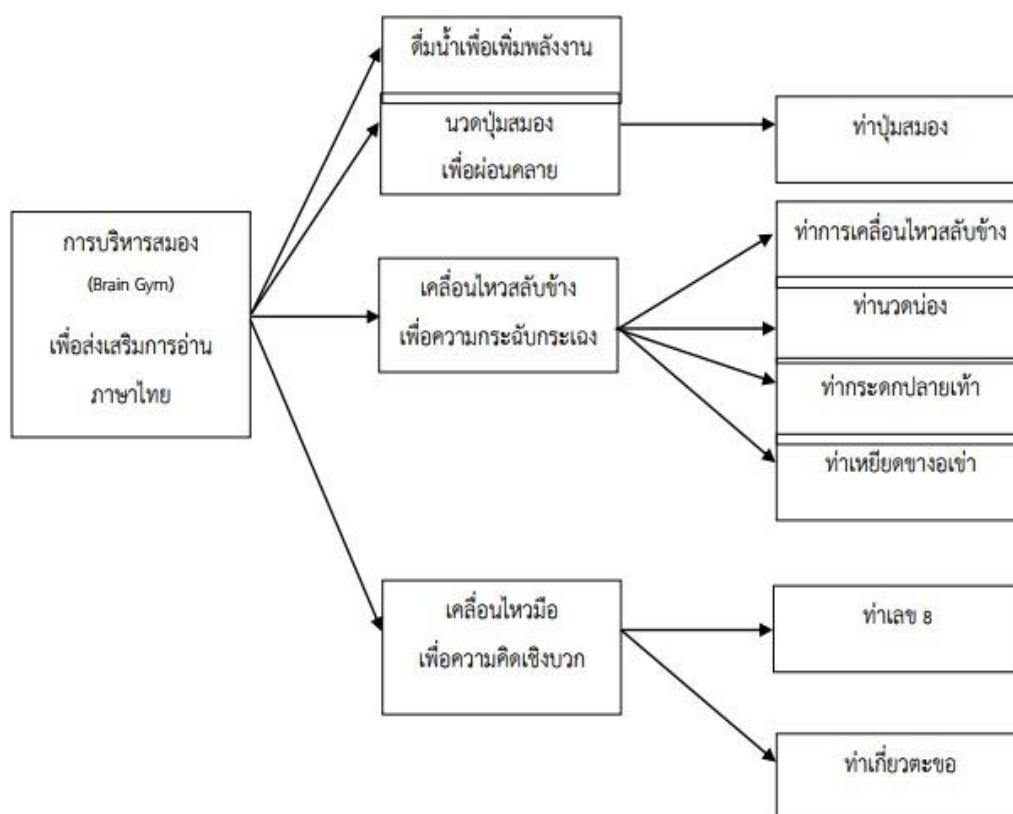
ภาพที่ 1 Positive Active Clear and Energetic

2.3 การบริหารสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน

จากการศึกษาของ Dennison ซึ่งเป็นผู้คิดค้นทฤษฎีการบริหารสมอง พบว่า ทำการบริหารสมองที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่าน มีทั้งหมด 8 ท่า (Dennison, 1994 อ้างถึงใน พัชราภรณ์ บุญมัน, 2550) ได้แก่ น้ำ ทำปุ่มสมอง ทำเคลื่อนไหวสลับข้าง ท่าเลข 8 หลังยาว ทำนวนอน่ง ทำกระดกปลายเท้า ทำเหยียดขาอเข่า และท่าเกี่ยวตะขอ สามารถสรุปได้เป็นแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การบริหารสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทย (พัชราภรณ์ บุญมัน, 2550)

2.4 ประโยชน์ของการบริหารสมอง

ประโยชน์ของการบริหารสมอง มีดังนี้ 1) เป็นการช่วยทำให้สมองแข็งแรงและทำงานอย่างสมดุลกันทั้ง 2 ซีก คือซีกซ้ายและซีกขวา 2) ทำให้มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการทำงานดีขึ้น 3) ทำให้เกิดการผ่อนคลายความตึงเครียด และ 4) ทำให้เกิดความรู้สึกสงบ และมีความมั่นใจในตนเอง (พัชรวิสัย เกตุแก่นจันทร์, 2544 : 38)

2.5 ข้อควรปฏิบัติในการบริหารสมอง

พัชรีวัลย์ เกตุแก่นจันทร์ (2544) ได้กล่าวว่า ข้อควรปฏิบัติในการบริหารสมอง มีดังนี้ 1) การบริหารสมองท่าต่าง ๆ ควรทำซ้ำ ๆ ประมาณ 4-6 ครั้ง เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด 2) ควรทำซ้ำ ๆ ประกอบการหายใจที่ถูกต้อง คือ หายใจเข้าช้า ๆ ลึก ๆ แล้วหายใจออกช้า ๆ อย่างลึนลมหายใจ 3) พยายาม พยายาม และพยายาม หากทำไม่ได้ในครั้งแรก ๆ 4) ไม่ควรรับประทานอาหารจนอิ่มเกินไป หรือรู้สึกหิวเกินไป 5) ไม่ควรบริหารสมองหลังจากดื่มแอลกอฮอล์ และ 6) ดื่มน้ำบริสุทธิ์อย่างน้อยวันละ 12 แก้วขึ้นไป เนื่องจากสมองเป็นอวัยวะที่สูญเสียน้ำได้รวดเร็วมาก (Dehydration) เมื่อสมองขาดน้ำซึ่งเป็นตัวกระตุ้นการทำงานของสมอง จะทำให้เกิดความรู้สึกที่บื้อตื้อคิดอะไรไม่ออก

2.6 ท่าการบริหารสมอง

พัชรีวัลย์ เกตุแก่นจันทร์ (2544) ได้กล่าวว่า ท่าการบริหารสมองมีอยู่ทั้งหมด 4 ท่า ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวสลับข้าง (Cross-Over Movement) การเคลื่อนไหวสลับข้างทำให้การทำงานของสมอง 2 ซีก ถ่ายโยงข้อมูลกันได้ เช่น สมองซีกซ้ายจะสามารถใช้จินตนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากสมองซีกขวา ในการอ่าน การเขียน และการทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อได้ดี การให้เด็กทำท่าเหล่านี้จะทำให้ทราบว่าเด็กมีปัญหาในเรื่องการทำงานประสานกันของตา มือ และเท้าหรือไม่ หากพบจะได้ช่วยเหลือเด็กได้ทันที ซึ่งท่าการเคลื่อนไหวสลับข้างมี ดังนี้

1.1) ยกขาขวางอให้ตั้งฉากกับพื้น พร้อมกับยื่นแขนทั้ง 2 ออกไปด้านหน้า คอว่ามือลงขนานกับพื้น แกว่งแขนทั้ง 2 ไปด้านข้างลำตัว ตรงข้ามกับขาที่ยกขึ้น แกว่งแขนทั้ง 2 กลับมาอยู่ด้านหน้า พร้อมกับวางเท้าขวาไว้ที่เดิม เอามือลง เปลี่ยนขาทำเช่นเดียวกัน

1.2) ก้าวเท้าขวาวางหน้าเท้าซ้าย พร้อมกับยื่นแขนทั้ง 2 ข้างออกไปด้านหน้า มือคว่ำลงขนานกับพื้น แกว่งแขนทั้ง 2 ไปด้านข้างลำตัว ตรงข้ามกับขาที่ก้าวออกไป แกว่งแขนทั้ง 2 ข้างกลับมาอยู่ด้านหน้าพร้อมกับชักเท้าขวาวางที่เดิม เอามือลง เปลี่ยนเท้าทำเช่นเดียวกัน

1.3) ยกขาขวางอไปด้านหลัง พร้อมกับยื่นแขนทั้ง 2 ออกไปด้านหน้า มือคว่ำลง แกว่งแขนทั้ง 2 ไปด้านข้างลำตัวตรงข้ามกับขาที่ยกขึ้น ให้มือซ้ายแตะสันเท้าขวา แกว่งแขนทั้ง 2 กลับมาอยู่ด้านหน้า พร้อมกับวางเท้าขวาไว้ที่เดิม เอามือลง เปลี่ยนขาทำเช่นเดียวกัน

1.4) วิ่งเหยาะ ๆ อยู่กับที่ช้า ๆ

1.5) นั่งชันเข่า มือ 2 ข้างประสานกันที่ท้ายทอย เอียงข้อศอกซ้ายแตะที่หัวเข่าขวา ยกข้อศอกซ้ายกลับไปเดิม เปลี่ยนเป็นเอียงข้อศอกขวา ทำเช่นเดียวกัน

1.6) กำมือซ้าย-ขวา ไขว้กันระดับหน้าอก กางแขนทั้ง 2 ข้างออกห่างกันเป็นวงกลม แล้วเอามือกลับมาไขว้กันเหมือนเดิม

1.7) กำมือ 2 ข้าง ยื่นแขนตรงไปข้างหน้า ให้แขนคู่กัน เคลื่อนแขนทั้ง 2 ข้างพร้อม ๆ กัน หมุนเป็นวงกลม 2 วงต่อกันคล้ายเลข 8

1.8) ยื่นแขนขวาไปข้างหน้า กำมือขวานิ้วโป้งขึ้น ตามองที่นิ้วโป้ง ศีรษะตรงและนิ่ง หมุนแขนเป็นวงกลม 2 วง ต่อกันคล้ายเลข 8 แนวนอน ขณะหมุนแขนตามองที่นิ้วโป้งตลอดเวลา เปลี่ยนแขนทำเช่นเดียวกัน

2. การยืดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (Lengthening Movement) การยืดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ทำให้ผ่อนคลายความตึงเครียดของสมองส่วนหน้าและส่วนหลัง และทำให้มีสมาธิในการเรียนรู้ ซึ่งมีทำในการยืดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ดังนี้

2.1) ยกมือ 2 ข้างดันฝ่าผนัง งอขาขวา ขาซ้ายยืดตรง ยกส้นเท้าซ้ายขึ้น เอนตัวไปข้างหน้าเล็กน้อย พร้อมกับหายใจเข้าช้า ๆ ลึก ๆ วางส้นเท้าลง ตัวตรง หายใจออกช้า ๆ ขาซ้าย ทำเหมือนขาขวา

2.2) ไขว้ขาทั้ง 2 ข้าง ยืนทรงตัวให้ดี หายใจเข้าช้า ๆ ลึก ๆ ก้มตัวลงไขว้แขน หายใจออกช้า ๆ ยืดตัวขึ้น เปลี่ยนขาทำเช่นเดียวกัน

2.3) นั่งไขว้ห้างกระดูกปลายขึ้น-ลง พร้อมกับนวดขาช่วงหัวเข่าถึงข้อเท้า เปลี่ยนขาทำเช่นเดียวกัน

2.4) มือขวาจับไหล่ซ้าย พร้อมกับหายใจเข้าช้า ๆ ตามองมือขวา ดึงหัวไหล่เข้าหาตัวพร้อมกับทำเสียง “อู” ยาว ๆ เปลี่ยนมือทำเช่นเดียวกัน

2.5) ใช้มือทั้ง 2 ข้าง ทำท่ารูดซิปลง หายใจเข้าช้า ๆ ทำท่ารูดซิปลง หายใจออกช้า ๆ

3. การเคลื่อนไหวเพื่อกระตุ้น (Energising Movement) เป็นท่าที่ช่วยกระตุ้นการทำงานของกระแสประสาท ทำให้เกิดการกระตุ้นความรู้สึกทางอารมณ์ เกิดแรงจูงใจเพื่อช่วยให้เรียนรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งมีท่าการเคลื่อนไหวเพื่อกระตุ้น ดังนี้

3.1) ใช้นิ้วนิ้วกดขมับเบา ๆ ทั้ง 2 ข้างวนเป็นวงกลม

3.2) จุดตำแหน่งต่าง ๆ ในร่างกายที่จะกระตุ้นการทำงานของสมอง มีดังนี้

3.2.1) ใช้นิ้วโป้งกับนิ้วชี้วางบริเวณกระดูกคอ ลูกเบา ๆ อีกมือวางที่ตำแหน่งสะดือ กวาดตามองจากซ้ายไปขวา และจากพื้นขึ้นเพดาน เปลี่ยนมือทำเช่นเดียวกัน

3.2.2) ใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางแตะเหนือริมฝีปาก อีกมือวางที่ตำแหน่งกระดูกก้นกบ กวาดตามองจากพื้นขึ้นเพดาน หายใจเข้า-ออกช้า ๆ ลึก ๆ เปลี่ยนมือทำเช่นเดียวกัน

3.2.3) ใช้นิ้วนิ้วกระดูกหลังใบหูเบา ๆ อีกมือวางที่ตำแหน่งสะดือ ตามองตรงไปข้างหน้า ไกล ๆ จินตนาการวาดรูปวงกลมด้วยจมูก เปลี่ยนมือทำเช่นเดียวกัน

3.2.4) ใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางวางที่ใต้คาง อีกมืออยู่ที่ตำแหน่งสะดือ หายใจเข้า-ออกช้า ๆ ลึก ๆ สายตามองจากไกลเข้ามาใกล้ เปลี่ยนมือทำเช่นเดียวกัน

3.3) นวดใบหูด้านนอกเบา ๆ ทั้ง 2 ข้าง แล้วใช้มือปิดหูเบา ๆ ทำซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง ควรทำทำนี้ก่อนอ่านหนังสือ

3.4) ใช้มือทั้ง 2 เคาะที่ตำแหน่งกระดูกหน้าอก โดยสลับมือกันเคาะเบา ๆ

4. ทำบริหารร่างกายง่าย ๆ (Useful Exercises) มีดังนี้

4.1) นั่งไขว่ห้าง มือกุมฝ่าเท้า หายใจเข้า-ออกช้า ๆ ลึก ๆ 1 นาที แล้ววางเท้า 2 ข้างบนพื้น กำมือเข้าด้วยกันแล้วใช้ปลายลิ้นกดที่ฐานฟันล่างประมาณ 1 นาที จะเป็นท่าที่มีประสิทธิภาพสูงมาก ช่วยลดความเครียด ความอึดอัด และความคับข้องใจ เปลี่ยนขาทำเช่นเดียวกัน

4.2) กำมือทั้ง 2 ข้าง ยกขึ้นไขว้กันระดับตา ตามองมือที่อยู่ด้านนอก เปลี่ยนมือทำเช่นเดียวกัน

4.3) วางมือซ้อนกันที่ด้านหน้า หายใจเข้าช้า ๆ ลึก ๆ ยกแขนขึ้นเหนือศีรษะ คอว่ามือลง หายใจออกช้า ๆ แล้ววาดมือออกเป็นวงกลม วางมือไว้ที่เดิม

4.4) ใช้มือทั้ง 2 ปิดตาที่ลิ้มอยู่เบา ๆ ให้สนิท จนมองเห็นเป็นสีดำมืดสนิทสักพัก แล้วค่อย ๆ เอามือออก เริ่มปิดตาใหม่ ควรจะทำก่อนอ่านหนังสือ

4.5) ใช้นิ้วมือทั้ง 2 ข้างเคาะเบา ๆ ทั่วศีรษะ จากกลางศีรษะออกมาด้านขวาและซ้ายพร้อม ๆ กัน

4.6) ท่วงท่าของร่างกายที่ถูกต้อง ตำแหน่งที่ถูกต้องของศีรษะและคางมีความสำคัญมาก สำหรับการควบคุมส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการใช้เสียงร้องเพลง นักแสดง นักกีฬา จำเป็นต้องฝึก

การควบคุมตำแหน่งของศีรษะ และคอให้สมดุลกัน การมีท่วงท่าของร่างกายที่ถูกต้อง จะช่วยลดความตึงเครียดของร่างกายและเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย ดังนั้นในขณะที่เคลื่อนไหวร่างกาย ท่าที่คางยื่นไปข้างหน้ามากเกินไป ศีรษะห้อยตกไปข้างหลังจะทำให้เกิดความตึงเครียด (Tension) ตำแหน่งของศีรษะต้องตั้งตรงอยู่บนกระดูกสันหลัง รู้สึกเหมือนหุ่นขี้กิ้งที่มีเชือกร้อยศีรษะและลำตัวไว้ ควรตรวจดูตำแหน่งของคางในกระจกเพื่อให้ได้ตำแหน่งและมุมที่ถูกต้อง ท่าทางที่ถูกต้องคือ จมูกเป็นส่วนที่ต้องยื่นไปข้างหน้ามากกว่าส่วนอื่น ๆ แล้วเพ่งสายตามองตรง

3. โรงเรียนที่มีการปฏิบัติ

โรงเรียนที่มีการปฏิบัติ คือ โรงเรียนที่มีผลงานและแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนที่ดีและประสบความสำเร็จ ซึ่งโรงเรียนที่ใช้กิจกรรมการบริหารสมอง (Brain gym) มีดังนี้

1) โรงเรียนฟ้าใส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต 1 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของศาลาการเปรียญหลังปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่ดินของวัดบางใหญ่ในเนื้อที่ 5 ไร่ หมู่ที่ 1 ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นโรงเรียนแกนนำโครงการพลิกโฉมโรงเรียน ป. 1 อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนฟ้าใสได้นำการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนไกลกังวลมาประยุกต์ใช้กับครูและนักเรียน และมีการจัดการเรียนการสอนแบบ DLTV&BBL มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานและมีการใช้กิจกรรมการบริหารสมอง (Brain gym) กับนักเรียนมาบูรณาการร่วมกัน มีสนามเด็กเล่นให้นักเรียนออกกำลังกายทั้งหมด 19 สนาม โดยมีการใช้กิจกรรมขยับกายขยายสมองให้กับนักเรียนในช่วงเช้า ครูจะเปิดเพลงเบรณิมให้นักเรียนเต้นออกกำลังกายทำเบรณิมนักเรียนทำกิจกรรม cup song เคาะแก้วท่องกลอน เพื่อทำให้สมองของนักเรียนเปิดรับการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่และพร้อมเรียน ในช่วงพักกลางวันหลังทานข้าวเสร็จครูจะให้นักเรียนเข้าแถวรวมกันและออกกำลังกายทำเบรณิมพร้อมกันก่อนเรียนคาบต่อไป มีอุปกรณ์การเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ มีการทาสีตามกฎแฉ 5 ดอกของ BBL เพื่อกระตุ้นสมองให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งทำให้โรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น ผลการสอบระดับชาติมีคะแนนสูงกว่าระดับประเทศ ครูมีความสุขในการสอน นักเรียนมีความสุขในการเรียน มีความจำที่ถาวร และมีผลการเรียนดีขึ้น จึงสามารถเพิ่มศักยภาพทางการเรียนการสอนได้ (โรงเรียนฟ้าใสนามสมมติ, 2558a)

2) โรงเรียนสุจริตเป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ในที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ มี

เนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อพ.ศ. 2484 (โรงเรียนสุจริต, ออนไลน์) ซึ่งโรงเรียนได้มีนวัตกรรม : ดนตรีกับการเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาสมอง Music and Movement to develop the Brain โดยใช้หลักการ Brain Gym 3 ประการ คือ การเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง และการเคลื่อนไหวผ่านจุดกึ่งกลางกาย และมีท่ากายบริหารเพื่อพัฒนาสมองดังนี้ คือ ท่าที่ 1 สายคอ ท่าที่ 2 กระตุ้นแขนด้านข้าง ท่าที่ 3 ข้าง ข้างท่าที่ 4 เคลื่อนไหวสลับข้าง ท่าที่ 5 เลข 8 หลังยาว (มือเดียว) ท่าที่ 6 รูดซิป ท่าที่ 7 ย่ำเท้าอยู่กับที่แกว่งมือท่าที่ 8 ตะแล้มหน้า-หลัง ท่าที่ 9 conductor ท่าที่ 10 โยคะ และท่าที่ 11 ยืด ชูมือขึ้นเหนือศีรษะเอียงซ้ายขวาวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนา คือ 1) เพื่อให้เด็กนักเรียนมีการใช้สมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาของตนเองทำงานร่วมกันให้ดีที่สุด และ 2) เพื่อให้นักเรียนสามารถสร้างความสมดุลให้กับสมองลดผลกระทบที่ทำให้ร่างกายตึงเครียด ซึ่งได้นำทฤษฎีของ Dennison Paul มาใช้ในการพัฒนาสมองทั้งสองซีกให้กับนักเรียน และมีความสำเร็จในการพัฒนานวัตกรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวแบบผ่อนคลายมีความท้าทายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนจดจ่อในสิ่งเดียวกันแต่เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ที่หลากหลาย และผู้เรียนนำประสบการณ์จากนวัตกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสามารถนำรูปแบบการบริหารสมองมาใช้ปฏิบัติกับนักเรียนภายในสถานศึกษาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 เป็นต้นมา ซึ่งโรงเรียนมีการปฏิบัติกิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาสมองมาใช้กับนักเรียนของตนเองทุกวันในเวลาช่วงเช้าหลังจากเคารพธงชาติ-สวดมนต์ โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที โดยปฏิบัติพร้อมกันทั้งโรงเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และครูประจำชั้น โดยมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำหน้าที่เป็นต้นแบบของการนำท่ากายบริหารการเคลื่อนไหวบริหารสมองรวมทั้งกลุ่มสาระเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มของโรงเรียนได้มีการนำท่ากายบริหารเพื่อพัฒนาสมองมาบูรณาการกับการเรียนการสอนหรือผ่อนคลายความเครียดระหว่างเรียนให้กับผู้เรียน (สมาคมผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแห่งประเทศไทย, 2557)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

จิรพรรณ จิตประสาธ (2543) ทำการศึกษาการใช้ผังความคิดและการบริหารสมองในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแผนการสอนที่เน้นผังความคิดและการบริหารสมอง กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต รวมทั้งสิ้น 60 คาบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังจากได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอนที่เน้นผังความคิดและการบริหารสมอง สูงกว่า

ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการสอนที่เน้นฝึ้งความคิด และการบริหารสมอง พบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกในด้านปฏิสัมพันธ์ในการทำงานดี มีความเข้าใจและรู้จักแก้ปัญหาในการเรียน มีความกระตือรือร้น สนใจ มั่นใจในการเรียน และมีพัฒนาการในการเขียนฝึ้งความคิดดีขึ้น

พัชรภรณ์ บุญมั่น (2550) ได้ศึกษาพัฒนาการด้านความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจหลังใช้โปรแกรมการบริหารสมอง พบว่า นักเรียนที่ใช้โปรแกรมการบริหารสมองที่ประกอบด้วย การบริหารสมอง การคิดสะท้อน ในช่วงเวลาเช้า ช่วงเวลาก่อนเรียนวิชาภาษาไทย และช่วงเวลาบ่าย มีพัฒนาการด้านความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 25 และแตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ใช้โปรแกรมการบริหารสมองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Freeman (2000) ทำการศึกษาการบริหารสมองที่มีผลต่อความสามารถในการอ่านพบว่า นักเรียนเกรด 3, 4 และ 5 พบว่านักเรียนกลุ่มที่ทำการบริหารสมองมีคะแนนดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ทำการบริหารสมอง ผลการทดสอบนักเรียนสองกลุ่มพบว่าคะแนนแตกต่างกันอย่างชัดเจน จึงเป็นที่ยอมรับของครู และมีการนำมาปฏิบัติดังนี้

1. ปฏิบัติการบริหารสมองเป็นเวลา 1 ชั่วโมงก่อนเรียนทุก ๆ วันจันทร์ตลอดทั้งปีการศึกษา
2. ปฏิบัติเล็กน้อยวันละ 15 นาทีต่อวันในห้องเรียน
3. ให้นักเรียนมีเวลาประมาณ 30 นาที หรือกลุ่มเล็ก ๆ ให้นักเรียนได้พบกับผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสมองอย่างเป็นกันเอง ภาคเรียนละ 1 ครั้ง
4. เชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำ 2 ครั้ง ต่อปีการศึกษา
5. มีการทดสอบรวบรวมคะแนนเพื่อเปรียบเทียบนักเรียนเป็นรายบุคคล และเก็บเป็นข้อมูลของโรงเรียนเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม

(McClelland, 2004) ทำการศึกษาผลการใช้การบริหารสมองที่มีต่อการอ่านและความเร็วของกระบวนการมองเห็นของนักเรียนประถมศึกษา พบว่าจากการทดสอบความสามารถของผู้อ่านหลังจากมีการบริหารสมองผู้อ่านมีคะแนนสูงขึ้น อีกทั้งยังพบว่ามีความสามารถในการอ่านดีขึ้นอีกด้วย เมื่อให้นักเรียนบริหารสมองก่อนเรียน และนำการบริหารสมองมาใช้ 3 ภาคการศึกษา พบว่าระดับคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 73 และนำการบริหารสมองมาใช้ 4 ภาคการศึกษา พบว่าระดับคะแนนเพิ่มขึ้น

ร้อยละ 117 จึงสรุปได้ว่าเมื่อมีการบริหารสมองจะทำให้ความสามารถในการควบคุมกระบวนการเคลื่อนไหวของสายตาดีขึ้น ลื่นไหล สามารถอ่านคำต่อคำได้เร็วขึ้น ช่วยแก้ปัญหาในการอ่านได้ดี

Templeton (1996) ได้ศึกษาการนำการบริหารสมองมาช่วยเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจก่อนทำและหลังทำการบริหารสมองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่าหลังจากปฏิบัติการบริหารสมองเป็นเวลา 9 สัปดาห์ ทำให้ความสามารถในการสะกดคำภาษาอังกฤษดีขึ้น ผลของการนำการบริหารสมองมาใช้ในห้องเรียน พบว่า การบริหารสมองสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียน รักเรียนบางคนให้ความเห็นว่า “การทำการบริหารสมองช่วยให้การฟังดีขึ้น เหมือนพาดังขึ้นทันใด เมื่อก่อนพอครูพูดก็จะหลับ แต่การบริหารสมองทำให้กระฉับกระเฉง”

ครูประจำชั้นให้ความเห็นว่า “เมื่อนำการบริหารสมองเข้ามาใช้ พบว่า เมื่อให้นักเรียนลุกออกจากที่นั่งแล้วได้เคลื่อนไหวไปเรื่อย ๆ จะทำให้เด็กนั่งที่ได้นานตลอดทั้งวัน”

ผู้ปกครองให้ความเห็นว่า ตอนแรกยังไม่เชื่อว่าการบริหารสมองจะได้ผลจริง หลังจากที่ครูให้ VDO กลับไปปฏิบัติที่บ้านพร้อมกับลูก พบว่าการบริหารสมองช่วยทำให้พ่อแม่มีสมาธิในการทำงานมากขึ้น การทำงานได้ผลดีขึ้น ทำงานบ้านได้เร็วขึ้น ความจำดีขึ้น ส่วนเด็กพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ดีขึ้น

สรุปผลการวิจัยพบว่า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การบริหารสมองเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการนำมาเป็นกิจกรรมหนึ่งในห้องเรียนโดยปฏิบัติเป็นกิจวัตร ให้นักเรียนเคลื่อนไหวก่อนเรียน หลังจากใช้การบริหารสมองแล้วพบว่าเด็กจะเจียบเนียนขึ้น หลังจากปฏิบัติเป็นเวลา 9 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการอ่าน การเขียน การคิด ความกระฉับกระเฉง และการทำการบ้านดีขึ้น นักเรียนเกือบทั้งหมดอยากทำการบริหารสมองต่อ

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาการอ่านของนักเรียน: พหุกรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้วยการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research approach) ในลักษณะการวิจัยแบบพหุกรณีศึกษา (multiple case study research) ซึ่งเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดระบบของข้อมูลจากกรณีตัวอย่างในการวิจัย 2 กรณีตัวอย่าง เพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่ต้องการศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง และสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับบริบทที่ใกล้เคียงได้มากขึ้น โดยเข้าไปอยู่ในโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง ในช่วงเดือน ธันวาคม 2559 – กุมภาพันธ์ 2560 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาก่อนลงภาคสนามและการเตรียมตัวในการศึกษาภาคสนาม แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกกรณีศึกษา และขั้นตอนที่ 3 การกำหนดแผนการศึกษาภาคสนาม

ระยะที่ 2 เป็นการศึกษาการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ และขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 3 เป็นการจัดกระทำข้อมูลเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การลดทอนข้อมูล ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบข้อมูล และขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (formal interview) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) และการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง (documentary analysis) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนทุกกรณีศึกษาอย่างเป็นระบบและตรงตามสภาพจริงมากที่สุด

1. การคัดเลือกกรณีศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบพหุกรณีศึกษา (multiple case study) โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ด้วยการใช้กิจกรรมการบริหารสมอง (Brain gym) ที่เป็นโรงเรียน

ในกรุงเทพมหานคร และภูมิภาค ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเฉพาะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร 1 โรงเรียน และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต 1 จังหวัดสุพรรณบุรี 1 โรงเรียน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกกรณีศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ด้วยการใช้อัจฉริยภาพการบริหารสมอง (Brain gym) และเป็นโรงเรียนแกนนำในโครงการพลิกโฉมโรงเรียน ป. 1 อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี เพื่อจะได้ศึกษาในหลากหลายแนวทาง ให้กับโรงเรียนอื่นได้พัฒนาการอ่านภาษาไทยด้วยการจัดกิจกรรมการบริหารสมองดีขึ้น โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกเพื่อให้ได้กรณีศึกษาดังต่อไปนี้

1.1 คัดเลือกโดยพิจารณาโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการบริหารสมองที่มีแนวปฏิบัติที่ดี เป็นโรงเรียนต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนแบบ BBL

1.2 คัดเลือกโดยพิจารณาจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์คะแนนอ่านออกเขียนได้ 100 คะแนนเต็มหรือผลคะแนนอยู่ในระดับดีมาก

1.3 เป็นสถานศึกษาที่ให้ความร่วมมือและยินดีให้ผู้วิจัยเข้าไปทำการศึกษาวิจัย

จากเกณฑ์คัดเลือกกรณีศึกษาทั้ง 3 เกณฑ์ข้างต้นสามารถคัดเลือกกรณีศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนกรณีศึกษาที่ 1 เป็นโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร เขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 และกรณีศึกษาที่ 2 เป็นโรงเรียนในภูมิภาค (จังหวัดสุพรรณบุรี) เขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสามารถในการอ่านของนักเรียนด้วยแบบทดสอบการอ่านนักเรียนและมีตารางสรุปการอ่านของนักเรียน (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก หน้า 118 - 128)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี โดยมีแบบบันทึกเอกสาร เช่น แบบบันทึกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและหลักฐานที่มีการบันทึกไว้ตามสภาพปกติแบบสังเกต เช่น แนวทางการสังเกตสภาพโรงเรียน แบบสัมภาษณ์ แนวทางการสัมภาษณ์ครู นักเรียน นอกจากนี้ต้องเตรียมอุปกรณ์ภาคสนาม สมุดบันทึก และกล้องถ่ายรูป ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและรูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาการอ่านของนักเรียน: พหุกรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้วยการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง เพื่อนำมาเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือ

2.2 สร้างเครื่องมือ ได้แก่ แบบสังเกต เพื่อวิเคราะห์ประเด็นที่จะสังเกตบริบท พฤติกรรมครู พฤติกรรมนักเรียน และแบบสัมภาษณ์เพื่อเป็นประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก หน้า 105 - 117)

2.3 นำเครื่องมือที่สร้างให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องของภาษาที่ใช้

2.4 นำเครื่องมือมาปรับแก้ให้ถูกต้องตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

2.5 นำเครื่องมือที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษามาทดลองสัมภาษณ์โดยทำการทดลองสัมภาษณ์กับเพื่อนนิสิตจำนวน 3 คน เพื่อดูความเข้าใจในการใช้ภาษา และตรวจสอบระยะเวลาที่ผู้วิจัยใช้ในการสัมภาษณ์และเป็นการฝึกซ้อมการสัมภาษณ์ก่อนที่จะลงไปเก็บข้อมูลในสนามจริง โดยการฝึกซ้อมจะทำให้ผู้วิจัยลดความประหม่าและการฝึกซ้อมสัมภาษณ์ยังส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถจดจำประเด็นคำถามได้แม่นยำมากยิ่งขึ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การวิเคราะห์เอกสาร โดยใช้อุปกรณ์การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ สมุดบันทึก เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ

3.1 การศึกษาก่อนลงภาคสนาม

ผู้วิจัยทำการศึกษาประวัติของโรงเรียน โครงสร้างการบริหาร วิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ

1) ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียนล่วงหน้า เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ก่อนที่จะจัดส่งหนังสืออย่างเป็นทางการจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามไปในภายหลัง

2) การศึกษาก่อนลงภาคสนาม ผู้วิจัยเน้นศึกษาเอกสารเกี่ยวกับกรณีศึกษา โดยศึกษาบริบทของโรงเรียน

3) ผู้วิจัยทำความเข้าใจในวิธีการ ขั้นตอนและประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต สัมภาษณ์

4) จัดเตรียมรายละเอียดต่าง ๆ ในการดำเนินการเก็บข้อมูล เช่น แบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกเอกสาร

5) จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ สมุดบันทึก แฟ้มรวบรวมข้อมูล เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป

3.2 การเข้าสู่สนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเดินทางไปสำรวจสถานที่ตั้งของโรงเรียน และเส้นทางในการเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลล่วงหน้าก่อนเข้าสู่สนามจริง เพื่อความสะดวกในการเข้าไปเก็บข้อมูลและสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในเบื้องต้น ในการสร้างความสัมพันธ์ให้กับผู้ให้ข้อมูลในกรณีศึกษาทั้ง 2 แห่ง เนื่องจากการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ราชการ จึงมีความจำเป็นที่ผู้วิจัยจะต้องเปิดเผยสถานภาพที่แท้จริง ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูลในกรณีศึกษาทั้ง 2 แห่ง แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบุคคลและสภาพแวดล้อม

ในการลงภาคสนามในแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยได้ขออนุญาตเข้าทำการศึกษาวิจัยด้วยการส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโครงสร้างวิทยานิพนธ์ฉบับย่อแจ้งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในการขอความร่วมมือในการวิจัย แล้วจึงโทรศัพท์นัดหมายผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อเข้าพบและพูดคุยถึงรายละเอียดของการทำวิจัยในครั้งนี้ เมื่อผู้อำนวยการโรงเรียนอนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงที่โรงเรียนสะดวก และแนะนำตัวกับครูผู้สอนวิชาภาษาไทยหรือครูเจ้าของโครงการ

3.3 การตรวจสอบยืนยันข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้ไลน์ในการตรวจสอบข้อมูลกับโรงเรียนฟ้าใส

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้อง ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและครอบคลุม ซึ่งมีแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

1. แหล่งเอกสาร ได้แก่ แผนรายคาบ แผนระยะยาว ผลงานนักเรียน รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียน หลักสูตรสถานศึกษา สมุดบันทึก การใช้แหล่งการเรียนรู้ รายงานการประชุม แผนปฏิบัติงานประจำปี รายงานผลการจัดกิจกรรมและโครงการ แผนการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

2. แหล่งบุคคล ได้แก่

1) ผู้บริหารโรงเรียน ของโรงเรียน 2 แห่ง รวม 2 คน

2) ครูผู้สอนทั้งหมด 4 คน

คนที่ 1 ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการ และเป็นของโครงการโรงเรียนฟ้าใส จำนวน 1 คน

คนที่ 2 ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุจริต จำนวน 1 คน

คนที่ 3 ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุจริต จำนวน 1 คน

คนที่ 4 ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทำหน้าที่เป็นเจ้าของโครงการโรงเรียนสุจริต จำนวน 1 คน

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนครั้งในการเก็บรวบรวมข้อมูล

โรงเรียน	สัมภาษณ์ ผอ. รร.	สัมภาษณ์ ครูภาษาไทย ป.1	สัมภาษณ์ ครูเจ้าของโครงการ	สังเกต การสอน
โรงเรียนฟ้าใส	1	2	2	10
โรงเรียนสุจริต	1	4	2	10

3. แหล่งเหตุการณ์ ได้แก่ กิจกรรมทั่ว ๆ ไปของครู กิจกรรมทั่ว ๆ ไปของนักเรียน การจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียน การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลายด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการและแบบเจาะลึก ซึ่งมีรายละเอียดในการเก็บข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและใช้ข้อมูลเอกสารประกอบการศึกษาดังนี้ แผนการดำเนินงานของโรงเรียน รายงานการดำเนินงานของโรงเรียน แผนการจัดการเรียนการสอนของครู ผลงานของนักเรียนและโรงเรียน เอกสารบันทึกการประชุม รายงานผลการเรียน

2. การสังเกต (observation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบสังเกตสภาพทั่วไปของโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพในการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาการอ่านของนักเรียน (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก หน้า 105)

2.2 แบบบันทึกการสังเกตการจัดกิจกรรม ได้แก่ บุคลิกลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้บริหาร ความสัมพันธ์ระหว่างครูและเพื่อนครู (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก หน้า 106 - 111)

ตารางที่ 3 ตารางการสรุปประเด็นคำถาม

ประเด็นสำคัญ กิจกรรมการบริหารสมอง	ประเด็นคำถาม/สังเกต	ศึกษาเอกสาร	สังเกต			สัมภาษณ์			
			ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน	
1. ผลของการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง	นักเรียนอ่านได้แค่ไหนอย่างไร	✓		✓	✓	✓	✓	✓	
2. ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้	- กิจกรรมขยับกายขยายสมองก่อนเข้าเรียน - กิจกรรม Cup song การท่องกลอนหรืออ่านหนังสือโดยใช้แก้วคาเชเป็นจังหวะขณะที่อ่าน - กิจกรรมสนามเด็กเล่นโดยให้นักเรียนทำกิจกรรมตามฐานทั้ง 19 ฐาน ในสนามเส็กเสา			✓	✓			✓	✓
3. การจัดการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียน	- มีการจับน้ำชงมาทำกิจกรรมหรือไม่ - มีการอุปมสมองโดยใช้นิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือวางลงบนหน้าอกเป็นรูปตัวแอลระหว่างกระดูกและซี่โครงเพื่อให้รู้สึกผ่อนคลายหรือไม่ - มีการเคลื่อนไหวสลับข้างเพื่อเพิ่มความกระฉับกระเฉงหรือไม่ - มีการเคลื่อนไหวมือเพื่อเพิ่มความคิดเชิงบวกหรือไม่			✓	✓		✓	✓	✓

ประเด็นสำคัญ กิจกรรมบริหารสมอง	ประเด็นคำถาม/สังเกต	ศึกษาเอกสาร	สังเกต			สัมภาษณ์			
			ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน	ผู้บริหาร	ฝ่ายวิชาการ	ครู	นักเรียน
4. การบริหารจัดการ หลักสูตรของฝ่าย วิชาการ	- ฝ่ายวิชาการมีนโยบายใน การสนับสนุนครูในการทำให้ นักเรียนมีความสามารถ ทางการอ่าน - แบ่งครูตามระดับชั้น	✓		✓	✓		✓	✓	
5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการจัด กิจกรรมการบริหาร สมอง	- ฝ่ายวิชาการสนับสนุนครู ในการทำให้เด็กเรียนมี ความสามารถทางการอ่าน - ครูให้ความร่วมมือ - นักเรียนให้ความร่วมมือ			✓	✓		✓	✓	
6. ปัญหา/อุปสรรค ใน การ จัด กิ จ กรรมการบริหารสมอง	- ปัญหา/อุปสรรคในขณะที่ ครูจัดกิจกรรมบริหารสมอง มีอะไรบ้าง			✓	✓		✓	✓	
7. แนวทางในการ แก้ไขปัญหา	- ฝ่ายวิชาการและครูร่วมมือ กันแก้ไขปัญหาที่เกิดการจัด กิจกรรมการบริหารสมอง			✓	✓		✓	✓	
8. สภาพแวดล้อม	- บรรยากาศด้านในและ ด้านนอกห้องเรียนที่ใช้ใน การจัดกิจกรรมการบริหาร สมอง	✓		✓	✓		✓	✓	✓

ประเด็นสำคัญ กิจกรรมบริหารสมอง	ประเด็นคำถาม/สังเกต	ศึกษาเอกสาร	สังเกต			สัมภาษณ์			
			ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน	ผู้บริหาร	นางครู	ครู	นักเรียน
9. การบริหารจัดการ หลักสูตร ผู้อำนวยการ	- ผู้อำนวยการมีนโยบายใน การสนับสนุนครูในการทำให้ นักเรียนมีความสามารถ ทางการอ่าน - แบ่งครูตามระดับชั้น - สนับสนุนครูในการทำให้ นักเรียนมีความสามารถ ทางการอ่าน - ครูให้ความร่วมมือ - นักเรียนให้ความร่วมมือ			✓	✓	✓	✓	✓	✓

3. การสัมภาษณ์ (interview) วิธีการที่ผู้วิจัยใช้ในการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (formal interview) และวิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (informal interview) ด้วยแบบสัมภาษณ์ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก หน้า 112) เน้นการพูดคุยอย่างเป็นกันเอง เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีความเชื่อมั่นในตัวผู้วิจัยพร้อมทั้งเปิดเผยข้อมูลให้มากที่สุด โดยมีวิธีการดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (formal interview) ในครั้งแรกที่ต้องลงภาคสนามและต้องติดต่อกับบุคคลต่าง ๆ เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยจะนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการขอพบเพื่อขออนุญาตทำการวิจัยและขอข้อมูลในขณะที่ทำการศึกษาภาคสนามอย่างเป็นทางการ จากนั้นผู้วิจัยจะมีการโทรศัพท์แจ้งนัดหมายผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้าก่อนจะทำการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์อย่างกว้าง ๆ (โดยมีประเด็นคำถามอยู่ในภาคผนวกหน้าที่ 112 - 113)

3.2 การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (informal interview) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง โดยการกำหนดกรอบการสัมภาษณ์อย่างกว้าง ๆ โดยมีลักษณะสำคัญ คือ 1) ผู้วิจัยเปิดกว้างไม่จำกัดกรอบคำตอบของผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถตอบคำถามได้อย่างเต็มที่และอิสระ 2) แบบมีจุดสนใจเฉพาะหรือแบบเจาะลึก (in-depth interview) เพื่อหาข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา 3) แบบตะล่อมกลมกล่อมเกล่า

(probe) เป็นการสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของคนที่อยู่ในสนามที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยจะต้องระวางคำถามเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลให้มากที่สุด และ 4) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ในเฉพาะบางเรื่องที่มีผู้รู้และสามารถอธิบายได้ (โดยมีประเด็นคำถามแบบสัมภาษณ์ครูอยู่ในภาคผนวกหน้าที่ 114 -115 และแบบสัมภาษณ์นักเรียนในภาคผนวกหน้าที่ 116 -117)

4. แผนการศึกษาภาคสนาม

ผู้วิจัยได้วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนลงภาคสนาม เพื่อให้การเก็บข้อมูลมีช่วงเวลาที่เหมาะสมและเป็นระบบ ซึ่งช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลของโรงเรียนแต่ละแห่งได้เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง บางครั้งจึงมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับการเก็บข้อมูลและเมื่อเก็บข้อมูลจริงผู้วิจัยได้บันทึกช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล โดยกำหนดช่วงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ 4 ปฏิทินการปฏิบัติงานภาคสนาม

วัน เดือน ปี	กิจกรรมการเก็บข้อมูลภาคสนาม
14 พ.ย. 2559	ติดต่อเพื่อแจ้งขออนุญาตเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวาจาอย่างไม่เป็นทางการโดยการเข้าไปแนะนำตัวและพูดคุยกับผู้อำนวยการทั้ง 2 โรงเรียน
21 - 25 พ.ย. 2559	ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลภาคสนามไปยังทั้ง 2 โรงเรียน
โรงเรียนฟ้าใส	
28 พ.ย. 2559	เข้าแนะนำตัวกับผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และนักเรียน
29 พ.ย. - 2 ธ.ค. 2559	ศึกษาเอกสารรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2558 แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2558 และหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นข้อมูลพื้นฐานด้านการบริหารจัดการโรงเรียน
6 - 9 ธ.ค. 2559 (เวลา 8.00 - 16.00 น.)	สังเกตบริบทของโรงเรียนทางด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ภายนอกโรงเรียนและชุมชน
19 ธ.ค. 2559 - 17 ม.ค. 2560 (คาบ 1-7/เวลา 8.20-15.30 น.)	สังเกตการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
6 ม.ค. 2560	สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน
11 ม.ค. 2560	สัมภาษณ์ครูภาษาไทยและครูเจ้าของโครงการระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
17 ม.ค. 2560	สัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
17 ม.ค. 2560	ลาผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู นักเรียน เพื่อออกจากสนาม

วัน เดือน ปี	กิจกรรมการเก็บข้อมูลภาคสนาม
14 พ.ย. 2559	ติดต่อเพื่อแจ้งขออนุญาตเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวาจาอย่างไม่เป็นทางการโดยการเข้าไปแนะนำตัวและพูดคุยกับผู้อำนวยการทั้ง 2 โรงเรียน
21 - 25 พ.ย. 2559	ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลภาคสนามไปยังทั้ง 2 โรงเรียน
โรงเรียนสุจริต	
18 ม.ค. 2559	เข้าแนะนำตัวกับผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และนักเรียน
19 ม.ค. - 20 ม.ค. 2559	ศึกษาเอกสารรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2558 แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2558 และหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นข้อมูลพื้นฐานด้านการบริหารจัดการโรงเรียน
23 - 24 ม.ค. 2559 (เวลา 8.00 - 16.00 น.)	สังเกตบริบทของโรงเรียนทางด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ภายนอกโรงเรียนและชุมชน
26 ม.ค. 2559 - 16 ก.พ. 2560 (คาบ 1-7/เวลา 8.20-15.30 น.)	สังเกตการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
7 ก.พ. 2560	สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน
8 ก.พ. 2560	สัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
15 ก.พ. 2560	สัมภาษณ์ครูภาษาไทยและครูเจ้าของโครงการระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
17 ก.พ. 2560	ลาผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู นักเรียน เพื่อออกจากสนาม

5. การจัดการกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาทำการลดทอนข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งทั้งสามกระบวนการจะทำได้ไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลและขั้นตอนสุดท้ายนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มานำเสนอเขียนเป็นรายงานการวิจัย

5.1 การลดทอนข้อมูล (data reduction) หลังจากผู้วิจัยเก็บข้อมูลในภาคสนามเสร็จสิ้นในแต่ละวัน ผู้วิจัยจะนำมาอ่านทบทวนและลงรหัส ลงความคิดเห็นเบื้องต้นแล้วจะพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นใดในการศึกษา

5.2 การตรวจสอบข้อมูล ในการศึกษาภาคสนาม นอกจากผู้วิจัยจะต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด ผู้วิจัยยังต้องทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้อีกด้วย ซึ่งจะตรวจสอบข้อมูลใน 3 ลักษณะ คือ การตรวจสอบด้านความครบถ้วนของข้อมูล การตรวจสอบได้ความเป็นจริงของข้อมูล และการตรวจสอบความแม่นยำและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ผู้วิจัยมีการวิเคราะห์ข้อมูลและความหมายข้อมูลอยู่ตลอดเวลา ซึ่งผู้วิจัยใช้แนวคิดเป็นกรอบกว้าง ๆ เพื่อให้มีปรากฏการณ์ และความสละสลวยในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (typological analysis) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (analytic induction) คือ การตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลภาคสนาม (field note) ที่รวบรวมมาได้ เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลมาในช่วงแรกๆ และเริ่มวิเคราะห์หาคำความหมายที่คล้ายคลึงกัน ความแตกต่างอาจจะเป็นรูปแบบซึ่งเป็นข้อสมมติฐานชั่วคราวย่อย ๆ หลายสมมติฐาน และจากนั้นจะเก็บข้อมูลทดสอบสมมติฐานจนหาหลักฐานยืนยันได้ชัดเจน จากข้อสรุปย่อย ๆ ไปสู่ข้อสรุปใหญ่ ๆ

5.4 การนำเสนอข้อมูล ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยพยายามสร้างมโนทัศน์ของสภาพการณ์ธรรมชาติจากข้อมูลที่ได้มา เป็นการสร้างภาพรวมจากเหตุการณ์ย่อย ๆ ทั้งหลายที่เกิดจากเหตุการณ์ที่พบ ซึ่งเป็นลักษณะของการอุปนัย (inductive approach) จากนั้นเขียนรายงานการวิจัยแบบพรรณนาและพรรณนาวิเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีเป็นการศึกษารูปแบบการจัดการกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบพหุกรณีศึกษา จากกรณีศึกษาโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติดีในการใช้รูปแบบการจัดการกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่าน จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 โรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 บริบทของโรงเรียนกรณีศึกษา

ตอนที่ 2 ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถทางการอ่าน

ตอนที่ 3 ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียน

ตอนที่ 4 การบริหารจัดการหลักสูตรที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง

ตอนที่ 5 นโยบายและการดำเนินการสนับสนุนครูของโรงเรียน

ตอนที่ 6 รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน

ตอนที่ 1 บริบทของโรงเรียนกรณีศึกษา

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องได้บริบทของทั้ง 2 โรงเรียน ดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ)

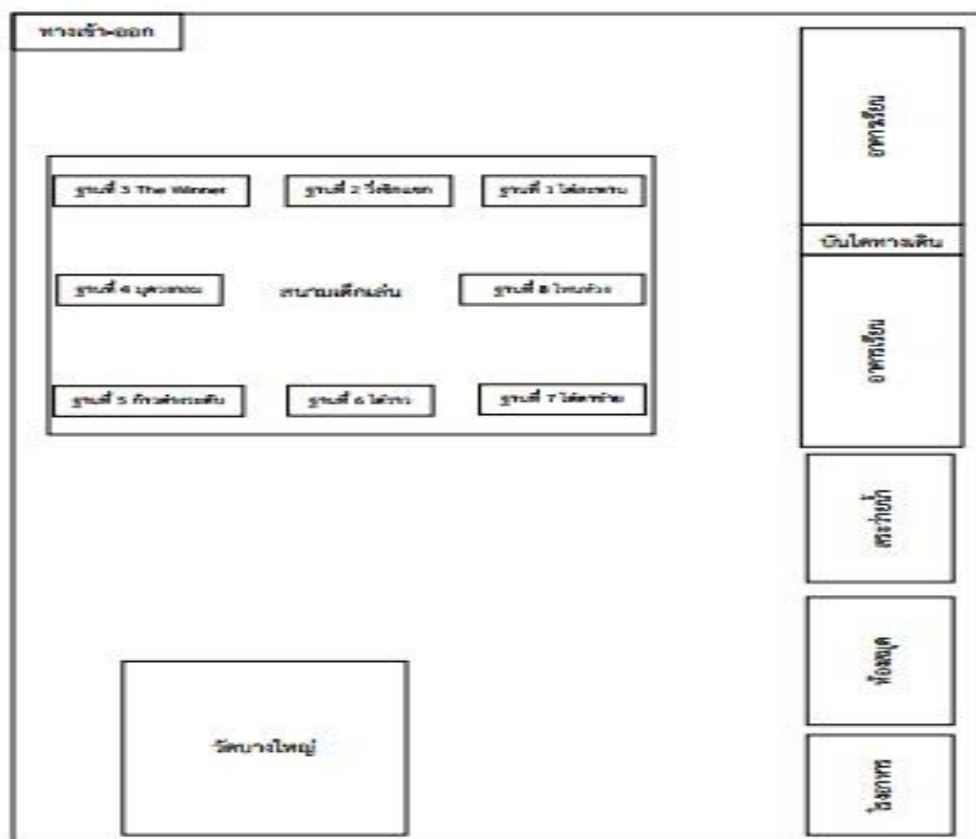
ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยพบว่าโรงเรียนฟ้าใส เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต 1 จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ที่ หมู่ 1 บ้านบางใหญ่ ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 98 คน ข้าราชการครู 6 คน ครูอัตราจ้าง 2 คน นักการภารโรง 1 คน

จากการสังเกตบริเวณโรงเรียน พบว่า โรงเรียนสะอาด มีการจัดสวนหย่อมหน้าอาคารเรียน และมีศาลาไม้สำหรับให้นั่งพักผ่อน

แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ประกอบด้วย สระว่ายน้ำ ห้องคอมพิวเตอร์ 1 ห้อง มีคอมพิวเตอร์จำนวนทั้งหมด 9 เครื่อง ป้ายนิเทศเผยแพร่ความรู้เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กิจกรรม สโมสรนักเรียน BBL 19 ฐาน

แหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน ประกอบด้วย วัดบางใหญ่ โรงเรียนวัดบางแม่หม้าย

ภาพที่ 3 แผนผังอาคารเรียนโรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ)

สภาพทั่วไปของชุมชน

สภาพชุมชนเป็นสภาพชนบทแต่มีถนนลาดยางตลอดเส้นทางจนถึงโรงเรียน มีบรรยากาศร่มรื่นบริเวณรอบโรงเรียนมีที่นาของคนในชุมชน

ข้อมูลพื้นฐาน

ปรัชญาของโรงเรียน “ การศึกษา เพิ่มคุณค่าชีวิต ”

โครงสร้างการบริหารของโรงเรียน

โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ) แบ่งโครงสร้างการบริหารงานเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานทั่วไป

ภาพที่ 4 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ) ที่มา: (โรงเรียนฟ้าใสนามสมมติ, 2558b)

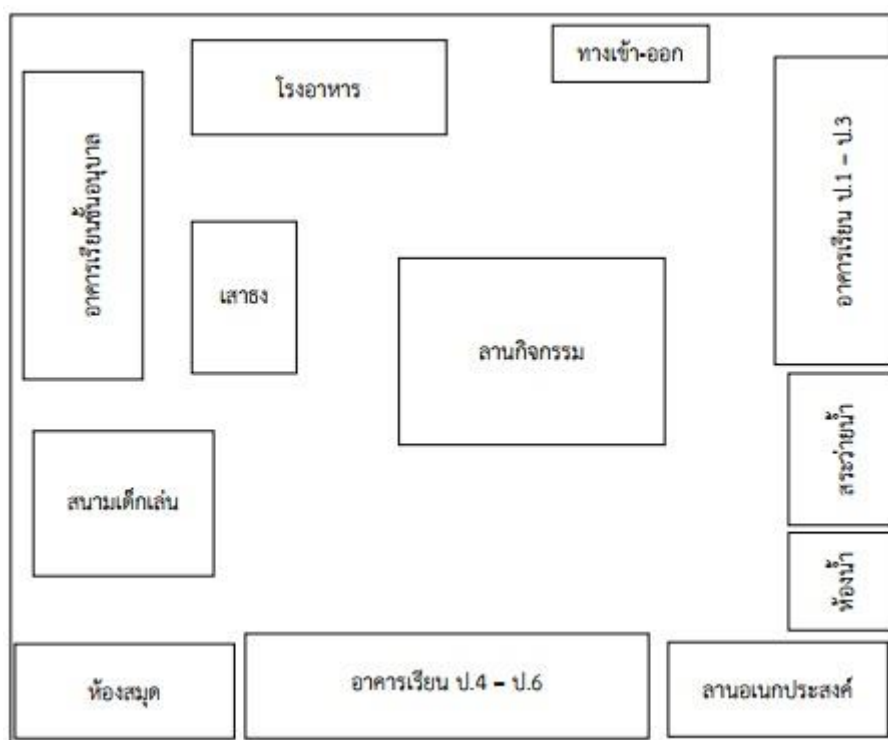
กรณีศึกษาที่ 2 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ)

ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยพบว่า โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ) เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 306 ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ในที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ มีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 1,528 คน ข้าราชการครู 65 คน พนักงานราชการ 4 คน ครูอัตราจ้าง 22 คน ครูพี่เลี้ยง 11 คน เจ้าหน้าที่ / นักการภารโรง 24 คน

จากการสังเกตบริเวณโรงเรียน พบว่า โรงเรียนสะอาดเรียบร้อย มีการจัดสวนหย่อมหน้าอาคารเรียน และมีศาลาไม้สำหรับให้นั่งพักผ่อน

แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ประกอบด้วย อาคารเรียน 4 หลัง แบ่งเป็น ห้องเรียน 69 ห้อง ห้องพิเศษ 37 ห้อง ห้องพักครู 10 ห้อง อาคารอเนกประสงค์ แบ่งเป็น สระว่ายน้ำ โรงอาหาร 2 หลัง ห้องน้ำ 7 หลัง ห้องปฏิบัติการ แบ่งเป็น ห้องคณิตศาสตร์ 2 ห้อง ห้องวิทยาศาสตร์ 3 ห้อง ห้องสมุด 1 ห้อง

แหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนอานวยศิลป์ สำนักงานการอุดมศึกษา ภาพที่ 5 แผนผังอาคารเรียนโรงเรียนสุจริต (นามสมมติ)

สภาพทั่วไปของชุมชน

สภาพชุมชนเป็นสภาพที่อยู่ในเมือง รอบโรงเรียนมีสถานที่ราชการ และโรงเรียนอื่น ๆ อยู่ใกล้เคียงโรงเรียน

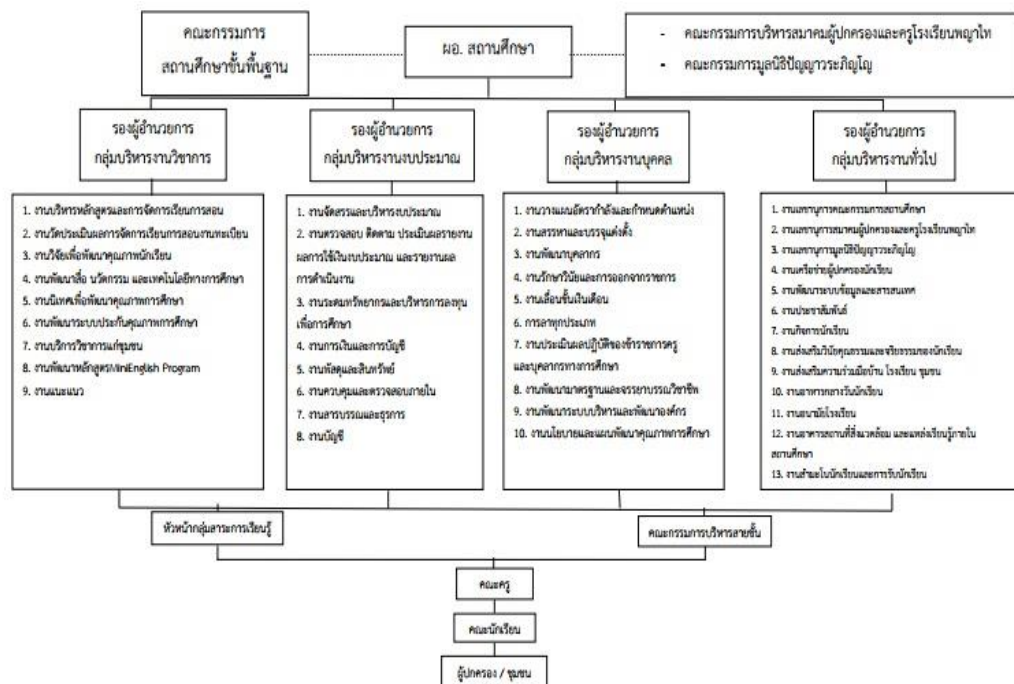
ข้อมูลพื้นฐาน

ปรัชญาโรงเรียน “ปัญญา โลกสมิ ปชโชโต (ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก)”

โครงสร้างการบริหารของโรงเรียน

โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ) แบ่งโครงสร้างการบริหารงานเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานทั่วไป

ภาพที่ 6 โครงสร้างการบริหารโรงเรียนสุจริต (นามสมมติ) ที่มา: (โรงเรียนสุจริตนามสมมติ, 2558)

ตอนที่ 2 ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถทางการอ่าน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

มี cup song เปรนยิมด้วยเพลง cup song นี้ก็อาจจะเปลี่ยนคำกลอนไปบ้างเรื่อย ๆ อาจจะไม่ได้ซ้ำเดิม ในกรณีเช่นบางที่คำกลอนในแต่ละบทจะไม่เหมือนกัน หรือในบางบทที่มีคำกลอนยาวหรือคำที่เรียนมาแล้ว เราก็จะตัดให้สั้นลงเพื่อง่ายต่อการท่องกลอน

Cup song ช่วยพัฒนาการอ่านของนักเรียนดีขึ้น เพราะก่อนที่จะเรียนเด็กได้สนุกสนานก่อนอย่างน้อยก็ท่องคำกลอนได้ ให้เด็กสนุกก่อนที่จะเรียน เหมือนเราได้เปิดสมองเด็ก เด็กเค้าก็จะรับความรู้ได้ดีกว่าตอนที่ยังไม่ได้ใช้ เปรนยิม

การใช้กิจกรรมสนามเด็กเล่นช่วยพัฒนากล้ามเนื้อขา กล้ามเนื้อแขน เด็กได้สนุกด้วย เพราะเมื่อเด็กสนุกแล้ว เราเรียนอะไรมันก็จะรับรู้ได้มากขึ้น สมองเปิดรับรู้ในสิ่งดี ๆ ที่เรียนเราป้อนเข้าไปมันจะดีขึ้นและจำได้แบบถาวร ซึ่งการทำกิจกรรมจะมีอดตอน 8 โมงเช้าให้เด็กทำกิจกรรมตามฐานทั้ง 19 ฐาน ในสนามเด็กเล่น และออกกำลังกายเพลง เปรนยิมหน้าเสาธง บางครั้งถ้าฝนตกก็จะย้ายมาเข้าแถวที่ใต้ถุนอาคารเรียนแต่ยังทำกิจกรรมเหมือนกับหน้าเสาธง

ส่วนใหญ่ก็จะเห็นว่าเวลาเรียนก็จะเอาอะไรมาให้เด็กเรียนเคาะ มีอุปกรณ์เสริม เช่น แก้ว ฝาขวดน้ำ ตารางผันเสียงวรรณยุกต์ จริง ๆ

(ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 11 ม.ค. 2560)

นักเรียนทำกิจกรรม Cup song ก่อนเริ่มเรียนคาบแรกทุกเช้า แรก ๆ จะให้เด็กทำแบบง่าย ๆ ก่อน หลังจากนั้นเมื่อเด็กทำคล่องแล้วก็เพิ่มเพลงที่ยากขึ้น ให้นักเรียน ปรบมือ ตะหวั ตะไหล่ แล้วก็จะใช้เพลงเพื่อช่วยกระตุ้นให้สมองเค้าพร้อมก่อนเรียนคาบแรก และให้นักเรียนทำทำบริหารสมองในช่วงโมงบ่ายเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนกระปรี้กระเปร่าพร้อมเรียน เพราะนักเรียนเริ่มจะไม่มีสมาธิเพราะเค้าเป็นเด็กเล็กด้วย

เราจะมีกิจกรรมออกกำลังกาย กิจกรรมหน้าเสาธงที่นักเรียนจะเต้นพร้อมกันทั้งโรงเรียน เพลงที่ใช้ คือ เพลงค่านิยม 12 แต่ในช่วงนี้สนามเด็กเล่นหน้าเสาธงปิดปรับปรุงเพื่อก่อสร้างเพิ่มเติมอยู่ จึงต้องย้ายมาเข้าแถวที่หน้าห้องเรียนแทน

(ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 15 ก.พ. 2560)

คุณครูให้ผมและเพื่อนเคาะแก้วเวลาท่องกลอนในหนังสือ แล้วก็ท่องกลอนสลับไปเรื่อย ๆ หลายกลอน คุณครูให้ใช้ลูกเปิดตัวสีเหลืองเคาะเป็นจังหวะตอนที่อ่านคำในหนังสือ บางครั้งก็ให้เอาฝาขวดน้ำเคาะที่ตารางผันเสียง บางทีคุณครูก็ให้ออกมาหน้าห้องใช้แขนและมือ ตบมือตบแขนเป็น

จังหวัดอ่านคำบนกระดาน และให้เล่นที่สนามเด็กเล่นแต่จะเป็นตอนเช้าก่อนเข้าแถว คุณครูให้ตีมน้ำก่อนทำใบงาน

(นักเรียน ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 17 ม.ค. 2560)

ก่อนเรียนคาบแรกคุณครูให้เคาะแก้วท่อกลอนค๊ะ แล้วก็เต้นออกกำลังกาย แต่ไม่ได้เล่นที่สนามเด็กเล่นค๊ะ ตอนนีเข้าแถวหน้าห้อง สนามเด็กเล่นหน้าเสาธงปิดอยู่ค๊ะเลยไม่ได้เล่น ตอนเรียนหนูก็ตีมน้ำค๊ะ หนูมีกระบอกน้ำมา เพื่อนคนอื่นก็มี คนอื่นก็ตีมกัน คุณครูให้ตีมได้ตลอด ในเวลาเรียนคุณครูก็ให้ออกกำลังกายทำท่าเคลื่อนไหวสลับข้าง ทำนวนด่นอง ทำกระดกปลายเท้า และท่าเลข 8 หรือท่าเกี่ยวตะขอ

(นักเรียน ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 8 ก.พ. 2560)

คุณครูให้เต้นออกกำลังกายก่อนเรียนค๊ะ เต้นก็สนุกค๊ะ เวลาเต้นเสร็จแล้วไปเรียนหนูก็ไม่วังค๊ะ แล้วก็มิให้เคาะแก้วด้วยค๊ะ

(นักเรียน ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 8 ก.พ. 2560)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ข้างต้น ผู้วิจัยสรุปเป็นลักษณะกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูใช้กับให้นักเรียนมีความสามารถทางการอ่าน ได้แก่ กิจกรรม cup song เคาะแก้วท่อกลอน กิจกรรมสนามเด็กเล่น ทำบริหารร่างกายต่าง ๆ ทำเคลื่อนไหวสลับข้าง ทำนวนด่นอง ทำกระดกปลายเท้า และท่าเลข 8 หรือท่าเกี่ยวตะขอ เพลงเบรนิยมให้นักเรียนเต้นออกกำลังกายเพื่อช่วยบริหารสมอง

ข้อมูลการสังเกตการจัดการเรียนการสอน

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 19 ธ.ค. 2559

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอนหรือแนวปฏิบัติในด้านการสอน
บรรยากาศภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเท การจัดโต๊ะเก้าอี้มีความเหมาะสม และสีของโต๊ะเก้าอี้ ตรงตามกฎแฉ 5 ดอก ของ BBL มีการจัดแสดงผลงานของนักเรียนตามผนังห้อง มีเดือนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 12 เดือน อยู่บนผนังห้องเรียน และบริเวณต่าง ๆ รอบห้อง มีมุมรักการอ่านในห้อง มุมส่งการบ้าน มุมเก็บใบงานของนักเรียนที่เรียงลำดับตามเลขที่ มุมของทีวีที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) จากโรงเรียนไกลกังวล มุมจัดเก็บ	BBL01 ห้องเรียน

<p>สื่อการเรียนการสอน มุมวางโต๊ะคอมพิวเตอร์ที่ให้ครูใช้งานและเปิดเพลงสำหรับนักเรียนเพื่อใช้ออกกำลังกายบริหารสมอง</p>	
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณยิมให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูมีสื่อการสอนเป็นบัตรคำที่เป็นรูปต่าง ๆ ที่ทำมาจากกระดาษแข็งสี บัตรคำจะมี 2 ด้าน ด้านแรกเป็นคำที่ผันเสียงวรรณยุกต์ 5 เสียง อีกด้านหนึ่งเป็นประโยค และให้นักเรียนออกมาอ่านสะกดคำ และเขียนตามคำบอกหน้าชั้นเรียน โดยครูให้นักเรียนอ่านคำด้านแรกก่อนแล้วจึงอ่านประโยคอีกด้านหนึ่ง จากนั้นครูให้นักเรียนพักดื่มน้ำและเข้าห้องน้ำก่อนที่จะทำใบงาน เมื่อนักเรียนดื่มน้ำเสร็จแล้ว ครูมีประโยคในแผ่นกระดาษสีที่มีประโยคคำถามและประโยคคำตอบ 6 ประโยค กรรไกร กาว ภาชนะสำหรับใส่ประโยคที่ตัดแล้ว พร้อมกับใบงาน โดยครูให้นักเรียนทุกคนใช้กรรไกรตัดประโยคทั้งหมดในกระดาษพักไว้ในภาชนะ เสร็จแล้วครูให้นักเรียนนำประโยคคำถามและประโยคคำตอบที่ตัดเสร็จแล้วมาทากาวเพื่อแปะลงในใบงานให้ถูกต้อง ขณะที่นักเรียนกำลังแปะประโยคลงในกระดาษ ครูจะเดินเข้าไปดูนักเรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อชี้ให้นักเรียนบางคนที่ไม่เข้าใจจนนักเรียนเข้าใจ เมื่อนักเรียนแปะประโยคเสร็จแล้ว ครูให้นักเรียนตกแต่งใบงานระบายสีเพื่อความสวยงามและนำใบงานที่เสร็จแล้วส่งครูท้ายชั่วโมง</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p> <p>BBL04 อ่านสะกดคำ</p> <p>BBL05 ดื่มน้ำ</p> <p>BBL06 สื่อและใบงาน</p> <p>BBL07 อุปกรณ์ทำสื่อ</p> <p>BBL08 นักเรียนทำใบงาน</p> <p>BBL09 ครูเอาใจใส่นักเรียน</p> <p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน</p> <p>BBL11 นักเรียนนำใบงานส่งครู</p>

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังกัด, 20 ธ.ค. 2559

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอนหรือแนวปฏิบัติในด้านการสอน
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณิยมให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูทบทวนด้วยการถามนักเรียนว่าเมื่อวานเรียนอะไรไปบ้าง จากนั้นครูมีคำว่า “ขาว” ที่เป็นอักษรสูงแปะอยู่บนกระดาน</p> <p>ก่อนที่ครูจะถามนักเรียนเรื่องคำที่แปะอยู่บนกระดาน ครูได้นำเข้าสู่บทเรียนโดยการเล่าให้นักเรียนฟังว่า "เมื่อเช้า คุณครูดูข่าว นักเรียนรู้ไหมว่าครูดูข่าวจากที่ไหน นักเรียนทุกคนตอบพร้อมกันว่า ทิว" ครูได้ถามนักเรียนต่อไปว่า แล้วคำว่า “ขาว” ที่แปะอยู่บนกระดานจะต้องทำอะไรให้เป็นคำว่า “ขาว” นักเรียนทุกคนตอบพร้อมกันว่า ให้ใส่ “ไม้เอก” ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก จากนั้นครูได้นำสื่อการสอนที่เป็นงานกระดาษ เขียนคำว่า “สูง” คือวรรณยุกต์สูง พร้อมช้อนพลาสติกสีที่มีคำเขียนอยู่ในช้อนพลาสติก ให้นักเรียนคู่ละ 1 ชุด และให้นักเรียนนำคำที่อยู่ในช้อนพลาสติกมาแยกให้ถูกต้อง</p> <p>จากนั้นครูให้นักเรียนพักดื่ม น้ำ และเข้าห้องน้ำก่อนที่จะทำใบงาน ทำย ชั่วโมงครูให้นักเรียนทำใบงานโดยการเติมคำอักษรสูงที่ได้จากการแยกคำในสื่อการสอนที่ครูให้นักเรียนทำตอนต้นชั่วโมง พร้อมทั้งระบายสีตกแต่งใบงานให้สวยงาม และส่งครูทำย ชั่วโมง</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p> <p>BBL05 ดื่มน้ำ</p> <p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน</p> <p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน</p>

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 27 ธ.ค. 2559

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอน หรือแนวปฏิบัติในด้านการสอน
ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณยิมให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง จากนั้นครูได้เล่นนิทานให้นักเรียนฟัง ครูมีสื่อการสอนคำประสมที่มีสระอิและอีอยู่ในกล่องใส่หนังสือนิทาน ซึ่งครูให้นักเรียนทายว่าสื่อที่ครูถืออยู่ในมือคืออะไร นักเรียนตอบว่า “หนังสือ” จากนั้นครูให้นักเรียนอ่านคำที่อยู่ในกล่องหนังสือนิทานพร้อมกับครู โดยขณะที่นักเรียนอ่านคำครูให้นักเรียนปรบมือและตะไท้ลเป็นจังหวะเพื่อช่วยในการบริหารสมอง เมื่ออ่านเสร็จแล้วครูให้นักเรียนอ่านทวนอีกครั้งด้วยตัวเองทีละคน ในแต่ละคำที่ครูให้นักเรียนอ่าน ครูจะให้นักเรียนช่วยกันบอกความหมายของคำนั้น ๆ จากนั้นครูให้นักเรียนพักดื่มน้ำและเข้าห้องน้ำก่อนที่จะทำใบงาน ครูให้นักเรียนทำใบงานโดยเขียนคำประสมที่มีสระอิและสระอีที่มีความหมายให้เสร็จพร้อมทั้งอ่านคำให้ครูฟังก่อนส่งทีละคน	<p>→ BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>→ BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p> <p>→ BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p> <p>→ BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>→ BBL05 ดื่มน้ำ</p> <p>→ BBL08 นักเรียนทำใบงาน</p>

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 28 ธ.ค. 2559

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอน หรือแนวปฏิบัติในด้านการสอน
ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณยิมให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูทบทวนเรื่อง	→ BBL02 กระบวนการเรียนรู้

<p>ที่สอนเมื่อวาน จากนั้นครูถามนักเรียนว่า อักษรสูง กลาง ต่ำ มีพยัญชนะกี่ตัว นักเรียนช่วยกันตอบว่า “อักษรสูงมี 11 ตัว อักษรกลางมี 9 ตัว อักษรต่ำมี 24 ตัว” ครูมีสื่อการสอนที่ทำจากกรวยกระดาษและมีคำติดอยู่ทั้งหมด 28 กรวย โดยครูให้นักเรียนแต่ละคนออกมาหยิบกรวย</p>	<p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p>
<p>คนละ 2 กรวย เมื่อนักเรียนหยิบกรวยไปแล้วครูให้นักเรียนอ่านคำในกรวยที่นักเรียนแต่ละคนได้หยิบไปไว้ โดยอ่านในใจ ครูมีถาดที่วางอักษรสูง กลาง ต่ำ แยกไว้ 3 ถาด ครูให้นักเรียนนำคำที่ได้หยิบไปก่อนหน้า</p>	<p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p>
<p>ออกมาวางในถาดอักษรสูง กลาง ต่ำ ที่ละคน เมื่อวางเสร็จแล้วครูให้นักเรียนทุกคนอ่านคำที่แยกไว้ตามถาด เมื่อเจอคำที่วางไม่ถูกต้องครูให้นักเรียนและเพื่อนนักเรียนช่วยกันหาคำและนำมาวางได้ถูกต้อง โดยครูจะให้นักเรียนออกมาแก้ไขด้วยตนเอง จากนั้นครูเฉลยคำนักเรียนสามารถวางคำได้ถูกต้องทั้งหมดหลังจากแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ครูนำงานกระดาษที่มีวรรณยุกต์สามัญ เอก โท ตรี จัตวา โดยครูจะมีบัตรคำเป็นตัวอย่างโดยเริ่มจากคำที่เป็นอักษรกลางก่อน คือคำว่า “กิง” และให้นักเรียนช่วยกันผันวรรณยุกต์ นักเรียนช่วยครูผัน</p>	<p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p>
<p>วรรณยุกต์ “กิง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง” จากนั้นครูให้นักเรียนพักดื่มน้ำและเข้าห้องน้ำก่อนที่จะทำกิจกรรมต่อไป</p>	<p>BBL05 ดื่มน้ำ</p>
<p>กิจกรรมนี้จะเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำเป็นคู่ ครูมีอุปกรณ์เป็นไม้ไอศกรีม กระดาษสี ปากกาเมจิก กาวแพง ไข่ ไข่ไก่พลาสติก และกรวยที่มีคำแปะอยู่ 2 กรวย โดยครูให้นักเรียนใช้ปากกาเมจิกเขียนคำที่อยู่ในกรวยลงในกระดาษสีและเขียนวรรณยุกต์ทั้ง 5 เสียงลงในกระดาษสีและแปะลงในไม้ไอศกรีม ซึ่งคำที่อยู่ในกรวยจะเป็นคำอักษรกลาง นักเรียนจะต้องเขียนคำและเติมวรรณยุกต์ให้ครบทั้ง 5 เสียง โดยมีคำว่า “บิน และ จิว” เมื่อนักเรียนเขียนทั้งหมดคำเสร็จแล้วนักเรียนต้องนำคำที่เขียนแปะกาวติดกับไข่ไก่พลาสติกให้ถูกต้องตรงตาม</p>	<p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p>

<p>เสียงวรรณยุกต์ ขณะที่นักเรียนทำครูจะเดินดูนักเรียนแต่ละโต๊ะเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและช่วยนักเรียนบางคนที่ยังคำผิดให้แก้ไขได้ถูกต้อง เมื่อนักเรียนทุกคนทำเสร็จแล้ว ครูให้นักเรียนออกมาหน้าชั้นเรียนเป็นคู่เพื่ออ่านคำจนครบทุกคู่</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p>
--	---

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังกัด, 4 ม.ค. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอนหรือแนวปฏิบัติในการสอน
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณิมีให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูทักทาย</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p>
<p>สวัสดีปีใหม่กับนักเรียน นักเรียนตอบสวัสดีปีใหม่กับครู ครูถามนักเรียนว่าปีใหม่ไปเที่ยวที่ไหนกันมาบ้าง บางคนตอบว่าไปเที่ยวบ้านญาติที่ต่างจังหวัด บางคนตอบว่าไม่ได้ไป ครูมีสื่อเป็นบัตรคำแปะบนกระดาน มีคำว่า นินา มา มี เลือ โล ไว รอ แล้วให้นักเรียนอ่าน ครูได้อธิบายเพิ่มเติมว่าคำที่อยู่บนกระดานเป็นคำที่อยู่ในอักษรกลาง จากนั้น ครูมีตัว “ห” ให้นักเรียนนำไปแปะผสมกับคำที่ครูแปะไว้บนกระดานก่อนหน้า โดยสามารถวาง “ห” ไว้ตำแหน่งไหนก็ได้ เมื่อนักเรียนทุกคนแปะ “ห” เสร็จแล้ว ครูให้นักเรียนทุกคนช่วยกันอ่านสะกดคำ ครูช่วยนักเรียนสะกดคำ คำว่า “โล” เมื่อนำ</p>	<p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p>
<p>“ห” ไปวางไว้ระหว่างสระโอและ “ล” อ่านว่า “โหล” คำว่า “นา” เมื่อนำ “ห” ไปวางไว้หน้า “น” อ่านว่า “หนา” มีนักเรียนบางคนวาง “ห” ผิดตำแหน่ง คำว่า “ไหว” นักเรียนนำ “ห” ไปวางไว้หน้าสระไอไม่มลาย “ว” จะกลายเป็น “หวิ” ครูให้นักเรียนออกมาแก้ไขใหม่โดยเพื่อนสามารถช่วยได้จนถูกต้อง ครูอธิบาย</p>	<p>BBL06 สื่อและใบงาน</p>

<p>นักเรียนเพิ่มเติมว่า “ห” ที่เป็น ห นำ จะต้องอยู่หน้าพยัญชนะเสมอ จากนั้นครูให้นักเรียนพัก<u>ตีม้น้ำ</u>และเข้าห้องน้ำก่อนที่จะทำใบงาน ครูมีตารางคำที่มี “ห นำ” และให้นักเรียนช่วยกันอ่านคำในตารางทั้งหมดพร้อมกัน จากนั้น<u>ครูให้นักเรียนตัดคำในตารางมาทากาวแปะให้ตรงกับ “ห นำ” ที่ครูกำหนดไว้ในใบงาน จะมี “หง” “हन” “หม” “หร” “หล” “หว” พร้อมทั้งระบายสีตกแต่งใบงานให้สวยงาม</u> และส่งครูท้ายชั่วโมง</p>	<p>BBL05 ตีม้น้ำ</p> <p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน</p>
--	---

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 5 ม.ค. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอนหรือแนวปฏิบัติในการสอน
<p>ก่อนเรียนคาบแรก <u>นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณิมิให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง</u> ครูให้นักเรียนจัดโต๊ะและนั่งเป็นกลุ่ม <u>ครูมีบัตรภาพที่มีคำอยู่ใต้ภาพ แจกให้นักเรียนกลุ่มละ 6 ใบ โดยครูได้อธิบายกติกาการเล่นเกมส์ว่า ถ้าครูพูดคำใด ให้นักเรียนใช้มือแตะที่ภาพนั้น นักเรียนคนใดแตะภาพได้จะได้บัตรคำนั้นไป</u> <u>ครูเริ่มเกมส์ด้วยการเล่าเรื่องราว มีชาวประมงออกเรือไปกลางทะเลไปจับ “ปลาบึก” (นักเรียนเอามือแตะไปที่บัตรภาพที่มีคำว่า “ปลาบึก”) ชาวประมงรีบขึ้นฝั่งแหงหน้าไปเจอ “ตึกสูง” (นักเรียนเอามือแตะไปที่บัตรภาพที่มีคำว่า “ตึกสูง”) ตึกสูงมากแหงหน้าไปดูตึกสูงแล้วค่อย ๆ เดินย่องไปเจอชายคนหนึ่ง ชายคนนั้นน่ารักและกำลัง “ติดซิ่ง” (นักเรียนเอามือแตะไปที่บัตรภาพที่มีคำว่า “ติดซิ่ง”) เพราะมาก คนติดซิ่งอยากติดซิ่งเพื่อจะเอาไป “สู๊ตึก” (นักเรียนเอามือแตะไปที่บัตรภาพที่มีคำว่า “สู๊ตึก”) เพราะมี “ข้าศึก” (นักเรียนเอามือแตะไปที่</u></p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p>

<p>บัตรภาพที่มีคำว่า “ข้าศึก”) อยู่ใน “ป่าทึบ” (นักเรียนเอามือแตะไปที่บัตรภาพที่มีคำว่า “ป่าทึบ”) จากนั้นครูได้นำบัตรคำที่มีพยัญชนะและสระอี แปะบนกระดานและให้นักเรียนอ่านพร้อมกันโดยการปรบมือและแตะไหล่เป็นจังหวะเพื่อช่วยบริหารสมอง ครูให้นักเรียนนำบัตรคำที่เล่นเกมสได้ไปแปะให้ตรงกับคำบนกระดานที่ครูได้แปะไว้ จากนั้นครูได้แจกกระดาษ A4 ที่มีคำเหมือนกับบนกระดานพร้อมตุ๊กตาลูกเปิดตัวเล็กสี่เหลี่ยมมีเสียงบีบ ๆ เมื่อบีบ โดยให้นักเรียนอ่านสะกดคำและใช้ตุ๊กตาลูกเปิดจิ้มที่คำ จากนั้นครูให้นักเรียนพักดื่มน้ำและเข้าห้องน้ำก่อนที่จะทำแบบฝึกหัด ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดโดยเขียนคำประสมสระอี ลงในสมุด และส่งครูท้ายชั่วโมง</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL05 ดื่มน้ำ</p> <p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน</p> <p>BBL11 นักเรียนนำใบงานส่งครู</p>
--	--

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 6 ม.ค. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอนหรือแนวปฏิบัติในด้านการสอน
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณิยมให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูใช้บัตรภาพใหญ่ที่มีคำว่า “ผ้าพัน ตึกสูง ปลาบึก สู้ศึก ยิงปืน” และมีคำว่า “ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร” แปะอยู่บนกระดาน โดยครูให้ตัวแทนนักเรียนออกมาหน้าห้องและหยิบบัตรภาพออกมาหน้าห้อง และให้เพื่อนช่วยกันแต่งประโยคจากภาพที่เห็นให้สอดคล้องกับคำว่า “ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร” ซึ่งได้ประโยคที่เป็นตัวอย่างดังนี้ “ตาจ้อจับปลาบึกที่คลองเมื่อวาน” “พอยิงปืนหน้าบ้านเมื่อคืน” และให้นักเรียนอ่านประโยคที่มีคำเหมือนในกระดานในหนังสือเรียนอ่านออกเขียนได้ จากนั้นครูให้</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p>

<p>นักเรียนพักดื่ม<u>น้ำ</u>และ<u>เข้าห้องน้ำ</u> ครูได้ให้นักเรียน<u>นำ</u>สมุดขึ้นมาและแจกกระดาษ A4 ที่มีรูปภาพเหมือนในกระดานให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น พร้อมอุปกรณ์ คือ ภาตพลาสติก กาว และกรรไกร ครูได้อธิบายนักเรียนว่าให้ระบายสีรูปภาพและตัดภาพที่อยู่ในกระดาษ A4 ทากาวแปะภาพลงในสมุดของนักเรียน แล้วแต่งประโยคเหมือนกับต้นชั่วโมงที่นักเรียนช่วยกันแต่ง และ<u>ส่งครู</u> <u>ท้ายชั่วโมง</u></p>	<p>BBL05 ดื่มน้ำ</p> <p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน</p> <p>BBL11 นักเรียนนำใบงานส่งครู</p>
---	--

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 10 ม.ค. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอนหรือแนวปฏิบัติในการสอน
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณิมให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูแจกกระดาษสี่ชมพูขนาด 1 ส่วน 3 ของ A4 ซึ่งเป็นตารางที่มีค่าประสม 2 พยางค์ โดยครูมีอุปกรณ์เป็น ภาตพลาสติก กาว กรรไกร ซ้อนพลาสติกสีขาว และใบงานวางให้นักเรียนบนโต๊ะ ครูให้นักเรียนอ่านคำในตารางพร้อมกัน จากนั้นครูให้นักเรียนใช้กรรไกรตัดคำที่อยู่ในกระดาษทั้งหมดแล้วนำคำที่ตัดเสร็จแล้วทั้งหมดมาทากาวแปะที่ซ้อน ส้อมพลาสติก คำที่อยู่ในกระดาษจะมี 2 สี คือ สีแดงและสีน้ำเงิน คำสีน้ำเงินมีคำว่า “อิ่ง น้ำ ตื่น กิ่ง ดื่มน้ำ กระ ฝ่า นึก ยืน” คำสีแดงมีคำว่า “ขึ้น เข้า สืบ อ่าง ผึ่ง ปิน ทิม น้ำ ตื่น กือ” เมื่อนักเรียนแปะคำที่ซ้อนกับส้อมเสร็จแล้วครูให้นักเรียนนำคำที่ซ้อนและส้อมมาประสมกันโดยวางซ้อนกับส้อมคู่กัน จากนั้นครูให้นักเรียนพัก<u>ดื่ม</u><u>น้ำ</u>และ<u>เข้าห้องน้ำ</u> นักเรียนอ่านคำที่อยู่ในซ้อนกับส้อมให้ครูฟังพร้อมกันเป็นคู่ คู่ไหนที่ประสมคำ</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p> <p>BBL05 ดื่มน้ำ</p> <p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน</p>

ถูกต้องครูจะให้ทำใบงาน ส่วนคู่ไหนที่ยังไม่ถูกต้องครูจะให้ให้นักเรียนแก้ไขและทำใบงาน และส่งครูท้ายชั่วโมง	BBL11 นักเรียนนำใบงานส่งครู
--	-----------------------------

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 11 ม.ค. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอนหรือแนวปฏิบัติในด้านการสอน
ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณิมิให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูมีสื่อที่ทำจากจานกระดาษที่มีเสียงวรรณยุกต์สามัญ โท ตรี และนำคำว่า “นึ่ง” ที่เขียนไว้ในกระดาษขาวเทามาแปะไว้บนกระดาษตรงตามเสียงวรรณยุกต์ เมื่อแปะเสร็จครูให้นักเรียนช่วยกันสะกดและช่วยกันตอบว่าวรรณยุกต์โท คำว่า “นึ่ง” จะต้องใส่วรรณยุกต์อะไร นักเรียนตอบ “นึ่ง” วรรณยุกต์ตรี คำว่า “นึ่ง” จะต้องใส่วรรณยุกต์อะไร นักเรียนตอบ “นึ่ง” ครูให้นักเรียนผันวรรณยุกต์พร้อมกันอีกครั้ง นักเรียนตม่น้ำ จากนั้นครูให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยครูมีอุปกรณ์เป็นแผ่นไข่ กระดาษที่มีคำว่า รื่น ยื่น ฟึ่ง ครูให้นักเรียนเขียนคำว่า “ยื่น ยื่น ยื่น” “ริน รื่น รื่น” “ฟึ่ง ฟึ่ง ฟึ่ง” ด้วยลายมือและตัดคำในกระดาษและทากาวแปะที่ไข่พลาสติกให้ตรงกับเสียงวรรณยุกต์ เสร็จแล้วครูให้นักเรียนออกมาอ่านคำและผันเสียงวรรณยุกต์ที่หน้าห้องเรียนเป็นคู่และทำใบงาน และส่งครูท้ายชั่วโมง	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p> <p>BBL05 ตม่น้ำ</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p> <p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน</p> <p>BBL11 นักเรียนนำใบงานส่งครู</p>

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 17 ม.ค. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอน หรือแนวปฏิบัติในด้านการสอน
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณิยมให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูมีคำประสมสระอูและสระอุแปะไว้บนกระดาน คือ ดูก อูย จูบ ลูบ ผูก บุง จากนั้นครูให้นักเรียนทุกคนออกมาหน้าชั้นเรียน และใช้ท่าเบรณิยมด้วยการใช้แขนและมือตบเป็นจังหวะ</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p>
<p>ขณะที่อ่านสะกดคำ โดยการยื่นแขนซ้ายแล้วแบมือ ส่วนมือขวาใช้ตบ กำมือและแบมือเป็นจังหวะลงไปที่มีอูซ้าย เพื่อช่วยในการบริหารสมอง จากนั้นครูให้นักเรียนพักดื่ม น้ำ ครูนำคำที่เขียนอยู่ในช้อนพลาสติกให้นักเรียนแยกสระอูกับสระอุ และช่วยกันอ่านคำที่แยกพร้อมกันเป็นคู่ โดยให้เพื่อนคู่อื่นมาช่วยกันนั่งฟังว่าอ่านถูกต้องหรือไม่ จนครบทุกคู่ จากนั้นครูจะมาฟังทุกคู่อ่านอีกครั้งหนึ่ง เมื่อคูไหนที่อ่านถูกต้องเรียบร้อยแล้วครูให้นักเรียนเขียนคำที่อ่านสะกดคำจากช้อนพลาสติกลงในสมุดของนักเรียนทุกคนและส่งครูท้ายชั่วโมง</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL05 ดื่มน้ำ</p> <p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน</p> <p>BBL11 นักเรียนนำใบงานส่งครู</p>

จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูโรงเรียนฟ้าใส ก่อนเรียนคาบแรกหรือก่อนเรียนวิชาอื่น นักเรียนจะทำกิจกรรม cup song เคาะแก้วท่องกลอน จากนั้นครูให้นักเรียนเต้นออกกำลังกายเพลงเบรณิยมเพื่อบริหารสมองให้กระปรี้กระเปร่าพร้อมเรียน เมื่อทำกิจกรรมบริหารสมองเสร็จแล้ว ครูเริ่มเข้าสู่เนื้อหาที่จะเรียน ครูมีสื่อเป็นบัตรคำ บัตรภาพ ตารางผันวรรณยุกต์ ตึกตา เป็ดสี่เหลืงตัวเล็กให้นักเรียนเล่นเกมส์ ขณะที่ครูทำการสอน ครูได้แทรกกิจกรรมเบรณิยมเพื่อให้นักเรียนผ่อนคลาย ไม่เบื่อ โดยการให้นักเรียนใช้แขนและมือตบเป็นจังหวะขณะที่อ่านสะกดคำ โดยการยื่นแขนซ้ายแล้วแบมือ ส่วนมือขวาใช้ตบ กำมือและแบมือเป็นจังหวะลงไปที่มีอูซ้าย นักเรียนมีการดื่ม่น้ำขณะทำกิจกรรม ก่อนท้ายชั่วโมงครูให้นักเรียนทำใบงานโดยให้นักเรียนตกแต่งใบงานให้สวยงาม และทำแบบฝึกหัดในหนังสือเรียนแล้วส่งครูท้ายชั่วโมง

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 26 ม.ค. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอน หรือแนวปฏิบัติในการสอน
<p>จากการสังเกตบรรยากาศภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเท การจัดโต๊ะเก้าอี้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีตารางเรียนประจำภาคเรียนอยู่บนผนังห้อง</p> <p>มีบอร์ดแสดงผลงานของนักเรียนในรายวิชาต่าง ๆ และรูปภาพของเด็กดีประจำห้องเรียน และเด็กดีศรีพญาไท</p> <p>มีบอร์ดตามสีครบ 7 วัน 7 สี ในแต่ละวันของ 1 สัปดาห์อยู่บนผนังห้องเรียน</p>	<p>BBL12 บอร์ดแสดงผลงาน</p> <p>BBL13 บอร์ดความรู้</p>
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูถามนักเรียนว่าที่บ้านใครเลี้ยงแมวบ้าง นักเรียนต่างก็ยกมือ จากนั้นครูร้องเพลง “แมวของฉันทันนั้นร้องเสียงดัง เหมียว เหมียว ห่ง่าว เหมียว เหมียว ห่ง่าว” ครูให้นักเรียนทุกคนยืนขึ้นและเต้นเพลงแมวเหมียว แล้วให้นักเรียนร้องและเดินตามครู</p> <p>“แมวของฉันทันนั้นร้องเสียงดัง เหมียว เหมียว ห่ง่าว เหมียว เหมียว ห่ง่าว กบของฉันทันนั้นร้องเสียงดัง อ๊อบ อ๊อบ อ๊อบ ไก่ของฉันทันนั้นร้องเสียงดัง เอ๊ก อี้ เอ๊ก เอ๊ก เอ๊ก อี้ เอ๊ก เอ๊ก เอ๊ก อี้ เอ๊ก เอ๊ก” นักเรียนตม่น้ำ จากนั้นครูให้นักเรียนนั่งลงแล้วอ่านกลอนแมวเหมียวบนกระดานที่ครูเขียนไว้พร้อมครู 1 รอบ และอ่านเองพร้อมกันอีก 1 รอบ จากนั้นครูให้นักเรียนช่วยกันแจกลูกสะกดคำที่อยู่ในบทกลอนที่ครูเขียนไว้บนกระดาน มีคำว่า “บ้าน ฉันทัน มี เพื่อน คือ แมว” ให้นักเรียนอ่านสะกดคำและแจกลูก</p> <p>หลังจากนั้นครูให้นักเรียนทำใบงานเขียนคำอ่านสะกดคำและแจกลูกและส่งครูท้ายชั่วโมง หากนักเรียนคนไหนที่ทำงานเสร็จแล้วครูจะให้นักเรียนไปช่วยเพื่อนคน</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL05 ตม่น้ำ</p> <p>BBL04 อ่านสะกดคำ</p> <p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน</p> <p>BBL11 นักเรียนนำใบงานส่งครู</p>

ที่ยังทำไม่เสร็จด้วย เป็นวิธีการเรียนอีกแบบหนึ่งที่เพื่อนช่วยเพื่อน	
---	--

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 31 ม.ค. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอนหรือแนวปฏิบัติในการสอน
ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลง Flower bloom ให้นักเรียนนั่งสมาธิ จากนั้นครูบอกนักเรียนว่า เมื่อเช้านักเรียนมาโรงเรียนครูทานข้าวและครูได้ถามนักเรียนต่อไปว่า คำว่า “ข้าว” ก่อนที่จะเป็นคำนี้สะกดอย่างไร นักเรียนก็ตอบว่าใส่มัโหที่ ข ไซ่ ครูชมเชยนักเรียน จากนั้นครูเขียนคำบนกระดานที่เป็นอักษรสูง มีคำว่า “ขาว ผิง สัน” และให้ตัวแทนนักเรียนออกมาอ่านคำที่ครูเขียนไว้บนกระดานหน้าห้องและช่วยกันเติมวรรณยุกต์ให้ถูกต้อง นักเรียนช่วยกันตอบ เริ่มที่คำว่า “ขาว เป็น ขาว ข้าว ข้าว” คำว่า “ผิง เป็น ผิง ผิง ผิง” คำว่า “สัน เป็น สัน สัน สัน” โดยในแต่ละคำครูจะถามนักเรียนว่ามีความหมายหรือไม่ถ้ามีความหมายอะไรซึ่งครูก็จะช่วยอธิบาย นักเรียนเพิ่มเติมอีกครั้ง เช่น คำว่า ขาว หมายถึงสีขาว ข้าว หมายถึง ข้าวที่เราดูในทีวี เป็นต้น ครูได้อธิบายกับนักเรียนเพิ่มเติมว่าอักษรสูงจะผันได้ 3 เสียง คือเสียงเอก เสียงโท และเสียงจัตวา นักเรียนตี่มน้ำและ	BBL02 กระบวนการเรียนรู้
เข้าห้องน้ำก่อนที่จะทำใบงานเพื่อส่งครูท้ายชั่วโมง	BBL04 อ่านสะกดคำ
หากนักเรียนคนไหนที่ทำงานเสร็จแล้วครูจะให้	BBL05 ตี่มน้ำ
นักเรียนไปช่วยเพื่อนคนที่ยังทำไม่เสร็จด้วย เป็นวิธีการเรียนอีกแบบหนึ่งที่เพื่อนช่วยเพื่อน	BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน
	BBL11 นักเรียนนำใบงานส่งครู

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 1 ก.พ. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอน หรือแนวปฏิบัติในด้านการสอน
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณยิมให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง จากนั้นครูทบทวนเนื้อหาจากคาบเมื่อวาน โดยถามนักเรียนว่า คำว่าผึ้งเป็นอักษรอะไร นักเรียนตอบว่าอักษรสูง ครูถามต่อว่าแล้วคำที่เป็นอักษรสูงจะผันได้เสียง นักเรียนตอบว่า 3 เสียง ครูให้นักเรียนช่วยกันผันเสียงพร้อมกันได้เป็นคำว่า “ผึ้ง ผึ้ง ผึ้ง” ครูชมเชยนักเรียนและให้นักเรียนทุกคนปรบมือให้ตัวเอง ครูมีคำที่เขียนไว้บนกระดานเป็นคำอักษรต่ำ มีคำว่า “พอ ฟัน คาน ทอง” ครูให้นักเรียนอ่านและผันเสียงวรรณยุกต์พร้อมกัน</p> <p>นักเรียนตื๋มน้ำ ทุกคำที่นักเรียนอ่านครูจะบอกความหมายของคำนั้น ๆ ให้นักเรียนฟังทุกครั้ง ครูได้อธิบายกับนักเรียนเพิ่มเติมว่าอักษรต่ำจะผันได้ 3 เสียง คือเสียงสามัญ เสียงโท และเสียงตรี จากนั้นครูให้นักเรียนทำใบงานให้เสร็จโดยก่อนส่งครูให้นักเรียนอ่านให้ครูฟังเป็นคู่</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL04 อ่านสะกดคำ</p> <p>BBL05 ตื๋มน้ำ</p> <p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน</p>

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 2 ก.พ. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอน หรือแนวปฏิบัติในด้านการสอน
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณยิม</p>	

<p>ให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูทบทวน เรื่องที่สอนเมื่อวาน โดยให้นักเรียนช่วยกันอ่านและผันเสียงวรรณยุกต์ คำว่า “ทอง ท่อง ท้อง” ครูมีคำที่เขียนไว้บนกระดานเป็นคำอักษรกลาง มีคำว่า “ดี ดี บาน จน” ครูให้นักเรียนอ่านและผันเสียงวรรณยุกต์พร้อมกันซึ่งผันได้ว่า “ดี ดี ดี ดี” “ดี ดี ดี ดี” “บาน บาน บาน บาน บาน” “จน จน จัน จัน จัน” ครูได้อธิบายกับนักเรียนเพิ่มเติมว่าอักษรกลางจะผันได้ครบทั้งหมด 5 เสียง นักเรียนตมึ่น้ำและเข้าห้องน้ำ จากนั้นครูให้นักเรียนทำใบงานให้เสร็จโดยก่อนส่งครูให้นักเรียนอ่านให้ครูฟังเป็นคู่เหมือนกับคาบที่แล้ว</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL04 อ่านสะกดคำ</p> <p>BBL05 ตมึ่น้ำ</p> <p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน</p>
--	--

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 7 ก.พ. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอนหรือแนวปฏิบัติในการสอน
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณิยม ให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูมีสื่อที่เป็นภาพแปะไว้บนกระดาน 3 ภาพ ภาพที่ 1 เป็นภาพวงกลม ภาพที่ 2 เป็นภาพคนจมน้ำ ภาพที่ 3 เป็นภาพคนตัวพอม ครูถามนักเรียนว่า ภาพทั้ง 3 ภาพนี้ นักเรียนคิดว่าเป็นคำอะไรบ้าง นักเรียนช่วยกันตอบว่า ภาพแรกวงกลม ภาพที่ 2 คนจมน้ำ ภาพที่ 3 เป็นภาพคนตัวพอม จากนั้นครูได้อธิบายนักเรียนต่อไปว่า ภาพที่ 1 คือคำว่า วงกลม ภาพที่ 2 คือคำว่า จมน้ำ ภาพที่ 3 คือคำว่า ตัวพอม และคำเหล่านี้เป็นคำในมาตราตัวสะกดแม่กม จะมี ม ม้า เป็นตัวสะกดนักเรียนตมึ่น้ำ จากนั้นครูให้นักเรียนนำคำทั้ง 3 คำ</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p> <p>BBL05 ตมึ่น้ำ</p>

<p>จากบนกระดานและคำเพิ่มเติมอีก 2 คำ ที่ครูเขียน เพิ่มให้บนกระดานมาแต่งประโยคในสมุดแล้วส่งครู ท้ายชั่วโมง หากนักเรียนคนไหนที่ทำงานเสร็จแล้วครู จะให้นักเรียนไปช่วยเพื่อนคนที่ยังทำไม่เสร็จด้วย เป็น วิธีการเรียนอีกแบบหนึ่งที่เพื่อนช่วยเพื่อน</p>	<p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน BBL11 นักเรียนนำใบงานส่งครู</p>
--	---

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังกัด, 8 ก.พ. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอน หรือแนวปฏิบัติในการสอน
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียน ทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณยิม ให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูทบทวน เรื่องที่เรียนเมื่อวาน ครูมีสื่อที่เป็นภาพแปะไว้บน กระดาน 3 ภาพ ภาพที่ 1 เป็นภาพหญิงชรา ภาพที่ 2 เป็นภาพต้นกล้วย ภาพที่ 3 เป็นภาพเด็กผู้ชาย ครูถาม นักเรียนว่า ภาพทั้ง 3 ภาพนี้ นักเรียนคิดว่าเป็นคำ อะไรบ้าง นักเรียนช่วยกันตอบว่า ภาพแรกคนแก่ ภาพที่ 2 ต้นกล้วย ภาพที่ 3 เป็นภาพเด็กผู้ชาย จากนั้นครูได้อธิบายนักเรียนต่อไปว่า ภาพที่ 1 คือคำ ว่า คุณยาย ภาพที่ 2 คือคำว่า ต้นกล้วย ภาพที่ 3 คือ คำว่า เด็กผู้ชาย และคำเหล่านี้เป็นคำในมาตรา ตัวสะกดแม่เกย จะมี ย ยักษ์ เป็นตัวสะกด นักเรียนดื่ม น้ำ จากนั้นครูให้นักเรียนนำคำทั้ง 3 คำจากบน กระดานและคำเพิ่มเติมอีก 3 คำ ที่ครูเขียนเพิ่มให้บน กระดานมาแต่งประโยคในสมุดแล้วส่งครูท้ายชั่วโมง หากนักเรียนคนไหนที่ทำงานเสร็จแล้วครูจะให้ นักเรียนไปช่วยเพื่อนคนที่ยังทำไม่เสร็จด้วย เป็น วิธีการเรียนอีกแบบหนึ่งที่เพื่อนช่วยเพื่อน</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p> <p>BBL05 ดื่มน้ำ</p> <p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน</p> <p>BBL11 นักเรียนนำใบงานส่งครู</p>

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 9 ก.พ. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอน หรือแนวปฏิบัติในด้านการสอน
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณยิมให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูทบทวน</p> <p>เรื่องที่เรียนไปเมื่อวาน ครูมีสื่อที่เป็นภาพแปะไว้บนกระดาน 3 ภาพ ภาพที่ 1 เป็นภาพดวงดาว ภาพที่ 2 เป็นภาพแมว ภาพที่ 3 เป็นภาพแก้วน้ำ ครูถามนักเรียนว่า ภาพทั้ง 3 ภาพนี้ นักเรียนคิดว่าเป็นคำอะไรบ้าง นักเรียนช่วยกันตอบว่า ภาพแรกเป็นภาพดาว ภาพที่ 2 เป็นภาพแมว ภาพที่ 3 เป็นภาพแก้ว</p> <p>จากนั้นครูได้อธิบายนักเรียนต่อไปว่า ภาพที่ 1 คือคำว่า ดาว ภาพที่ 2 คือคำว่า แมว ภาพที่ 3 คือคำว่า แก้วน้ำ และคำเหล่านี้เป็นคำในมาตราตัวสะกดแม่เกอว จะมี ว แหวน เป็นตัวสะกด นักเรียนดื่มน้ำ</p> <p>จากนั้นครูให้ตัวแทนนักเรียน 2 คน ออกมาหน้าชั้นเรียนและแต่งประโยคโดยใช้คำที่มีอยู่บนกระดานและให้เพื่อนที่ไม่ได้ออกมาสามารถช่วยเพื่อนที่หน้าชั้นเรียนแต่งประโยคได้ จากนั้นครูให้นักเรียนทำใบงานแล้วส่งครูท้ายชั่วโมง หากนักเรียนคนไหนที่ทำงานเสร็จแล้วครูจะให้ให้นักเรียนไปช่วยเพื่อนที่ยังทำไม่เสร็จด้วย เป็นวิธีการเรียนอีกแบบหนึ่งที่เพื่อนช่วยเพื่อน</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p> <p>BBL05 ดื่มน้ำ</p> <p>BBL06 สื่อและใบงาน</p> <p>BBL11 นักเรียนนำใบงานส่งครู</p> <p>BBL08 นักเรียนทำใบงาน</p>

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังกัด, 10 ก.พ. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอน หรือแนวปฏิบัติในด้านการสอน
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณยิมให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูทบทวน</p> <p>เรื่องที่เรียนไปเมื่อวาน ครูมีสื่อที่เป็นภาพแปะไว้บนกระดาน 3 ภาพ ภาพที่ 1 เป็นภาพนก ภาพที่ 2 เป็นภาพขนมครก ภาพที่ 3 เป็นภาพชกมวย ครูถามนักเรียนว่า ภาพทั้ง 3 ภาพนี้ นักเรียนคิดว่า เป็นคำอะไรบ้าง นักเรียนช่วยกันตอบว่า ภาพแรกเป็นภาพนก ภาพที่ 2 เป็นภาพขนมครก ภาพที่ 3 เป็นภาพนักรวย จากนั้นครูได้อธิบายนักเรียนต่อไปว่า ภาพที่ 1 คือคำว่า นก ภาพที่ 2 คือคำว่า ขนมครก ภาพที่ 3 คือคำว่า ชกมวย และคำเหล่านี้เป็นคำในมาตราตัวสะกดแม่ก จะมี ก ไก่ เป็นตัวสะกด นักเรียนดื่ม น้ำ ครูให้นักเรียนทำท่าเคลื่อนไหวสลับข้าง จากนั้นครูสุ่มเลขที่นักเรียนในห้องเพื่อออกมาทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน ได้</p> <p>นักเรียนเลขที่ 10 และเลขที่ 12 จากนั้นให้นักเรียนอ่านคำที่อยู่บนกระดานโดยขณะที่อ่านนักเรียนจะต้องปรบมือแต่ละไหล่เป็นจังหวะ เมื่อนักเรียน 2 คนอ่านเสร็จแล้วครูให้นักเรียนทุกคนในห้องอ่านคำพร้อมกัน พร้อมทั้งปรบมือแต่ละไหล่ จากนั้นครูให้นักเรียนทำใบงาน แล้ว ส่ง ครู ท้า ย ชั่ว โมง</p> <p>หากนักเรียนคนไหนที่ทำงานเสร็จแล้วครูจะให้นักเรียนไปช่วยเพื่อนคนที่ยังทำไม่เสร็จด้วย เป็นวิธีการเรียนอีกแบบหนึ่งที่เพื่อนช่วยเพื่อน</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p> <p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL05 ดื่มน้ำ</p> <p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL11 นักเรียนนำใบงานส่งครู</p>

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 15 ก.พ. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอน หรือแนวปฏิบัติในด้านการสอน
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่วงกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณยิมให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูทบทวนเรื่องที่เรียนไปเมื่อวาน ครูมีสื่อที่เป็นภาพแปะไว้บนกระดาน 3 ภาพ ภาพที่ 1 เป็นภาพคนวาดรูป ภาพที่ 2 เป็นภาพกระดาษ ภาพที่ 3 เป็นภาพรถยนต์ ครูถามนักเรียนว่า ภาพทั้ง 3 ภาพนี้ นักเรียนคิดว่าเป็นคำอะไรบ้าง นักเรียนช่วยกันตอบว่า ภาพแรกเป็นภาพคนวาดรูป ภาพที่ 2 เป็นภาพกระดาษ ภาพที่ 3 เป็นภาพรถยนต์ จากนั้นครูได้อธิบายนักเรียนต่อไปว่า ภาพที่ 1 คือคำว่า วาดภาพ ภาพที่ 2 คือคำว่ากระดาษ ภาพที่ 3 คือคำว่า รถยนต์ และคำเหล่านี้เป็นคำในมาตราตัวสะกดแม่กต จะมี ด เด็ก เป็นตัวสะกด</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p>
<p>นักเรียนดื่ม้ำ ครูให้นักเรียนบอกคำที่นอกเหนือจากที่ครูสอนที่มีมาตราตัวสะกดแม่กตทีละคนโดยเริ่มจากหลังห้องมาหน้าห้อง นักเรียนทุกคนตอบได้ถูกต้อง</p>	<p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม BBL05 ดื่ม้ำ</p>
<p>จากนั้นครูให้นักเรียนทำใบงานแล้วส่งครูท้ายชั่วโมง หากนักเรียนคนไหนที่ทำงานเสร็จแล้วครูจะให้นักเรียนไปช่วยเพื่อนคนที่ยังทำไม่เสร็จด้วย เป็นวิธีการเรียนอีกแบบหนึ่งที่เพื่อนช่วยเพื่อน</p>	<p>BBL08 นักเรียนทำใบงาน BBL11 นักเรียนนำใบงานส่งครู</p>

ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), ผู้วิจัยสังเกต, 16 ก.พ. 2560

ข้อมูล	ประเด็นการจัดการเรียนการสอน หรือแนวปฏิบัติในด้านการสอน
<p>ก่อนเรียนคาบแรก นักเรียนจะทำกิจกรรม Cup song หรือการเคาะแก้วท่วงกลอนเป็นจังหวะ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม Cup song เสร็จแล้ว ครูเปิดเพลงเบรณิมิให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อบริหารสมอง ครูทบทวนเรื่องที่เรียนไปเมื่อวาน ครูมีสื่อที่เป็นภาพแปะไว้บนกระดาน 3 ภาพ ภาพที่ 1 เป็นภาพกบ ภาพที่ 2 เป็นภาพยางลบ ภาพที่ 3 เป็นภาพนักรบ ครูถามนักเรียนว่า ภาพทั้ง 3 ภาพนี้ นักเรียนคิดว่าเป็นคำอะไรบ้าง นักเรียนช่วยกันตอบว่า ภาพแรก เป็นภาพกบ ภาพที่ 2 เป็นภาพยางลบ ภาพที่ 3 เป็นภาพนักรบ จากนั้นครูได้อธิบายนักเรียนต่อไปว่า ภาพที่ 1 คือคำว่า กบ ภาพที่ 2 คือคำว่า ยางลบ ภาพที่ 3 คือคำว่า นักรบ และคำเหล่านี้เป็นคำในมาตราตัวสะกดแม่กบ จะมีบไปไม้ เป็นตัวสะกด นักเรียนตีมน้ำ ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนมีคำไหนที่นอกเหนือจาก 3 คำที่ครูยกตัวอย่างมาอีกหรือไม่ นักเรียนช่วยกันตอบ ครูขอตัวแทนนักเรียน 2 คนออกมาหน้าชั้นเรียนเพื่อเขียนตามคำบอก คำที่มีมาตราตัวสะกดแม่กบ จากคำที่เพื่อนบอกคนละ 3 คำ มีคำว่า “จับ รับ คับ” เมื่อเขียนเสร็จแล้วครูพร้อมเพื่อนในห้องช่วยกันตรวจคำตอบว่าถูกต้องหรือไม่ จากนั้นครูให้นักเรียนนำคำทั้ง 3 คำที่เพื่อนได้เขียนตามคำบอกบนกระดานมาแต่งประโยคแล้วส่งครูท้ายชั่วโมง หากนักเรียนคนไหนที่ทำงานเสร็จแล้วครูจะให้นักเรียนไปช่วยเพื่อนคนที่ยังทำไม่เสร็จด้วย เป็นวิธีการเรียนอีกแบบหนึ่งที่เพื่อนช่วยเพื่อน</p>	<p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL03 สื่อและนวัตกรรม</p> <p>BBL05 ตีมน้ำ</p> <p>BBL02 กระบวนการเรียนรู้</p> <p>BBL10 แบบฝึกหัดและใบงาน</p> <p>BBL11 นักเรียนนำไปงานส่งครู</p>

จากข้อมูลการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูโรงเรียนสุจริต ก่อนเรียนคาบแรกหรือวิชาอื่น ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิโดยครูเปิดเพลง flower bloom และให้นักเรียนทำกิจกรรม cup song เคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ ครูมีสื่อการสอนเป็นบัตรภาพ บัตรคำ ใบงาน ขณะที่ครูทำกิจกรรมการสอนครูมีการสอดแทรกกิจกรรมการบริหารสมอง โดยให้นักเรียนทำท่าบริหารสมอง ทำเคลื่อนไหวสลับข้าง ท่าเลข 8 หรือท่าเกี่ยวตะขอ ท่านวดน่อง ขณะที่เรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนผ่อนคลาย สนุกกับการเรียนรู้ นักเรียนตื่นน้ำขณะทำกิจกรรม ก่อนทำชั่วโมงครูให้นักเรียนทำใบงานและแบบฝึกหัดแล้วส่งครูทำชั่วโมง

ตอนที่ 3 ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ก็ผลที่ได้จากการจัดกิจกรรม BBL ที่เรามองเห็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่ว่าจะเป็นผลของคะแนน NT หรือ ONET ก็แล้วแต่ หรือทุกระดับช่วงชั้นเนี่ยนะ “การอ่านออกเขียนได้เนี่ย ประสบผลสำเร็จอย่างสูงทางด้านนี้” เพราะฉะนั้นเมื่อนักเรียนอ่านออกเขียนได้แล้ว สารอื่น ๆ นักเรียนก็ไปหาความรู้เพิ่มเติมกันได้ตลอด “สำคัญที่สุดเลยก็คือ การอ่านออกเขียนได้แล้วและเด็กก็มีความรักโรงเรียน ผูกพันกับครู ด้วยกิจกรรม BBL นี้แหละทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้น” เพราะฉะนั้นผลสำเร็จมันก็เกิดขึ้นตลอดระยะเวลา ตั้งแต่ปี 55 ถึงปัจจุบัน ผล NT ONET ก็สูงกว่าระดับประเทศมาทุกปี ซึ่งมันก็ไม่เคยเป็นเช่นนี้มาก่อน จากอดีตนั้นเราก็ต่ำกว่าระดับประเทศมาตลอด นะครับนี่คือตัวชี้วัดความสำเร็จของ BBL ได้เป็นอย่างดีเลย เป็นคำตอบที่มันใช่ ก็คิดว่าทางโรงเรียนก็จะไม่เปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนไปรูปแบบอื่น ๆ ถ้ายังไม่มีดีกว่านี้ เราก็คงจะไม่เปลี่ยนเราสามารถบูรณาการเข้ากับ BBL ได้หมด เพราะ BBL เนี่ยเป็นกิจกรรมที่ไปบูรณาการได้กับทุกสาระวิชา ทุกสื่อ ทุกกิจกรรม มันก็สร้างศักยภาพเด็กให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นนั่นเอง

(ผู้อำนวยการ ร.ร. ฟ้าใส (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 6 ม.ค. 2560)

คิดว่าประสบความสำเร็จในระดับนี้ แต่โรงเรียนเองก็ต้องพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ ทั้งการพัฒนาครู โดยโรงเรียนจะให้ครูไปอบรม BBL เพื่อเพิ่มเติมองค์ความรู้จากเดิมที่มีอยู่ให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น แต่ยังไงโรงเรียนก็จะไม่หยุดพัฒนา

(ผู้อำนวยการ ร.ร. สุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 7 ก.พ. 2560)

“โรงเรียนได้มีการจัดการเรียนการสอนแบบ BBL ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 โดยเริ่มจากที่ผู้อำนวยการได้รับคำแนะนำจากสำนักงานเขตสุพรรณบุรีให้ไปอบรม BBL ที่เชียงใหม่ไปดูต้นแบบ หลังจากนั้นนำสิ่งที่ได้จากการอบรมมาขยายผลให้กับครู ทำให้ครูทุกคนได้เข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน นั่นแปลว่าต้องมีความชัดเจนจนครูเกิดความเข้าใจได้ นำไปปฏิบัติได้”

“การขยายผล ผมก็ไม่แน่ใจว่ามันจะได้จริงอย่างที่ได้รับการอบรมมาหรือเปล่า โดยทดลองใช้ การเรียนการสอน BBL 1 เทอม ทดลองจนครูได้เห็นเป็นเชิงประจักษ์ เป็นที่พึงพอใจว่าทำแล้วเด็กมีความสุขหรือสนุกกับการเรียนรู้เห็นผลชัดเจน ลดความเหนื่อยยากลำบากของครูที่จะต้องมาเคี่ยวเข็ญ ลดภาวะอารมณ์ของครูได้เช่นนี้แล้ว พอผลออกมาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดูสูงขึ้น และใช้ต่อไปอีก เทอมผลสัมฤทธิ์คะแนน NT และ ONET มีการขยับเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ซึ่งก็แปลว่านักเรียนมีความสุขกับการเรียนรู้ ความจดจำเขาจะยั่งยืน พร้อมทั้งจะเปิดสมองรับการเรียนรู้ตัวเอง ผลมันจึงเกิดความสำเร็จขึ้น ต่อจากนั้นครูก็ได้ใช้มาตลอดยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง มีแต่เสริมเพิ่มเติมในสิ่งที่ตรงไหนจะปรับปรุงเพิ่มเติมเค้าก็จะทำกัน”

(ผู้อำนวยการ ร.ร. ฟ้าใส (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 6 ม.ค. 2560)

ในความคิดส่วนตัวของผมนะ ผมว่าการใช้กิจกรรมการบริหารสมองเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการสอน มันจะช่วยให้เด็กมีสมาธิ แล้วเค้าก็จะตั้งใจเรียนในวิชาที่เราสอนได้ดี ทำให้ผลการเรียนแล้วก็ผลสัมฤทธิ์ต่าง ๆ ออกมาดีเป็นที่น่าพอใจ

คือตอนที่เรามี BBL เข้ามา ตอนช่วงแรก ๆ เราก็มีการประชุมกัน ได้รับความรู้จากการอบรมจากทางโรงเรียนที่ให้ความรู้กับครูทั้งโรงเรียนนะครับ ว่าเราจะทำกิจกรรม BBL นั้นทำอย่างไร พอเราได้ความรู้เสร็จเราก็มาลงที่แผนการสอน นำมาปรับแทรกกิจกรรมการบริหารสมองเข้าไปในแผนการสอน

(ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 15 ก.พ. 2560)

ตอนขึ้นห้องมาเนี่ยเราก้เคาะแก้วเลยครับ ผมเป็นหัวหน้าห้องผมเป็นคนนำ จะเคาะแก้วทุกวันหลังจากเข้าแถวเสร็จครับ แล้วคุณครูก็เปิดเพลงเบรณยิมให้เต้นออกกำลังกายครับ ในเวลาเรียนวิชาภาษาไทยคุณครูจะให้ใช้ผ้าขวดน้ำเคาะที่ตารางผันวรรณยุกต์ แล้วก็ให้ปรบมือให้ตรงจังหวะเวลาที่อ่านออกเสียง

หลังจากที่ทำกิจกรรมแล้วผมรู้สึกสนุก สดชื่น เวลาเรียนไม่ง่วง

(นักเรียน ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 17 ม.ค. 2560)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียน ครูนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาใช้จริงกับนักเรียน ซึ่งใช้แล้วได้ผลดี นักเรียนมีสมาธิกับการเรียนมากขึ้น ตั้งใจเรียน ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนของครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น นักเรียนมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้

ภาพที่ 7 รายงานผลการประเมินอ่านออกเขียนได้โรงเรียนฟ้าใส

รายงานผลการประเมินอ่านออกเขียนได้
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ป่วยภาคเรียนที่ 1

ประเภทโรงเรียน เล็กปกติ รหัสโรงเรียน 1072630215 โรงเรียนฟ้าใส
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

ความสามารถ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.)	ร้อยละของจำนวนนักเรียน			
									ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
รวมค่าอ่านออกเขียนได้	11	100	75.0	96.0	88.55	6.23	88.55	7.04	0.00	0.00	0.00	100.00
การอ่านออกเสียง	11	50	37	49	45.45	3.72	90.91	8.19	0.00	0.00	9.09	90.91
- คำ	11	10	8	9	8.82	0.40	88.18	4.59				
- ประโยค	11	15	9	15	12.91	2.02	86.06	15.61				
- จังหวะ	11	25	19	25	23.73	2.05	94.91	8.66				
การอ่านรู้เรื่อง	11	30	22	30	26.56	2.80	87.88	10.63	0.00	0.00	9.09	90.91
- คำ	11	10	10	10	10.00	0.00	100.00	0.00				
- ประโยค	11	12	6	12	10.91	1.87	90.91	17.13				
- จังหวะ	11	8	2	8	5.45	2.21	68.18	40.47				
การเขียน	11	20	14.0	19.0	16.73	1.56	83.64	9.30	0.00	0.00	9.09	90.91
- คำ	11	5	3.0	5.0	4.09	0.83	81.82	20.32				
- ประโยค	11	5	4	5	4.91	0.30	98.18	6.14				
- จังหวะ	11	10	6	10	7.73	1.19	77.27	15.41				

ภาพที่ 8 แบบบันทึกคะแนนอ่านออกเขียนได้โรงเรียนสุจริต

ฉบับที่ 1 อ่านออกเสียง (50)			ฉบับที่ 2 การอ่านรู้เรื่อง (30)			ฉบับที่ 3 การเขียน (20)			คะแนนรวม	รวมอ่านออกเสียง	รวมอ่านรู้เรื่อง	รวมการเขียน	แปลงรวม	แปลงออกเสียง	แปลงอ่านรู้เรื่อง	แปลงการเขียน
คำ (10)	ประโยค (15)	ข้อความ (25)	คำ (10)	ประโยค (12)	ข้อความ (8)	คำ (5)	ประโยค (5)	เขียน (10)								
8	15	23	10	10	2	3.5	4	10	85.5	46	22	17.5	ดีมาก	ดีมาก	ดี	ดีมาก
5	5	25	10	12	4	2	3	5	71	35	26	10	ดี	ดี	ดีมาก	ดี
9	15	19	10	12	4	4	5	9	87	43	26	18	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
9	15	25	10	12	6	4.5	5	10	96.5	49	28	19.5	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
10	13	25	10	12	4	3	5	10	92	48	26	18	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
9	12	23	10	12	6	4	4	10	90	44	28	18	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
10	15	25	10	10	6	4.5	4	9	93.5	50	26	17.5	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
10	15	25	10	12	8	3.5	5	9	97.5	50	30	17.5	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
10	15	25	10	12	8	4.5	5	10	99.5	50	30	19.5	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
10	15	25	10	12	8	4.5	5	10	99.5	50	30	19.5	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
10	15	25	10	8	6	4	5	10	93	50	24	19	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
10	13	25	10	12	8	3	5	10	96	48	30	18	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก
10	15	25	10	12	6	4	5	10	97	50	28	19	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก

จากผลคะแนนที่แสดงของทั้ง 2 โรงเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนการอ่านออกเขียนได้ 100 คะแนนเต็ม/ระดับดีมาก

ตอนที่ 4 การบริหารจัดการหลักสูตรที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

“ตั้งแต่ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ผมได้บริหารด้วยรูปแบบบางใหญ่โมเดลที่ซึ่งเป็นการบริหารเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ครูได้รับความรู้ ได้รับเติมเต็มความเข้าใจเรื่องนี้แล้วจนเค้าเกิดความพึงพอใจ เพราะเราจะไม่มีการบังคับ เราจะให้เค้าเห็นด้วยกับในเชิงปฏิบัติเห็นผลจริงและเค้าจะเดินต่อเองได้เลย เดินต่อด้วยความรู้สึกของเค้าว่า เขาจะพัฒนาผู้เรียนด้วยการเรียน BBL โดยที่ครูเค้าเต็มใจทำทุกคนเลย”

“ครูจะต้องมีเทคนิค อย่าไปใช้ศาสตร์เก่า ๆ ก็ไม่ได้แล้ว มันต้องรู้จักปรับเปลี่ยนทำอย่างไรจะเก็บเด็กให้ได้ ทำอย่างไรให้เด็กให้ความร่วมมือ เพราะฉะนั้นเราได้เทคนิคจาก BBL คือเด็กมีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้นี้แหละ จะทำให้เด็กเขาร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมที่เราออกแบบขึ้นมา เด็กก็ให้ความสนใจและได้ผลสัมฤทธิ์ตามที่เรากำลังต้องการ”

(ผู้อำนวยการ ร.ร. ฟ้าใส (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 6 ม.ค. 2560)

จริง ๆ แล้วในส่วนบริหารของเรามันส่วนใหญ่มันเป็นเชิงนโยบาย สิ่งที่เราทำก็เช่นว่า จัดอบรม สัมมนาให้คุณครู แต่ในทางปฏิบัติคือ สัมภาษณ์คุณครูประจำชั้นน่าจะมีส่วนหนึ่งแหละ แต่ในทางบริหารเราก็จะมีการจัดกิจกรรม เช่น อบรมการจัดการเรียนการสอน BBL

(ผู้อำนวยการ ร.ร. สุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 7 ก.พ. 2560)

ส่วนใหญ่ครูให้ความร่วมมือดี ทั้งครูรุ่นเก่าและครูรุ่นใหม่มีความรับผิดชอบเป็นอย่างดี ครูให้ความใส่ใจนักเรียนเป็นอย่างดี ครูมีการรายงานผลหลังการสอนให้กับผู้อำนวยการและรองวิชาการ เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

(ผู้อำนวยการ ร.ร. สุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 7 ก.พ. 2560)

นักเรียนให้ความร่วมมือดี ไม่ใช่แค่นักเรียนนะ แต่รวมไปถึงผู้ปกครองด้วยที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนดี

(ผู้อำนวยการ ร.ร. สุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 7 ก.พ. 2560)

ปัจจัยอันดับแรกเลยนะ ถ้ามองจากมุมมองของผมขึ้นอยู่กับผู้บริหาร เพราะถ้าผู้บริหารเห็นความสำคัญของครูให้ครูไปอบรม และนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาใช้กับเด็ก ไล่ลงไปก็จะเป็นฝ่ายวิชาการ ฝ่ายแผนการสอน ตัวครูผู้สอน และในการจัดการเรียนการสอนมันต้องไปในทิศทางเดียวกัน แต่ละคนเนี่ยเหมือนกันกับ ที่เค้าบอกว่า “การศึกษาไทยเรามันเหมือนกับพายเรือวนอยู่ในอ่าง จริง ๆ แล้วผมว่าถ้าวนแล้วเราไปด้วยกันมันก็ยังเคลื่อนที่ แต่ถ้าเค้าไม่เคลื่อนที่มันจมน้ำหมด เพราะฉะนั้นพออยู่ในเรือลำเดียวกันแล้วพายวนอยู่ในอ่างก็ยิ่งดีกว่าไปคนเดียวแล้วคนที่เหลือยืนมองเราทำ”

(ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 15 ก.พ. 2560)

ก็น่าจะเป็นเรื่องของกฎแฉ 5 ดอก ที่มีทั้งสนามเด็กเล่น ใบบาง สื่อ กระบวนการการเรียน การสอน ผู้อำนวยการเปิดใจที่จะทำ BBL อย่างจริงจัง ครูเปิดใจและให้ความร่วมมือ รวมไปถึง นักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทุกกิจกรรมที่ครูและโรงเรียนจัดให้ ทำให้โรงเรียนประสบ ผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

(ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 11 ม.ค. 2560)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์การบริหารจัดการหลักสูตรที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมองมี ปัจจัยที่สำคัญคือ ผู้บริหาร จากการที่ผู้บริหารเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนของครู ผู้บริหารได้ไปอบรมการจัดการเรียนการสอน BBL ด้วยตนเอง แล้วนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมา ประชุมกับครูและส่งครูไปอบรม เพื่อให้ครูได้รับความรู้และพัฒนาตนเองในด้านการสอน ผู้บริหารมี การนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู และให้กำลังใจครู

ตอนที่ 5 นโยบายและการดำเนินการสนับสนุนครูของโรงเรียน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

“การสนับสนุนให้ครูได้ใช้กิจกรรมนี้ได้เต็มสมรรถนะของ BBL ตัวผู้อำนวยการต้องสนับสนุน ทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน ภายในห้องเรียนนั้นหมายถึงว่า ผู้อำนวยการจะต้องซื้อ วัสดุที่ใช้ทำสื่อให้เพียงพอกับความต้องการของคุณครู และจัดห้องเรียน เหล่านี้ตัวผู้อำนวยการต้อง สนับสนุนงบประมาณให้ได้ตามกฎแฉ 5 ดอก ของ BBL ส่วนได้ภายนอกเราก็จะจัดบริบทให้เป็นสิ่งที่ กระตุ้นสมองผู้เรียน เช่น ฐานออกกำลังกาย หรือว่าแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะเพิ่มความสามารถให้เด็ก ได้ เราก็จะทำหมด โดยครูนั้นพึ่งแต่ออกความคิดมาเท่านั้นแหละ โรงเรียนก็จะสนับสนุนทุกด้านเลย ตามกระบวนการของ BBL กฎแฉ 5 ดอก”

การจัดครูผู้สอนให้จัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อให้สอดคล้องกับนักเรียนตามระดับชั้น

“คือการจัดวางบุคลากรประจำห้องเรียนนั้น เราก็ต้องจัดให้เหมาะสมกับเด็กด้วย คือเรารู้ ทฤษฎีแบบนี้หมดทั้งโรงเรียนแล้ว แต่ตัวบุคคลที่จะไปวาง ครูคนไหนที่สนุกสนานหน่อย อารมณ์ที่ เยือกเย็น เราก็จะวางไว้ชั้นล่าง ๆ ชั้นปฐมวัย ครูป.1 ป.2 ป.3 อันนี้จะได้ผลที่ดีมากเลยตั้งแต่ชั้น ปฐมวัยไปถึงช่วงชั้นที่ 1 ส่วนช่วงชั้นที่ 2 เด็กโตขึ้นแล้ว กระบวนการ BBL ก็เสริมได้ เราก็วางตัวครูซึ่ง ก็อาจไม่เก่งมากเท่าครูปฐมวัย การวางตัวบุคคลนี้สำคัญมาก”

(ผู้อำนวยการ ร.ร. ฟ้าใส (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 6 ม.ค. 2560)

โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูในการทำสื่อการเรียน การ สอน ทั้งการทำเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่เป็นใบบางในระบบดิจิทัล

(ผู้อำนวยการ ร.ร. สุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 7 ก.พ. 2560)

เราจัดคุณครูที่ตรงเอก การจัดการเรียนการสอนเราจัดให้ตรงวิชาเอกก่อนเบื้องต้น ซึ่งครูที่จบเอกประถม ถ้าเป็น ป. 1 จะสอนได้แทบทุกวิชา แต่หากมีครูไม่ตรงวิชาเอกเราก็จัดตามความเหมาะสม อาจจะถูกที่ประสบการณ์ เช่น ครูคนนี้สอนวิชาสังคม แต่ว่าทำวิทยฐานะ คศ. 3 ภาษาไทย เราก็ให้เค้ามาสอนภาษาไทย ซึ่งเราเชื่อว่าถ้าเค้าทำวิทยฐานะภาษาไทย เค้าก็จะสอนวิชาภาษาไทยได้ อันดับ 1 ครูที่วิชาเอกที่เค้าจบมา อันดับที่ 2 ครูวิทยฐานะที่เค้าทำ อันดับต่อไปก็จะเป็นพวกวิชาโท ของคุณครูที่สมัยก่อนเค้าเรียนมา นอกนั้นถ้าจำเป็นจริง ๆ วิชาอื่นที่ใกล้เคียงกันเช่น วิชาวิทยาศาสตร์ ก็อาจจะขยับไปสอนคณิตศาสตร์ได้ หรือสังคม ภาษาไทย ก็สามารทำได้เหมือนกัน แต่วิธีนี้จะเป็นทางเลือกสุดท้าย

(ผู้อำนวยการ ร.ร. สุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 7 ก.พ. 2560)

ผู้อำนวยการให้การสนับสนุนดีมาก ยกตัวอย่างเช่น คอมพิวเตอร์เสีย เดี่ยวเขาจัดการให้เสร็จอะไรหมด กระดาษหมด เดี่ยวมาแปบเดียวมา ใครอยากซื้ออะไรบอก ผอ.หาให้หมด ขอแค่ให้ทำอย่างเดียว ผอ.ให้ครูสอนอย่างเต็มที่ งานธุรการทุกอย่าง ผอ.จะทำหมดเลยทั้งเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ ธุรการ ของงบประมาณ ทำสนามเด็กเล่น ทำถนน ทำไฟฟ้า

(ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 11 ม.ค. 2560)

โรงเรียนพญาไทจะให้อิสระกับครูในเรื่องของแผนการสอน ครูจะใช้แผนการสอน 5E แผนการสอน STEM โดยที่ครูสามารถบูรณาการได้ โดยที่ต้องดูที่ตัวชีวิตตัวนี้เราควรจะใช้แผนการสอนแบบไหน เพราะว่าแผนการสอนไม่ได้ตัวขึ้นอยู่กับตัวชีวิต อย่างบางกิจกรรมที่ผมสอนผมเห็นว่ามันใช้ STEM ได้ ผมก็จะใช้แผน STEM ส่วนแผนนี้ไม่มี STEM เราก็ใช้แผน 5E เข้ามาในการเขียนแผน เพราะฉะนั้นในแผนการสอนมันจะมีหลากหลายไม่ตายตัว

ถ้ามีเรื่องอบรมเข้ามา ทางโรงเรียนก็จะพิจารณาว่าเรื่องนี้ครูกลุ่มสาระไหนควรไปอบรม โรงเรียนก็จะส่งครูกลุ่มสasaranนั้นไป โรงเรียนจะไม่ส่งครูไปอบรมพำเพื่อ เพราะจะมีผลกระทบต่อเด็ก จะทำให้ครูสอนได้ไม่เต็มที่ ส่วนเรื่องวัสดุอุปกรณ์ ถ้าครูผู้สอนต้องการอะไร เราก็เขียนบันทึกขึ้นไปถึงฝ่ายวิชาการ แล้วฝ่ายวิชาการก็จะดำเนินการอนุมัติให้

(ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 15 ก.พ. 2560)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นโยบายและการดำเนินการสนับสนุนครูของโรงเรียน ผู้อำนวยการสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้กับครูเต็มที่ สนับสนุนงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมภายนอก คือ สนามเด็กเล่น รวมทั้งการส่งครูไปอบรมในเพื่อพัฒนาครู

ปัญหา/อุปสรรคในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ถ้าจะมีปัญหาหลัก ๆ เลยก็คือ เรื่อง บางทีงบประมาณในการที่เราจะมาผลิตสื่ออาจจะยังไม่เพียงพอ ซึ่งสิ่งที่รัฐบาลสนับสนุนมาก็ไม่เพียงพอ

(ผู้อำนวยการ ร.ร. ฟ้าใส (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 6 ม.ค. 2560)

ปัญหาจริง ๆ เรื่องการจัดการเรียนการสอน เอาหลายมิติเลยแล้วกัน คือเรื่อง นโยบายที่เปลี่ยนแปลงบ่อย อย่างกำลังจะทำ หรือทำแล้ว เข้าที่แล้ว ครูเข้าใจแล้วปฏิบัติได้ นโยบายก็เปลี่ยน เราก็เลยต้องปรับตามนโยบาย แต่ก็ยังไม่ถึง ปัญหาเรื่องงบประมาณ ปัญหาเรื่องการบริหารจัดการ

(ผู้อำนวยการ ร.ร. สุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 7 ก.พ. 2560)

ปัญหาเรื่องงบประมาณที่แม้ว่ารัฐบาลให้มา แต่ก็ยังไม่เพียงพอ

(ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 11 ม.ค. 2560)

ปัญหาก็จะมีในเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เด็กบางคนก็อาจจะไม่ให้ความร่วมมือบ้างซึ่งอาจจะเป็นพฤติกรรมที่มาจากตัวเค้าเอง และในบางห้องเรียนมีเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

(ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 15 ก.พ. 2560)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้วิจัยสรุปปัญหา/อุปสรรคในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง ได้แก่ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก นโยบายที่เปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้ต้องปรับนโยบายให้สอดคล้องกับกิจกรรมเดิมที่มีอยู่ และงบประมาณที่ไม่เพียงพอ

CHULALONGKORN UNIVERSITY

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้อำนวยการโรงเรียนเองก็ต้องไปหางบข้างนอกมาเสริมช่วย เพื่อให้ได้คุณภาพตามที่เรามุ่งหวังเอาไว้ เราจะไม่ให้ครูออกไป ผอ.จะออกไปหาเอง ครูเค้าทำหน้าที่การสอนเนี่ยให้เค้าทำให้ดีที่สุด เราจะอำนวยความสะดวกให้โรงเรียนให้ครู ซึ่งเราก็แก้ไข้ปัญหาไปได้

(ผู้อำนวยการ ร.ร. ฟ้าใส (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 6 ม.ค. 2560)

ปัญหาเรื่องงบประมาณที่เค้าขอบุดกันอยู่บ่อย ๆ แต่ของเราไม่กระทบเท่าไร เพราะเรามีสมาคมช่วย และกำลังของผู้ปกครองที่ช่วยสนับสนุนเรื่องงบประมาณให้กับโรงเรียน ส่วนปัญหาเรื่องการบริหารจัดการผู้บริหารก็จะมีหน้าที่บริหารและรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็วที่สุด

(ผู้อำนวยการ ร.ร. สุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 7 ก.พ. 2560)

ผู้อำนวยการแก้ปัญหาโดยการหางบประมาณจากข้างนอกมาช่วยเสริม และให้ครูทำหน้าที่สอนอย่างเต็มที่และดีที่สุด ส่วนปัญหาที่เหลือต่าง ๆ ผอ.จะจัดการเอง

(ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนฟ้าใส (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 11 ม.ค. 2560)

ในการแก้ปัญหาก็แก้ปัญหาโดยการดูแลเค้า ให้โอกาส เข้าใจเค้า แล้วก็พูดคุยกับเค้าให้เข้าใจถึงปัญหา เมื่อเด็กไว้ใจเราแล้วเค้าก็จะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมที่เราให้เด็กทำได้

(ครูภาษาไทย ป.1 โรงเรียนสุจริต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 15 ก.พ. 2560)

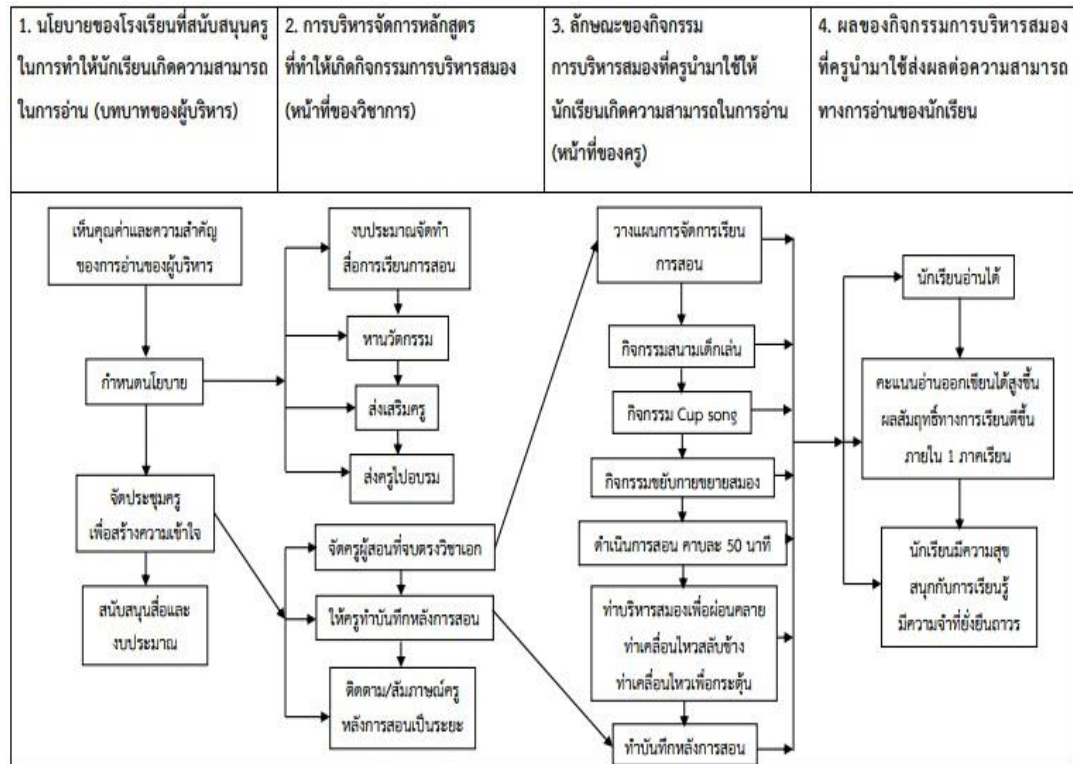
จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ ผู้อำนวยการมีการแก้ไขปัญหารื่องงงบประมาณโดยการหางบประมาณจากภายนอกโรงเรียนมาเสริม จากผู้ปกครองหรือสมาคมผู้ปกครอง และความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ครูต้องเข้าใจเด็ก พูดคุยกับเด็กเพื่อทราบถึงปัญหาในตัวเด็กทำให้เด็กไว้ใจ เมื่อเด็กไว้ใจแล้ว เด็กจะให้ความร่วมมือกับครูได้เป็นอย่างดีต่อไป

ตอนที่ 6 รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน

ภาพที่ 9 รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน

ตารางที่ 5 ตารางเปรียบเทียบลักษณะรูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนา
ความสามารถทางการอ่านของนักเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก

รูปแบบการจัดกิจกรรม การบริหารสมอง	โรงเรียนขนาดใหญ่	โรงเรียนขนาดเล็ก
	โรงเรียนสุจริต	โรงเรียนฟ้าใส
1) นโยบายของโรงเรียน ที่สนับสนุนครูในการ ทำให้นักเรียนเกิด ความสามารถในการอ่าน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้อำนวยการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ครู - ฝ่ายวิชาการทำเรื่องจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ให้ครู ส่งครูไปอบรม 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้อำนวยการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ครูและทำเรื่องจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ด้วยตนเอง - ผู้อำนวยการไปอบรมด้วยตนเองและส่งครูไปอบรม
2) การบริหารจัดการ หลักสูตรที่ทำให้เกิด กิจกรรมการบริหาร สมอง	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้อำนวยการประชุมครูเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเปิดเทอม - ฝ่ายวิชาการจัดครูตามระดับชั้น - ครูเตรียมการสอน ดำเนินการสอน และบันทึกหลังการสอน - ฝ่ายวิชาการให้กำลังใจ ติดตามผล นิเทศก์ครูหลังการสอน รายงานผลกับผู้อำนวยการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้อำนวยการประชุมครูเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเปิดเทอม จัดครูตามระดับชั้น - ครูเตรียมการสอน ดำเนินการสอน และบันทึกหลังการสอน - ผู้อำนวยการให้กำลังใจ ติดตามผล และนิเทศก์ครูหลังการสอน

รูปแบบการจัดกิจกรรม การบริหารสมอง	โรงเรียนขนาดใหญ่	โรงเรียนขนาดเล็ก
	โรงเรียนสุจริต	โรงเรียนฟ้าใส
3) ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารในการอ่าน	ครูใช้กิจกรรม cup song กับนักเรียน กิจกรรมขยับกายขยายสมอง ใบงาน สื่อการสอน เช่น บัตรคำ บัตรภาพ และขณะที่ครูสอน ครูก็จะมีท่าเคลื่อนไหวสลับข้างแทรกเข้าไปขณะทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามกฎแฉ 5 ดอก	ครูใช้กิจกรรม cup song กับนักเรียน กิจกรรมขยับกายขยายสมอง ใบงาน สื่อการสอน เช่น ฝาขวดน้ำดื่ม ตารางผังวรรณยุกต์ บัตรคำ บัตรภาพ และสื่อการสอนที่มีท่าเคลื่อนไหวสลับข้างแทรกเข้าไปขณะทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามกฎแฉ 5 ดอก
4) ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียน	นักเรียนอ่านได้ มีผลคะแนนอ่านออกเขียนได้ 100 คะแนนเต็มหรือดีมาก และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น	นักเรียนอ่านได้ มีผลคะแนนอ่านออกเขียนได้ 100 คะแนนเต็มหรือดีมาก และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น นักเรียนสนุกกับการเรียนรู้

จากตารางที่ 5 รูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองของโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็กที่เหมือนกัน คือ การสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ครู การส่งครูไปอบรม การประชุมครูเพื่อเตรียมความพร้อม กิจกรรม cup song สื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมไปถึงการให้กำลังใจครูผู้สอนจากผู้บริหารทั้ง 2 โรงเรียน

รูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองที่ต่างกัน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนฟ้าใสดำเนินการทำเรื่องจัดซื้อสื่อวัสดุอุปกรณ์การจัดการเรียนการสอน การอบรม การจัดครูผู้สอนตามระดับชั้น การติดตามผลหลังการสอนของครู ผู้อำนวยการโรงเรียนฟ้าใสจะดำเนินการด้วยตนเองทั้งหมด โรงเรียนสุจริตฝ่ายวิชาการทำเรื่องจัดซื้อสื่อวัสดุอุปกรณ์การจัดการเรียนการสอน จัดครูผู้สอนตามระดับชั้น ติดตาม และนิเทศน์ครูหลังการสอน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้วยการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง โดยศึกษาแบบพหุกรณี จากกรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีจากการใช้กิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียนจำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการโรงเรียน ครูภาษาไทย ครูเจ้าของโครงการ รวมทั้งการสังเกตการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย และนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถทางการอ่านสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1.1 กิจกรรมการบริหารสมอง

ครูใช้กิจกรรม cup song เคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ และเพลงเบรอนยิมให้นักเรียนเดินออกกำลังกาย เพื่อช่วยพัฒนาการอ่านของนักเรียน และการให้นักเรียนใช้กิจกรรมสนามเด็กเล่น เพื่อช่วยพัฒนากล้ามเนื้อขา กล้ามเนื้อแขน ทำให้นักเรียนสนุก เมื่อนักเรียนสนุกสมองของนักเรียนจะเปิดรับข้อมูลที่ครูป้อนให้ มีการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและมีความจำที่ถาวร

1.2 การจัดการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียน

ครูมีสื่อการสอนที่เป็นทั้งสื่อและใบงานตรงตามกฎแฉ 5 ดอก ของ BBL ในขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอนครูให้นักเรียนดื่ม่น้ำ ครูให้นักเรียนใช้แขนและมือตบเป็นจังหวะในการอ่านคำและประโยค ระหว่างเรียนครูให้นักเรียนทำท่าเคลื่อนไหวสลับข้าง ทำนวนน่อง ทำกระดกปลายเท้า และท่าเลข 8 หรือท่าเกี่ยวตะขอ เพื่อให้นักเรียนผ่อนคลายและช่วยกระตุ้นให้นักเรียนกระปรี้กระเปร่า มีสมาธิพร้อมเรียนต่อ

2. ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียน

จากผลการวิจัย นักเรียนอ่านได้ นักเรียนมีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้และการทำกิจกรรมการบริหารสมอง ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ผลของคะแนนการสอบอ่านออกเขียนได้มีคะแนนเพิ่มขึ้น สามารถนำกิจกรรมการบริหารสมองไปบูรณาการได้กับทุกกลุ่มสาระวิชา

3. การบริหารจัดการหลักสูตรที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

ผู้อำนวยการเป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตร ผู้อำนวยการไปอบรม BBL แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการอบรมมาประชุมกับครู และส่งครูไปอบรมการจัดการเรียนการสอน BBL แล้วให้ครูนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาใช้กับนักเรียน จากนั้นผู้อำนวยการมีการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของครู โดยให้ครูเขียนบันทึกหลังการสอนและรายงานผลการจัดการเรียนการสอนกับผู้อำนวยการเป็นระยะ นักเรียนให้ความร่วมมือกับกิจกรรมการจัดการเรียนที่ครูจัดให้เป็นอย่างดี รวมไปถึงผู้ปกครองด้วย

4. นโยบายและการดำเนินการสนับสนุนครูของโรงเรียน

สามารถสรุปผลได้ดังนี้

4.1 นโยบายของฝ่ายวิชาการ/ผู้อำนวยการ ที่สนับสนุนครูในการทำให้นักเรียนมีความสามารถทางการอ่านด้วยการใช้กิจกรรมการบริหารสมอง

ผู้อำนวยการจัดสรรงบประมาณในการซื้อวัสดุเพื่อให้ครูใช้ทำสื่อการเรียนการสอนภายในห้องเรียน ส่วนภายนอกห้องเรียนผู้อำนวยการจัดสรรและสนับสนุนงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาลสำนักงานเขตพื้นที่ สมาคมผู้ปกครองในการจัดบริบทสนามเด็กเล่น แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามกฎแฉ 5 ดอก เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ให้นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.2 การจัดครูผู้สอนให้จัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อให้สอดคล้องกับนักเรียนตามระดับชั้น

ผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการ มีการจัดครูผู้สอนเป็นครูที่ตรงเอก หากไม่ตรงเอกก็จัดตามวิชาโท แต่จะเน้นจัดครูให้เหมาะสมกับวัยและช่วงชั้นของเด็ก เพราะช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นช่วงชั้นที่สำคัญในการเริ่มต้นการเรียนรู้ชั้นประถมของนักเรียน

5. รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน

รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

5.1 นโยบายของโรงเรียนที่สนับสนุนครูในการทำให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่าน ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการสอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้อำนวยการไปอบรมการจัดการเรียนการสอนแบบ BBL ด้วยตนเองและส่งครูไปอบรมการจัดการเรียนการสอนแบบ BBL เพื่อให้ครูได้รับความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบ BBL ได้ตรงประเด็นและได้รับความรู้เพิ่มขึ้น

5.2 การบริหารจัดการหลักสูตรของผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการ ที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง ผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการได้มีการจัดประชุมครูทั้งโรงเรียนเพื่อจัดครูผู้สอนตามระดับชั้นที่จบตรงวิชาเอก ให้ครูทำบันทึกหลังการสอน และติดตาม/สัมภาษณ์ครูหลังการสอนเป็นระยะ รวมไปถึงการให้กำลังใจครูผู้สอน

5.3 ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่าน ได้แก่ กิจกรรมสนามเด็กเล่น กิจกรรมขยับกายขยายสมองก่อนเข้าเรียน กิจกรรม cup song เคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ และทำบริหารสมอง กิจกรรมเหล่านี้ช่วยทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านที่ดีขึ้น และร่างกายแข็งแรงขึ้นเพราะได้บริหารสมองและเคลื่อนไหวร่างกาย

5.4 ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่าน พบว่านักเรียนอ่านได้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น นักเรียนมีความสุข สนุกกับการเรียน ทำให้นักเรียนอยากมาโรงเรียนทุกวัน

6. ลักษณะของผู้อำนวยการและครูที่มีผลในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

ผู้อำนวยการต้องเป็นผู้นำที่ใจกว้าง เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์เพื่อเข้ามาพัฒนาโรงเรียน พัฒนาคูและนักเรียน ครูต้องมีลักษณะอารมณ์เยือกเย็น น้ำเสียงในการพูดน่าฟัง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถทางการอ่าน พบว่า เมื่อครูใช้กิจกรรม cup song ใช้เพลงเบรอนิมให้นักเรียนเต้นออกกำลังกายก่อนเรียนคาบแรกหรือก่อนเรียนวิชาภาษาไทยในช่วงเช้าและช่วงบ่าย และใช้ทำบริหารสมองซึ่งมีท่าเคลื่อนไหวสลับข้าง ทำนวนด่อง ทำกระดกปลายเท้า และท่าเลข 8 หรือท่าเกี่ยวตะขอ จะช่วยให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย ซึ่งสอดคล้องกับ พัชราภรณ์ บุญมัน (2550) ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนที่ใช้โปรแกรมการบริหารสมองที่ประกอบด้วย การบริหารสมอง การคิดสะท้อน ในเวลาช่วงเช้า ช่วงเวลาก่อนเรียนวิชาภาษาไทย และ

ช่วงเวลาบ่าย มีพัฒนาการด้านความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น การบริหารสมองในท่าทางที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจนั้น จะช่วยให้นักเรียนได้รู้สึกผ่อนคลาย มีสมาธิ มีการบริหารกล้ามเนื้อและเส้นประสาทที่เกี่ยวกับการมองเห็นซึ่งมีความจำเป็นในการอ่าน ทำให้พัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนดีขึ้น

2. ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียน พบว่า นักเรียนสนุกและมีความสุขกับการเรียนและการทำกิจกรรมการบริหารสมอง นักเรียนมีความสามารถในการอ่านวิชาภาษาไทยเพิ่มมากขึ้น มีสมาธิในการเรียนมากขึ้นและมีความจำที่ถาวร ซึ่งสอดคล้องกับ พัชรารัตน์ บุญมัน (2550) ได้ศึกษาพบว่า เมื่อถึงเวลาการบริหารสมอง นักเรียนจะกระตือรือร้นในการบริหารสมอง มีการเรียกร้องที่จะบริหารสมอง มีสมาธิในการอ่านดีขึ้นและสามารถคิดสะท้อนได้เร็วขึ้น

3. การบริหารจัดการหลักสูตรที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง พบว่า ผู้อำนวยการเห็นความสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้สามารถอ่านได้ จึงไปอบรมด้วยตนเองก่อน เมื่อได้ผลแล้วจึงประชุมครูและส่งครูภาษาไทยไปอบรมเพื่อนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญญา เฉลิมวรบุตร (2553) ได้ศึกษาพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของวิชาภาษาไทย ให้การส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาให้เด็กนักเรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ โดยได้รับความร่วมมือและความเสียสละของครูผู้สอนภาษาไทยที่ต้องเป็นแกนนำหลักในการพัฒนาเด็กให้สามารถอ่านออกเขียนได้ และสอดคล้องกับ นิสารัตน์ ตรีโรจน์อนันต์ (2545) ได้ศึกษาพบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรครูในโรงเรียนเป็นอันดับแรก เพราะครูเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาและพัฒนางานด้านการสอน

4. นโยบายและการดำเนินการสนับสนุนครูของโรงเรียน พบว่า ผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการ สนับสนุนงบประมาณทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 1) ภายในห้องเรียนผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการ สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และการทำสื่อการสอนของครูอย่างเต็มที่ทำให้ภายในห้องเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างดี 2) ภายนอกห้องเรียนผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการ สนับสนุนงบประมาณการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน คือ สนามเด็กเล่น เพื่อให้เด็กนักเรียนได้ออกกำลังกาย ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญญา เฉลิมวรบุตร (2553) ได้ศึกษาพบว่า งบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน งบประมาณที่เพียงพอทำให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียนได้หลากหลาย หรือการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ภายในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่นักเรียนได้ รวมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมภายใน

ห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้ทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ภายในห้องเรียน เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับ นิสารัตน์ ตริโรจน์อนันต์ (2545) ได้ศึกษาพบว่าผู้บริหารให้ความสำคัญในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ของโรงเรียน

5. รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน พบว่า เมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมการบริหารสมองก่อนเรียนทุกวัน ทำให้นักเรียนอ่านได้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ McClelland (2004) ได้ศึกษาพบว่า เมื่อให้นักเรียนบริหารสมองก่อนเรียนและนำการบริหารสมองมาใช้ 3 ภาคการศึกษา นักเรียนจะมีคะแนนเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียน โรงเรียนอื่น ๆ หรือผู้ที่สนใจในการจัดการเรียนการสอนด้วยการใช้กิจกรรมการบริหารสมองสามารถนำผลวิจัยนี้ไปใช้เพื่อเป็นแนวทางและปรับใช้ให้เหมาะสมการจัดกิจกรรมการบริหารสมองให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละที่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการสอน จึงควรมีการศึกษาพฤติกรรมก่อนการสอนและหลังการสอนเพิ่มเติม
2. ควรศึกษากรณีศึกษาในช่วงชั้นที่ 2 ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ว่ามีรูปแบบการจัดกิจกรรมอย่างไร

รายการอ้างอิง

- Dennison, E. P. (1994). *Brain Gym*. California: Edu-Kinesthetics.
- Freeman, K. C. (2000). *A Summary of Brain Gym Research Project on Reading*: Brain Gym Journal.
- McClelland, B. (2004). *Preliminary research results of study on Effects of Brain Gym on visual processing speed and reading*: Brain Gym Journal.
- Templeton, A. R. J., A. R. (1996). *Can Adding Movement to Learning Improve the Classroom Environment?* New York: The Annual Meeting of the American Education.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 1 การอ่าน*. กรุงเทพมหานคร: ดุสิต: 7-8.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2549). *Brain-Based Learning*. การเรียนรู้ที่สอดคล้องการทำงานของสมอง. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- จิตติมา กุลประเสริฐรัตน์. (2558). *ไทยโพส คอลัมน์: เป็นเรื่องเป็นราว: แสงสว่างในการปฏิรูปการศึกษาไทย [ออนไลน์]*. Retrieved 22 กรกฎาคม 2558 www.ryt9.com/s/tpd/2210487
- จิรพรรณ จิตประสาท. (2543). *การใช้ผังความคิดและการบริหารสมองในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพมหานคร: โสภณการพิมพ์.
- เดลินิวส์. (2558). *สทศ.ประกาศผลสอบโอเน็ตป.6แล้ว [ออนไลน์]*. Retrieved 14 มีนาคม 2558 www.dailynews.co.th/education/307515
- ฉันทยา เฉลิมวรบุตร. (2553). *การศึกษากระบวนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนประถมศึกษา: พหุกรณี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นिसาร์ตัน ตรีโรจน์อนันต์. (2545). *การพัฒนาและวิเคราะห์กลุ่มพหุของโมเดลคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พรพิไล เลิศวิชา. (2558). *Roadmap... การพลิกโฉมโรงเรียน ป.1 อ่านออก เขียนได้ใน 1 ปี* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พัชรภรณ์ บุญมั่น. (2550). การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมการบริหารสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์. (2544). การบริหารสมอง (*Brain Gym*). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บริษัทเดอะมาสเตอร์กรุ๊ป เมเนจเม้นท์ จำกัด.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2546). การส่งเสริมการอ่าน. ชลบุรี: ชลบุรีการพิมพ์.
- มณีรัตน์ สุขโชติรัตน์. (2548). อ่านเป็น : เรียนก่อน สอนเก่ง. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- โรงเรียนฟ้าใสนามสมมติ. (2558a). การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก แบบบูรณาการ (DLTV + BBL) โรงเรียนฟ้าใสนามสมมติ (การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม). [ออนไลน์]. Retrieved 16 มีนาคม 2559 <http://www.youtube.com>
- โรงเรียนฟ้าใสนามสมมติ. (2558b). รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา 2558. (อัดสำเนา).
- โรงเรียนสุจริตนามสมมติ. (2558). รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา 2558. (อัดสำเนา).
- วรรณิ โสมประยูร. (2544). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชาการ, ก. (2544). การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการส่งเสริมการอ่าน. กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.
- ศรีรัตน์ เจริญจันทร์. (2536). การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศรีวิไล พลมณี. (2545). ภาษาและการสอน. เชียงใหม่: ศูนย์ไทยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สนิท ตั้งทวี. (2536). อ่านไทย วิชาภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สมาคมผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแห่งประเทศไทย. (2557). นวัตกรรม : ดนตรีกับการเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาสมอง. [ออนไลน์]. Retrieved 16 มีนาคม 2559 www.esaat.net/dlf/homework/phayathai/kittisak_karnjanawut/av_movesong.pdf
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2548). หลักการเรียนรู้โดยเน้นสมองเป็นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (อัดสำเนา).

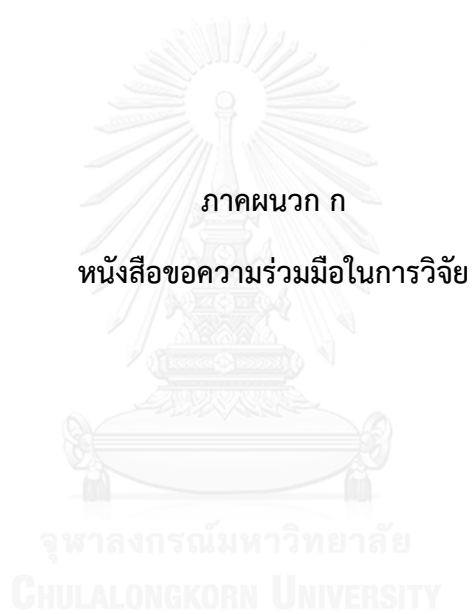
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2532). หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัจฉรา ชิวพันธุ์. (2552). ภาษาพาสอน เรื่องน่ารู้สำหรับครูภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: 51.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ที่ ศธ 0512.6(2791.10)/59-6396

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

18 ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ปิตินันท์ สุทธสาร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนางสาวธานินี ศิวะศิลป์ชัย นิสิตหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ประถมศึกษา ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษารูปแบบการจัด
กิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียน: พหุกรณีศึกษาโรงเรียน
ประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี” โดยมี อาจารย์ ดร.ยุรวัดน์ คล้ายมงคล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ในการนี้จึงขอเชิญท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียด
ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุศรีร์ สายฟ้า)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2565 ต่อ 6732

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานหลักสูตรและการจัดการเรียนฯ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ โทร.82565-97 ต่อ 6732
 ที่ ศธ 0512.6(2791.10)/59-6397 วันที่ 18 ตุลาคม 2559
 เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.ภาวิณี ไสธายะเพชร

ด้วยนางสาวราชนิ ศิวะศิลป์ชัย นิสิตหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ประถมศึกษา ภาควิชา
 หลักสูตรและการสอน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการ
 การบริหารสมองเพื่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียน: พหุกรณีศึกษาโรงเรียน
 ประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี” โดยมี อาจารย์ ดร.ยุรวัดน์ คล้ายมงคล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
 ในการนี้จึงขอเชิญอาจารย์ ดร.ภาวิณี ไสธายะเพชร เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้สิดผู้วิจัยจะได้
 ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตอาจารย์ ดร.ภาวิณี ไสธายะเพชร
 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุรวัดน์ สายฟ้า)
 รองคณบดี
 ปฏิบัติการแทนคณบดี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสัมภาษณ์

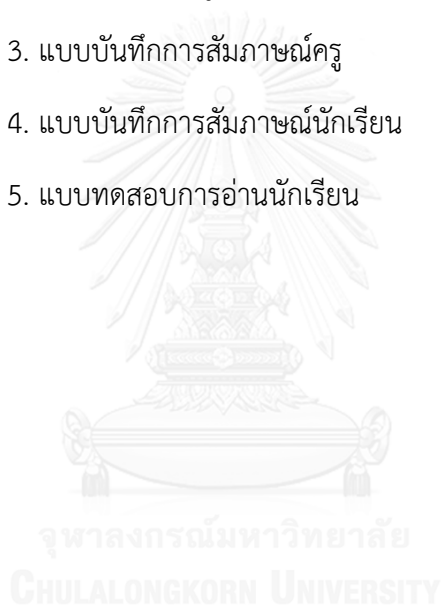
1. รองศาสตราจารย์ปิตินันท์ สุทธิสาร	ฝ่ายวิชาการราชบัณฑิตยสถาน
2. อาจารย์พรพีไล เลิศวิชา	นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับการทำงานของสมอง (Brain-based learning) และที่ปรึกษาสถาบันวิทยาการการเรียนรู้
3. อาจารย์ ดร. ภาวิณี โสธายะเพ็ชร	อาจารย์ประจำ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีจากการใช้กิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียน มีรายละเอียดของเครื่องมือดังนี้

1. แบบบันทึกการสังเกตการจัดกิจกรรม
2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน/ฝ่ายวิชาการ
3. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ครู
4. แบบบันทึกการสัมภาษณ์นักเรียน
5. แบบทดสอบการอ่านนักเรียน

แบบบันทึกบริบทโรงเรียน

วันที่..... เวลา..... โรงเรียน.....

ลำดับ ที่	สถานที่	ลักษณะ/กิจกรรม	หมายเหตุ
1	ห้องเรียน	....	....
2	สนามเด็ก เล่น	....	....
3	ห้องสมุด	....	....
4	โรงอาหาร	....	....

ลำดับ ที่	สถานที่	ลักษณะ/กิจกรรม	หมายเหตุ
5	อื่น ๆ	....	....

เพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....
.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้บันทึก

(นางสาวราชินี ศิวะศิลป์ชัย)

แบบบันทึกการสังเกตการจัดกิจกรรม

ชื่อโครงการวิจัย.....

หัวข้อที่สอน..... ระดับชั้นที่สอน.....

วัน/เดือน/ปี..... เวลา..... สถานที่.....

ผู้สอน..... ผู้สังเกต..... บทบาทผู้สังเกต.....

รายการศึกษา	ความคิดเห็น
ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ มีกิจกรรมอะไรบ้าง	
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

รายการศึกษา	ความคิดเห็น
การจัดการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียน ครูให้นักเรียนทำอะไรบ้าง	
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน/ฝ่ายวิชาการ

ชื่อโครงการวิจัย.....
 วัน/เดือน/ปี..... สถานที่.....
 หัวข้อสัมภาษณ์..... เวลาที่ใช้.....
 ผู้สัมภาษณ์..... ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียน มีแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

ผลของการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

- โรงเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมการบริหารสมองในโรงเรียนอย่างไร
- ผลการจัดกิจกรรมการบริหารสมองในโรงเรียนของท่านเป็นอย่างไร

ประสบความสำเร็จหรือไม่ อย่างไร

การบริหารจัดการหลักสูตรของผู้อำนวยการมีนโยบายอะไรบ้าง

- ฝ่ายวิชาการ/ผู้อำนวยการมีนโยบายสนับสนุนครูอย่างไรในการทำให้นักเรียน

มีความสามารถทางการอ่านด้วยการใช้กิจกรรมการบริหารสมอง

- ท่านจัดครูผู้สอนให้จัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อให้สอดคล้องกับนักเรียนตาม

ระดับชั้นอย่างไร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

- ท่านให้การสนับสนุนครูในด้านใดบ้างที่ทำให้นักเรียนมีผลสำเร็จต่อกิจ

กรรมการบริหารสมองและการอ่าน

- ครูให้ความร่วมมือในการสนับสนุนของท่านที่ทำให้นักเรียนมีผลสำเร็จต่อการอ่าน

ทุกด้านหรือไม่

- นักเรียนให้ความร่วมมือกับครูในการทำกิจกรรมการบริหารสมองหรือไม่ อย่างไร

ปัญหา/อุปสรรคในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

- ท่านพบปัญหา/อุปสรรคในขณะที่ครูจัดกิจกรรมการบริหารสมองหรือไม่ และมีปัญหาอะไรบ้าง

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

- ท่านและครูร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการบริหารสมองอย่างไรบ้างสิ่งที่จะทำให้เกิดผลต่อไปมีหรือไม่ ในเรื่องของกิจกรรมการบริหารสมอง

แบบบันทึกการสัมภาษณ์ครู

ชื่อโครงการวิจัย.....
 วัน/เดือน/ปี..... สถานที่.....
 หัวข้อสัมภาษณ์..... เวลาที่ใช้.....
 ผู้สัมภาษณ์..... ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาการอ่านของนักเรียน มีแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

ผลของการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

- ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการพัฒนาโรงเรียนของท่านสู่การเป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้วยการใช้กิจกรรมการบริหารสมองที่มีผลทำให้นักเรียนอ่านได้
- ท่านมีวิธีการอย่างไรในการพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นโรงเรียนที่มีรูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้วยการใช้กิจกรรมการบริหารสมองที่มีผลทำให้นักเรียนอ่านได้

ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้

- ท่านมีการใช้กิจกรรมการบริหารสมองอย่างไรบ้าง
- ท่านใช้กิจกรรม Cup song การท่องกลอน หรืออ่านหนังสือโดยใช้แก้วเคาะเป็นจังหวะขณะที่อ่านเพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
- ท่านใช้กิจกรรมสนามเด็กเล่นโดยให้นักเรียนทำกิจกรรมตามฐานทั้ง 19 ฐานในสนามเด็กเล่นเพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียนหรือไม่ อย่างไรบ้าง

การจัดการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียน

- ในการจัดกิจกรรมการบริหารสมองท่านให้นักเรียนทำอะไรบ้าง
- ท่านให้นักเรียนดูปุมสมองเพื่อให้รู้สึกผ่อนคลายขณะทำกิจกรรมการบริหารสมองหรือไม่ อย่างไร

- ท่านให้นักเรียนเคลื่อนไหวสลับข้างเพื่อเพิ่มความกระฉับกระเฉงโดยใช้ท่าการเคลื่อนไหวสลับข้าง ท่านวดน่อง ท่ากระดกปลายเท้า และท่าเหยียดขาอเข้าหรือไม่

- ท่านให้นักเรียนเคลื่อนไหวมือเพื่อเพิ่มความคิดเชิงบวกโดยใช้ท่าเลข 8 หรือ ท่าเกี่ยวตะขอหรือไม่

การบริหารจัดการหลักสูตรของฝ่ายวิชาการ/ผู้อำนวยการมีนโยบายอะไรบ้าง

- ฝ่ายวิชาการ/ผู้อำนวยการมีนโยบายในการสนับสนุนครูในการทำให้นักเรียนมีความสามารถทางการอ่านด้วยการใช้กิจกรรมบริหารสมองอย่างไร

- ฝ่ายวิชาการ/ผู้อำนวยการมีการจัดครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการบริหารสมองให้สอดคล้องกับนักเรียนตามระดับชั้นอย่างไร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

- อะไรเป็นสิ่งที่สำคัญที่ส่งผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมการบริหารสมองของท่าน

ปัญหา/อุปสรรคในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

- ท่านพบปัญหา/อุปสรรคในขณะที่จัดกิจกรรมการบริหารสมองหรือไม่ อย่างไร

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

- ผู้อำนวยการและท่านร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดการจัดกิจกรรมการบริหารสมองอย่างไรบ้าง

สภาพแวดล้อม

- มีการจัดสภาพแวดล้อมในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการบริหารสมองอย่างไร

แบบบันทึกการสัมภาษณ์นักเรียน

ชื่อโครงการวิจัย.....
 วัน/เดือน/ปี..... สถานที่.....
 หัวข้อสัมภาษณ์..... เวลาที่ใช้.....
 ผู้สัมภาษณ์..... ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ผลของการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

- ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมอะไรก่อนเรียน
- หลังจากทำกิจกรรมแล้วนักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้าง

ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้

- ครูใช้กิจกรรมอะไรบ้างในการช่วยขยายสมองก่อนเข้าเรียนเพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียน
- ครูใช้กิจกรรม Cup song (การเคาะแก้วเป็นจังหวะ) การท่องกลอน หรืออ่านหนังสือโดยใช้แก้วเคาะเป็นจังหวะขณะที่อ่านเพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
- นักเรียนได้เล่นในสนามเด็กเล่นในช่วงเวลาว่างหรือไม่ เล่นฐานใดบ้าง และทำไมครูจึงให้เล่น

การจัดการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียน

- ครูให้นักเรียนจับน้ำขณะทำกิจกรรมการบริหารสมองหรือไม่ อย่างไร
- ครูให้นักเรียนใช้นิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือวางลงบนหน้าอกเป็นรูปตัวแอลระหว่างกระดุกและซี่โครงเพื่อให้รู้สึกผ่อนคลายขณะทำกิจกรรมการบริหารสมองหรือไม่ อย่างไร

- ครูให้นักเรียนเคลื่อนไหวสลับข้างเพื่อเพิ่มความกระฉับกระเฉงโดยใช้ท่าการเคลื่อนไหวสลับข้าง ท่านวดน่อง ท่ากระดกปลายเท้า และท่าเหยียดขาอเข้าหรือไม่ ทำตอนไหนบ้าง และบ่อยแค่ไหน

- ครูให้นักเรียนใช้ท่าเลข 8 หรือ ท่าเกี่ยวตะขอหรือไม่

ปัญหา/อุปสรรคในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

- กิจกรรมอะไรบ้างที่นักเรียนรู้สึกว่ายาก ทำไม่ได้และไม่ชอบ

แบบทดสอบการอ่านนักเรียน

ให้นักเรียนอ่านคำต่อไปนี้

นักเขียน

ดีมนม

ชาวเขา

ผู้ร้าย

ผู้ดี

ของใช้

ที่นอน

ช่างไม้

ชาวสวน

ของขวัญ

ช่างสี

ความทุกข์

ตารางสรุปการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบางใหญ่
 นักเรียนคนที่ 1 ชื่อ อ.ศ. ภาณุพงศ์ นามสกุล ภิจงภอง
 วันที่ 17 เดือน มกราคม พ.ศ. 2560 เวลาที่ใช้ 9.30 - 9.35 น.

คำ	อ่านได้	อ่านไม่ได้
นักเขียน	✓	
คิมมม	✓	
ชาวเขา	✓	
ผู้ร้าย	✓	
ผู้ดี	✓	
ของใช้	✓	
ทันนอน	✓	
ช่างไม้	✓	
ชาวสวน	✓	
ของขวัญ	✓	
ช่างสี	✓	
ความทุกข์	✓	
รวม	12	

ตารางสรุปการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบางใหญ่

นักเรียนคนที่ ๒ ชื่อ ด.ช. จิระพงษ์ นามสกุล บุญดี

วันที่ 17 เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เวลาที่ใช้ ๑.๓๕-๑.๕๐น.

คำ	อ่านได้	อ่านไม่ได้
นักเขียน	✓	
ดีมนม	✓	
ชาวเขา	✓	
ผู้ร้าย	✓	
ผู้ดี	✓	
ของใช้	✓	
ที่นอน	✓	
ช่างไม้	✓	
ชาวสวน	✓	
ของขวัญ	✓	
ช่างสี	✓	
ความทุกข์	✓	
รวม	12	

ตารางสรุปการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบางใหญ่
 นักเรียนคนที่ 2 ชื่อ ๓.ช. วิจิษฐ์ นามสกุล ๑.ก.วิมล
 วันที่ 17 เดือน มกราคม พ.ศ. 256๐ เวลาที่ใช้ 9.๕๐-9.๕5

คำ	อ่านได้	อ่านไม่ได้
นักเขียน	✓	
คิมมม	✓	
ชาวเขา	✓	
ผู้ร้าย	✓	
ผู้ดี	✓	
ของใช้	✓	
ที่นอน	✓	
ช่างไม้	✓	
ชาวสวน	✓	
ของขวัญ	✓	
ช่างสี	✓	
ความทุกข์	✓	
รวม	12	

ตารางสรุปการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบางใหญ่
 นักเรียนคนที่ 4 ชื่อ ๑๖ ปิติภักดิ์ นามสกุล หนอง กลดลี
 วันที่ 17 เดือน มกราคม พ.ศ. 2560 เวลาที่ใช้ 9.45-9.50 น

คำ	อ่านได้	อ่านไม่ได้
นักเขียน	✓	
ดื่มนม	✓	
ชาวเขา	✓	
ผู้ร้าย	✓	
ผู้ดี	✓	
ของใช้	✓	
ที่นอน	✓	
ช่างไม้	✓	
ชาวสวน	✓	
ของขวัญ	✓	
ช่างสี	✓	
ความทุกข์	✓	
รวม	12	

ตารางสรุปการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบางใหญ่

นักเรียนคนที่ 5 ชื่อ ด.ญ. ธีรภัฏ นามสกุล สุขธรรม

วันที่ 17 เดือน มกราคม พ.ศ. 2560 เวลาที่ใช้ 9.50-9.55 น.

คำ	อ่านได้	อ่านไม่ได้
นักเขียน	✓	
คิมมม	✓	
ชาวเขา	✓	
ผู้ร้าย	✓	
ผู้ดี	✓	
ของใช้	✓	
ที่นอน	✓	
ช่างไม้	✓	
ชาวสวน	✓	
ของขวัญ	✓	
ช่างสี	✓	
ความทุกข์	✓	
รวม	12	

ตารางสรุปการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพญาไท
 นักเรียนคนที่ 1 ชื่อ อ.ง.ปรางพวง นามสกุล ๒๑ ก.พ. ป.1/3
 วันที่ ๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เวลาที่ใช้ ๑.๒๕ - ๑.๓๐ ชม.

คำ	อ่านได้	อ่านไม่ได้
นักเขียน	✓	
ตีมนม	✓	
ชาวเขา	✓	
ผู้ร้าย	✓	
ผู้ดี	✓	
ของใช้	✓	
ที่นอน	✓	
ช่างไม้	✓	
ชาวสวน	✓	
ของขวัญ	✓	
ช่างสี	✓	
ความทุกข์	✓	
รวม	12	

ตารางสรุปการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพญาไท
 นักเรียนคนที่ 2 ชื่อ ๑.รพีพรเจษฎ์...นามสกุล...อินทร์ 11.12
 วันที่ ๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เวลาที่ใช้ ๑.๑๐-๑.๓๕ น

คำ	อ่านได้	อ่านไม่ได้
นักเรียน	✓	
ตีมนม	✓	
ชาวเขา	✓	
ผู้ร้าย	✓	
ผู้ดี	✓	
ของใช้	✓	
ที่นอน	✓	
ช่างไม้	✓	
ชาวสวน	✓	
ของขวัญ	✓	
ช่างสี	✓	
ความทุกข์	✓	
รวม	12	

ตารางสรุปการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพญาไท
 นักเรียนคนที่ 3 ชื่อ อ.น. อ.น. นามสกุล ทรัพย์ งาม 14
 วันที่ 4 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 เวลาที่ใช้ 8.35 - 8.40 น.

คำ	อ่านได้	อ่านไม่ได้
นักเรียน	✓	
ดิมนม	✓	
ชาวเขา	✓	
ผู้ร้าย	✓	
ผู้ดี	✓	
ของใช้	✓	
ที่นอน	✓	
ช่างไม้	✓	
ชาวสวน	✓	
ของขวัญ	✓	
ช่างสี	✓	
ความทุกข์	✓	
รวม	12	

ตารางสรุปการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพญาไท

นักเรียนคนที่.....ชื่อ.....นามสกุล.....
 วันที่.....เดือน.....ปี..... พ.ศ..... เวลาที่ใช้.....

คำ	อ่านได้	อ่านไม่ได้
นักเรียน	✓	
คีมนม	✓	
ขาวเขา	✓	
ผู้ร้าย	✓	
ผู้ดี	✓	
ของใช้	✓	
ที่นอน	✓	
ช่างไม้	✓	
ขาวสวน	✓	
ของขวัญ	✓	
ช่างสี	✓	
ความทุกข์	✓	
รวม	12	

ตารางสรุปการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพญาไท
 นักเรียนคนที่ 5 ชื่อ ด.น.ดวงจันทร์ นามสกุล ชศิริภ ป.1/5
 วันที่ 9 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 เวลาที่ใช้ 9.45 - 9.50 น

คำ	อ่านได้	อ่านไม่ได้
นักเรียน	✓	
ดีมมม	✓	
ชาวเขา	✓	
ผู้ร้าย	✓	
ผู้ดี	✓	
ของใช้	✓	
ที่นอน	✓	
ช่างไม้	✓	
ชาวสวน	✓	
ของขวัญ	✓	
ช่างสี	✓	
ความทุกข์	✓	
รวม	12	

ภาคผนวก ง
ภาพบริบทของโรงเรียนและภาพกิจกรรมการเรียนการสอน
ที่ครูใช้กิจกรรมการบริหารสมองกับนักเรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพบริบทของโรงเรียนฟ้าใส

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพกิจกรรมการเรียนการสอนของครูโรงเรียนฟ้าใส

ภาพบริบทของโรงเรียนสุจริต

ภาพกิจกรรมการเรียนการสอนของครูโรงเรียนสุจริต

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวธัชินี ศิวะศิลป์ชัย เกิดเมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2531 สำเร็จการศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต หลักสูตรภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปีการศึกษา 2553 ปัจจุบันทำงานที่หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริการการศึกษา ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2557

